



CENTRUL DE DREPT
AL FEMEILOR

GHID PRACTIC

PRIVIND INTERVENȚIA EFICIENTĂ A POLIȚIEI ÎN CAZURILE DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE

Chișinău, 2015

Aprecieri

Acest *Ghid practic* a fost elaborat de Centrul de Drept al Femeilor în parteneriat cu Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova și Inspectoratul General al Poliției în cadrul proiectului „Eficientizarea răspunsului la cazurile de violență în familie și executării ordonanțelor de protecție în Republica Moldova prin dezvoltarea și dirijarea unui mecanism de monitorizare în două raioane-pilot”. Ghidul practic a fost editat cu sprijinul Fundației Soros-Moldova, Fundației OAK, Biroului de Relații Internaționale în Domeniul Combaterii Drogurilor și Aplicării Legii, Ambasadei SUA în Republica Moldova și Organizației Internaționale pentru Migrație.

Punctele de vedere și opiniile exprimate în această publicație aparțin exclusiv autorilor și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale donatorilor.

Contribuții

Exprimăm deosebite mulțumiri grupului de specialiști, constituit din reprezentanți ai organelor de drept și ai societății civile, care au contribuit la elaborarea *Ghidului*:

Vladimir Cazacov, Direcția de securitate publică, IGP;

Ghenadie Neamțu, Direcția de securitate publică, IGP;

Vitalie Ionașcu, lector superior, Academia de Poliție „Ștefan cel Mare și Sfânt”;

Iurie Perevoznic, Procuratura Generală;

Mariana Gornea, Procuratura Generală;

ofițerii de poliție ai Inspectoratelor de poliție Rîșcani și Ciocana ale mun. Chișinău.

Activitatea grupului de lucru a fost coordonată de președintele CDF, *Angelina Zaporojan-Pîrgari*, și coordonatorul de programe CDF, *Eleonora Grosu*.

Aducem mulțumiri în mod special persoanelor care au frecventat cursul „Cele mai bune practici de răspuns al poliției la cazurile de violență în familie”, celor 1000 de ofițeri de poliție din toate raioanele Republicii Moldova, care prin experiența lor valoroasă au contribuit la elaborarea *Ghidului practic*.

Remarcăm devotamentul și angajamentul lor profesional, care s-a manifestat și prin participarea activă la ateliere, întrebările și soluțiile oferite, discuțiile constructive, care au permis identificarea și valorificarea celor mai bune practici ale poliției în domeniul combaterii violenței în familie.

Exprimăm mulțumiri speciale echipei de formatori naționali, care ne-a acordat sprijin în vederea realizării atelierelor de instruire pe parcursul anilor 2012-2015.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Ghid practic privind intervenția eficientă a poliției în cazurile de violență în familie / Centrul de Drept al Femeilor, Min. Afacerilor Interne al Rep. Moldova, Inspectoratul General al Poliției; elab.: Vladimir Cazacov [et al.]. - Chișinău: S. n., 2015 (Tipogr. „Bons Offices”). - 144 p.

Apare cu sprijinul financiar al Fundației Soros Moldova, Fundației OAK, Biroului de Relații Intern. în Domeniul Combaterii Drogurilor și Aplicării Legii [et al.].

ISBN 978-9975-87-000-9.

CZU 351.74+343.54/.55 G 49

© Centrul de Drept al Femeilor

Toate drepturile sunt rezervate. Conținutul acestei publicații poate fi folosit în scopuri educaționale sau în alte scopuri necomerciale, fără acordul prealabil al CDF, cu condiția indicării sursei de informație.



CONȚINUT

INTRODUCERE

INFORMAȚII GENERALE ȘI SCOPUL ACESTUI GHID PRACTIC5

PARTEA 1: CE ESTE VIOLENȚA ÎN FAMILIE?.....7

Puncte-cheie

- 1.1. Care este relația dintre violența în familie și egalitatea de gen?9
- 1.2. Ce știm despre fenomenul violenței în familie?9
- 1.3. Care sunt formele violenței în familie?10
- 1.4. Care sunt miturile și realitatea despre violența în familie?12
- 1.5. De ce este important să înțelegem caracterul ciclic al violenței în familie?.....15
- 1.6. Care este portretul psiho-social al subiecților violenței în familie?18
- 1.7. Care este portretul copilului victimă, martor al violenței?19
- 1.8. Care sunt consecințele violenței în familie?19
- 1.9. De ce victimele nu părăsesc agresorii?19
- 1.10. Întrebarea "De ce stă cu el?" ar trebui reformulată astfel: "De ce o bate?"19
- 1.11. Care sunt barierele cu care se confruntă victimele pentru a obține ajutor?...20

PARTEA 2: INTERVENȚIA ORGANELOR DE POLIȚIE ÎN CAZURILE DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE21

Puncte-cheie

- 2.1. Care este răspunderea penală pentru violența în familie?23
- 2.2. Care sunt elementele infracțiunii de violență în familie?24
- 2.3. Ce relații familiale sunt reglementate de lege și care sunt subiecții violenței în familie?25

2.4. Care sunt acțiunile polițistului la primirea informației ce vizează un caz de violență în familie?	26
2.5. Cum are loc inițierea urmăririi penale și propriu-zis urmărirea penală pe cazurile de violență în familie?	27
2.6. Care sunt etapele și măsurile de intervenție în soluționarea cazurilor de violență?	28
2.7. Cum asigurăm eficiența audierii părților?	30
2.8. Cum asigurăm colectarea probelor?	35
2.9. Care sunt măsurile procesuale de constrângere în cazurile de violență?	38
2.10. Când poate fi aplicată reținerea penală?	38
2.11. Care sunt măsurile de intervenție în cazul în care persoanele implicate dețin imunitate parlamentară?	41
2.12. Care este procedura de intervenție în cazul unui agresor minor?	42
2.13. Cum asigurăm executarea și supravegherea ordonanței de protecție?	46
2.14. Care sunt acțiunile angajaților poliției în cazul încălcării ordonanței de protecție?	47
2.15. Cum asigurăm protecția și asistența promptă și eficientă a victimelor violenței în familie?	48
2.16. Care sunt atribuțiile altor actori, care au obligația de a interveni pentru soluționarea cazurilor de violență în familie?	54
2.17. Cum procedm când copiii sunt victime ale violenței?	58
2.18. Care sunt condițiile în care poate avea loc împăcarea victimei cu agresorul?	59

PARTEA III : ANEXE61

ANEXA A. Jurisprudența CEDO	63
ANEXA B. Spețe	71
ANEXA C. Modele de acte procesuale	101
ANEXA D. Centre de asistență și protecție a victimelor violenței în familie	142



INTRODUCERE

INFORMAȚII GENERALE ȘI SCOPUL ACESTUI GHID PRACTIC

Acest *Ghid practic* a fost realizat de Centrul de Drept al Femeilor și este adresat angajaților poliției, responsabili de soluționarea cazurilor de violență în familie. Elaborarea *Ghidului* a pornit de la necesitatea de a crea un instrument de lucru pentru angajații poliției în activitatea lor de prevenire, combatere și soluționare a cazurilor de violență în familie.

Discuțiile deschise și constructive din cadrul cursului de instruire *”Cele mai bune practici ale poliției în combaterea și soluționarea cazurilor de violență în familie”*, realizat de CDF pe parcursul anilor 2012-2015, au relevat mai multe provocări de sistem și lacune legislative, precum lipsa unei înțelegeri a dinamicii violenței în familie, lipsa de sensibilitate față de victime, lipsa unui răspuns multilateral care ar satisface victimele, lacune grave în formularea și aplicarea uniformă a legislației, acestea reprezentând bariere serioase în asigurarea protecției victimelor și atragerea la răspundere a agresorilor.

Merită o apreciere înaltă activitatea Inspectoratului General al Poliției în vederea pregătirii ofițerilor de poliție pentru combaterea și soluționarea cazurilor de violență în familie în comun cu organizațiile de apărarea drepturilor victimelor violenței în familie, ceea ce poate fi considerat drept o abordare reușită în coordonarea eforturilor depuse.

Fiind elaborat întru continuarea și sprijinirea acestei activități, *Ghidul practic* este preconizat a fi un instrument util și eficient pentru angajații poliției în identificarea și aplicarea de soluții prompte și exacte în cazurile de violență în familie la nivel național. Ghidul urmează să suplinească Cursul *”Intervenția eficientă a poliției în cazurile de violență în familie”*, elaborat de CDF, printr-o orientare practică și prezentare succintă a informației.

Ghidul practic va contribui la:

- sensibilizarea ofițerilor de poliție la cazurile legate de violența în familie, în special față de victime, prin o mai bună înțelegere a dinamicii, originii violenței și conceptului de egalitate de gen;
- cunoașterea de către ofițerii de poliție a cadrului legislativ național, a standardelor internaționale și bunelor practici privind intervenția eficientă în combaterea violenței în familie.

Totodată, CDF își ia angajamentul de a actualiza și perfecționa acest *Ghid practic* prin analiza evoluției pozitive a practicilor bazate pe standarde calitative și modificările operate în legislație în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie.

PARTEA 1.

CE ESTE VIOLENȚA
ÎN FAMILIE?

PUNCTE-CHEIE

- Violența în familie este o formă de violență în bază de gen, care își are originea în atitudinile și convingerile persistente referitor la inferioritatea femeilor față de bărbați.
- Promovarea modelelor relaționale bazate pe egalitatea de gen este o cale de a preveni violența în familie.
- Femeile sunt victime în peste 95% din cazurile de violență în familie.
- Violența în familie are un caracter ciclic, care nu se oprește de la sine.
- Violența în familie este un comportament intenționat și un comportament învățat.
- Scopul violenței în familie este stabilirea și exercitarea puterii și controlului asupra altei persoane.
- Agresorul folosește diferite forme de violență pentru a obține puterea și controlul asupra victimei: fizică, psihologică, sexuală, spirituală și economică.
- Agresorul este cel care cauzează violența - și nu abuzul de substanțe, victima sau relația.
- Comportamentul victimei este, de regulă, orientat spre supraviețuire.
- Toleranța ridicată față de violență în toate formele acesteia și existența miturilor referitoare la violență duc la considerarea comportamentului violent drept unul normal.
- Violența deghizată în normalitate se transmite de la o generație la alta.
- Buna înțelegere a dinamicii violenței în familie și barierelor în procesul obținerii asistenței de către victime va ajuta organele de drept să intervină în mod eficient pentru a stopa și soluționa cazurile de violență în familie.

1.1. CARE ESTE RELAȚIA DINTRE VIOLENȚA ÎN FAMILIE ȘI EGALITATEA DE GEN?

Violența împotriva femeilor este o manifestare a relațiilor istoric inegale de putere dintre femei și bărbați, care au condus la dominarea și discriminarea femeilor de către bărbați și la împiedicarea avansării depline a femeilor. Statisticile și cercetările științifice în domeniu relevă că violența în familie afectează femeile în mod disproporționat, acestea devenind victime ale violenței în familie în 95% din cazuri.¹ Conform datelor cercetării în întreaga regiune UE, 67% din cazurile de violență fizică și 97%² de cazuri de violență sexuală împotriva femeilor sunt înfăptuite de bărbați (FRA 2014).³ Totuși, există cazuri când și bărbații pot fi victime ale violenței în familie. Violența în familie împotriva femeilor deseori este numită și *violență în bază de gen* datorită faptului că apare din cauza rolului de subordonare atribuit femeilor în societate. Violența de gen este *“violența direcționată împotriva unei femei pentru că ea este o femeie și care afectează femeile în mod disproporționat”*⁴. Promovarea modelelor relaționale bazate pe egalitatea de gen este o cale de a preveni violența în familie.

1.2. CE ȘTIM DESPRE FENOMENUL VIOLENȚEI ÎN FAMILIE?

Violența în familie denotă *“toate actele de violență fizică, sexuală, psihologică sau economică, care survin în familie sau unitatea domestică, sau între foștii sau actualii soți sau parteneri, indiferent dacă agresorul împarte sau a împărțit același domiciliu cu victima.”*⁵ Violența în familie este orice act vătămător, fizic sau emoțional, care are loc între membrii unei familii. Aceasta poate include un singur episod sau mai multe acte de violență, formând un model de comportament abuziv prin exercitarea controlului. Violența în familie este un comportament intenționat.⁶ Scopul violenței în familie este stabilirea și exercitarea **puterii și controlului**⁷ asupra altei persoane.

De cele mai dese ori violența nu este doar un singur episod de agresiune fizică sau poate nici să nu includă agresiunea fizică, exprimându-se prin folosirea repetată a unui număr de tactici, inclusiv intimidarea, amenințarea, privarea economică, izolarea și abuzul psihologic și sexual. Deși acest comportament nu va rezulta în vătămări corporale vizibile, ele sunt foarte periculoase pentru victime.

¹ Vezi Suport de Curs Intervenția Eficientă a poliției la cazurile de violență în familie, Modul I, Secțiunea 1.

² Vezi rezultatele anchetei privind violența bazată pe gen împotriva femeilor <http://fra.europa.eu/en/vaw-survey-results>.

³ FRA – Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene.

⁴ Vezi Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei (CEDAW) Recomandarea Generală 19, Articolul 3 Convenția de la Istanbul.

⁵ Vezi Articolul 3 Convenția de la Istanbul și Raportul Explicativ.

⁶ Vezi Suport de Curs Intervenția Eficientă a poliției la cazurile de violență în familie, Modul I, Secțiunea 1.

⁷ Roata puterii și Controlului a fost creată în cadrul Proiectului Intervenții în abuzul domestic în Duluth, Minnesota.

1.3. CARE SUNT FORMELE VIOLENȚEI ÎN FAMILIE?

*Diagrama1: exemple de acte de violență,
acest tabel nu este unul exhaustiv*

Violența fizică	• Aplicarea forței fizice, ce rezultă în cauzarea vătămarilor corporale, durere sau leziuni. Gravitatea leziunilor poate varia începând cu leziunile minimale pentru țesuturi, oasele fracturate și până la pierderea permanentă a funcționalității și decesul victimei. Actele de violență fizică includ: • Pălmuirea, trântire, tragerea de păr, împingerea, îmbrâncirea, înțepare, tăiere lovirea cu pumnul, bătaile, zgârieturi, strangularea, mușcarea, apucarea, scuturarea, scuiparea, aplicarea de arsuri, răsucirea membrelor corpului, forțarea ingerării unei substanțe nedorite, intoxicare alte acțiuni cu efect similar; • Restricționarea femeii pentru a o împiedica să solicite asistență medicală sau altă asistență; • Folosirea obiectelor din unitatea domestică pentru lovirea sau cauzarea rănilor femeii, folosirea de arme (cuțite, arme de foc).
Violența sexuală	• Orice raport sexual, tentativa de întreținere a raportului sexual, comentariile și avansurile nedorite cu tentă sexuală, acțiunile de trafic sau alte acțiuni direcționate împotriva sexualității persoanei, prin aplicarea coerciției, de către orice persoană, indiferent de relația cu victima, în orice împrejurări, inclusiv dar nu și limitat la domiciliu sau locul de muncă (OMS 2002, citat în OMS 2013). Actele de violență sexuală includ: • Violul, alte forme de abuz sexual; • Expunerea forțată la pornografie; • Însărcinarea forțată, sterilizarea forțată, avortul forțat;

Violența psihologică	• Acțiunea sau mai multe acțiuni care prejudiciază direct integritatea psihologică a femeii. Actele de violență psihologică includ: • Amenințările de violență și vătămare împotriva femeii sau a unei persoane apropiate acesteia, prin cuvinte și acțiuni (de ex. prin urmărire sau demonstrarea ostentativă a armelor); • Comentarii umilitoare și jignitoare; • Izolarea și restricționări ale comunicării (de ex. prin a o încuia în casă, impunerea femeii de a renunța la locul de muncă sau prin a-i interzice să se adreseze la medic); • Folosirea copiilor de partenerul intim violent pentru a controla și a trauma femeia (de ex. prin atacul asupra copilului, forțarea copiilor să privească atacurile asupra mamei lor, amenințarea cu luarea copiilor sau răpirea copilului). Aceste acte constituie acte de violență atât împotriva copiilor, cât și împotriva femeilor.
Violența economică	• Este aplicată pentru a limita și controla accesul femeii la resurse, inclusiv de timp, de transport, la baie, alimentație sau îmbrăcăminte. Actele de violență economică includ: • Interzicerea femeii de a se angaja în câmpul muncii; • Excluderea ei de la luarea deciziilor financiare în familie; • Ascunderea banilor sau informației financiare; • Refuzul de a achita facturile sau întreținerea pentru femeie sau copiii ei; • Distrugerea proprietății comune.
Violența spirituală	• Interzicerea sau limitarea accesului la valorile spirituale. • valori culturale – interzicerea de a viziona un spectacol, a citi o carte; • etnice – interzicerea de a respecta tradiții, obiceiuri naționale; • lingvistice – interzicerea de a învăța o limbă sau de a comunica cu oamenii ce vorbesc o anumită limbă; • religioase – interzicerea de a merge la biserică, a citi rugăciuni, etc.; • impunerea unui sistem de valori personal inacceptabile de exemplu, impunerea să se convertească la altă religie alte acțiuni cu caracter similar.

Sursele: text adaptat citat în setul de materiale UNFPA-WAVE ⁸

⁸ Setul de Materiale UNFPA-WAVE elaborat de organizația Femeile împotriva Violenței din Europa (WAVE) pentru

1.4. CARE SUNT MITURILE ȘI REALITATEA DESPRE VIOLENȚA ÎN FAMILIE?

Eforturile de soluționare a cazurilor de violență în familie pot fi zădărnicate de înțelegerea greșită sau miturile despre violență în familie. Miturile sunt idei și convingeri false, mesaje care încurajează dominația bărbaților, controlul și violența împotriva femeilor. Toleranța ridicată față de violență în toate formele acesteia împreună cu vehicularea miturilor referitoare la violență duce la considerarea comportamentului violent drept unul normal. Violența deghizată în normalitate se transmite de la o generație la alta.

MIT:	<i>Violența în familie este caracteristică familiilor sărace sau cu un statut social scăzut.</i>
Realitate	Violența în familie poate apărea în toate familiile, indiferent de statutul socio-economic. Mitul a apărut deoarece exista o probabilitate mai mare ca în atenția agențiilor specializate să intre persoane provenind din familii cu venituri reduse, familiile cu resurse mai multe uneori ascund violența mai bine. Studiile arată că violența afectează toate categoriile de familii. Violența nu apare din cauza sărăciei sau lipsei educației, de fapt, ea își are originea în poziția istorică de inegalitate dintre femei și bărbați
MIT:	<i>Consumul de alcool și droguri cauzează violență în familie.</i>
Realitate	Nu există nici un argument și nici o dovadă a faptului că alcoolul este o cauză directă a violenței în familie. Sunt dovezi care susțin coexistența consumului de alcool și a violenței în familie și facilitarea actelor de violență. Mulți bărbați care își bat soțiile nu consumă alcool. Bărbații care consumă alcool și își bat soțiile, de obicei, nu bat oameni de pe stradă, nu își bat părinții sau șefii. Ei își îndreaptă violența doar asupra soțiilor lor. Deseori aceștia continuă să-și bată soțiile și atunci când nu consumă alcool. Un agresor poate folosi dependența de alcool în calitate de scuză pentru violență, ori alcoolul îl poate lipsi de discernământ referitor la forța exercitată. Totuși, alcoolul nu este cauza. Violența în familie și abuzul de substanțe alcoolice trebuie privite drept probleme separate.

specialiștii din domeniul sănătății în scopul consolidării capacității de reacționare a sistemului de sănătate la violența în bază de gen(VBG).

MIT:	<i>Bărbații violenți nu-și pot controla violența.</i>
Realitate	Bărbații violenți cred deseori acest lucru. Această convingere permite agresorului neasumarea responsabilității față de acatele comise. Majoritatea celor care își agresează soțiile își controlează comportamentul violent față de alte persoane, cum ar fi prietenii sau colegii, unde nu există nevoia de dominare și control. Violența în familie este o conduită intenționată. Agresorii folosesc actele de violență și o serie de comportamente, inclusiv intimidarea, amenințarea, abuzul psihologic, izolarea etc. pentru a exercita coerciția și controlul asupra victimei. Ei își aleg cu atenție tacticile.
MIT:	<i>Persoanele violente sunt bolnave psihic sau au personalități psihopate.</i>
Realitate:	Studiile clinice asupra persoanelor care își abuzează partenerul/pertenera nu susțin această afirmație. Marea majoritate a persoanelor agresive nu prezintă suferințe psihice și nici nu au personalități psihopate. Mulți agresori sunt persoane obișnuite, respectabile, cu capacitatea de a se controla. Provin din toate clasele sociale și ocupaționale, iar violența se manifestă doar în familie.
MIT:	<i>Bărbații sunt victime ale violenței în familie la fel de des ca și femeile.</i>
Realitate:	Studiile arată că femeile sunt victime ale violenței în familie în 95% din cazuri. Femeile folosesc violența fizică pentru a se apăra. Informațiile privind violența față de bărbați deseori sunt exagerate, fiindcă abuzatorii își acuză partenerele de folosirea violenței pentru a evita sau minimaliza propria răspundere. În special, la capitolul violență psihologică, bărbații se plâng că deseori sunt victime din cauza „cicălelor” soțiilor lor. La aprecierea faptului dacă a avut loc sau nu actul de violență în familie, un factor care trebuie luat în considerație este existența inegalității dintre soț și soție și care este relația de putere și control în cuplu.

MIT:	<i>Unele femei merită să fie abuzate; ele provoacă abuzul.</i>
Realitate:	Nu există justificări pentru violența în familie. De prea puține ori violența este punctul culminant al unei dispute și de cele mai multe ori femeile nu primesc semnale premergătoare atacului. Multe femei abuzate fac tot posibilul pentru a evita episoadele violente. În relațiile abuzive există percepția că bărbatul are dreptul de a-și domina și controla partenera. Victimele violenței în familie riscă să fie abuzate de parteneri, indiferent de acțiunile lor. În secolul al XIX-lea legea britanică preciza că un bărbat își poate disciplina soția cu un instrument care să nu fie mai gros decât degetul cel mare al mâinii. Chiar dacă aceste legi nu mai există, multe percepții sociale aprobă violența ca metodă de control și de disciplinare a femeilor.
MIT:	<i>Femeilor le face plăcere să fie abuzate.</i>
Realitate:	Acest mit a apărut pe baza observației că multe femei rămân lângă partener, în ciuda abuzului suferit. Sunt multe motive pentru care femeile nu-și părăsesc partenerul. Multor femei le este teamă să plece. Cercetările dovedesc faptul că pentru o femeie este un moment extrem de periculos părăsirea partenerului și cinci femei din șapte ucise de partener, erau separate sau în curs de separare.
MIT:	<i>Pentru familie întotdeauna este mai bine să rămână împreună.</i>
Realitate:	La fel ca în toate societățile, și în Moldova se pune accentul pe integritatea familiei. Totuși, atunci când abuzul are loc în cadrul familiei, locuința devine un loc nesigur pentru victimă. Deseori forțarea femeilor și copiilor de a rămâne într-o relație abuzivă este o sentință la moarte. Dacă originea violenței nu este identificată și abuzatorul nu este tras la răspundere pentru acțiunile lui, violența cu siguranță va continua, iar aceasta poate pune în pericol familia și va avea un impact negativ asupra tuturor membrilor familiei, inclusiv asupra copiilor care sunt martorii violenței.

MIT:	<i>Violența în familie ține de viața privată a familiei.</i>
Realitate:	Violența față de femei și copii este o infracțiune, conform Codului penal al Republicii Moldova. Aceasta înseamnă că violența în familie este o conduită neacceptată de societate. Este important ca agresorul să primească mesajul din comunitate privind faptul că violența în familie nu poate fi tolerată și că organele de drept vor interveni pentru a stopa actele de violență. ⁹
MIT:	<i>Nu există viol între soț și soție</i>
Realitate:	Violul este definit prin acțiune, și nu prin identitatea agresorului sau a victimei. Respectiv, orice raport sexual coercitiv constituie viol, indiferent dacă victima este sau nu în relații de căsătorie cu agresorul. Această declarație este de asemenea fondată pe definițiile din dreptul internațional în materie de drepturile omului, care cuprind toate formele de violență fizică, sexuală, psihologică sau economică împotriva femeilor, indiferent dacă sunt comise în familie sau în domeniul public. Deși dreptul internațional în materie de drepturile omului obligă statele să aplice răspunderea penală pentru viol, nu toate regiunile recunosc violul conjugal ca infracțiune, ceea ce rezultă în impunitatea pentru faptele de viol comise de către partenerii intimi. ¹⁰

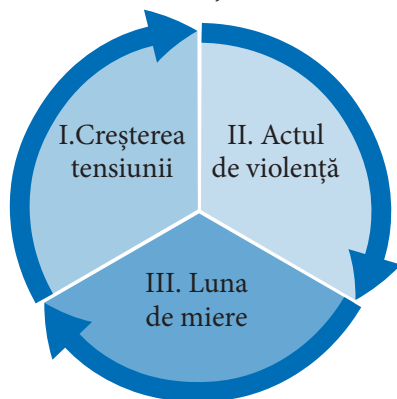
1.5. DE CE ESTE IMPORTANT SĂ ÎNȚELEM CARACTERUL CICLIC AL VIOLENȚEI ÎN FAMILIE?

O bună înțelegere a caracterului ciclic al violenței în familie ajută poliția atunci când soluționează cazul de violență în familie. Astfel, violența în familie reprezintă o serie de comportamente sistematic repetate cu caracter fizic, sexual, verbal, psihologic, economic, pe care membrul familiei cu conduită abuzivă le manifestă asupra celorlalți. Violența în familie are un caracter ciclic, care nu se oprește de la sine. Modelul de “ciclu al violenței” a fost elaborat de psihologul american Lenore E. Walker în 1979.

⁹ Vezi Suport de Curs Intervenția Eficentă a poliției la cazurile de violență în familie, Modul I, Secțiunea 4.

¹⁰ Vezi Setul de Materiale UNFPA UNFPA-WAVE.

Diagrama 2: Ciclul violenței Lenore E. Walker 1979



Faza I – Constituirea/creșterea tensiunii. În această fază apar primele incidente minore. De regulă, violența la această etapă nu este niciodată raportată la poliție. Aceasta încurajează agresorul să meargă la următoarea etapă. Iată de ce, poliția trebuie să ia în serios toate incidentele în legătură cu violența în familie, dacă sunt raportate, indiferent cât de neînsemnate ar fi. În această fază, victima încearcă să-l calmeze pe agresor, încercînd să-i fie supusă, fie anticipîndu-i fiecare capriciu (moft), fie îndepărtîndu-se din calea lui. Victima acceptă abuzul și crede că poate să prevină creșterea tensiunii, minimizează evenimentele izolate și crede că deține controlul asupra situației. Pe măsură ce tensiunea crește, este din ce în ce mai dificil să faci față situației.

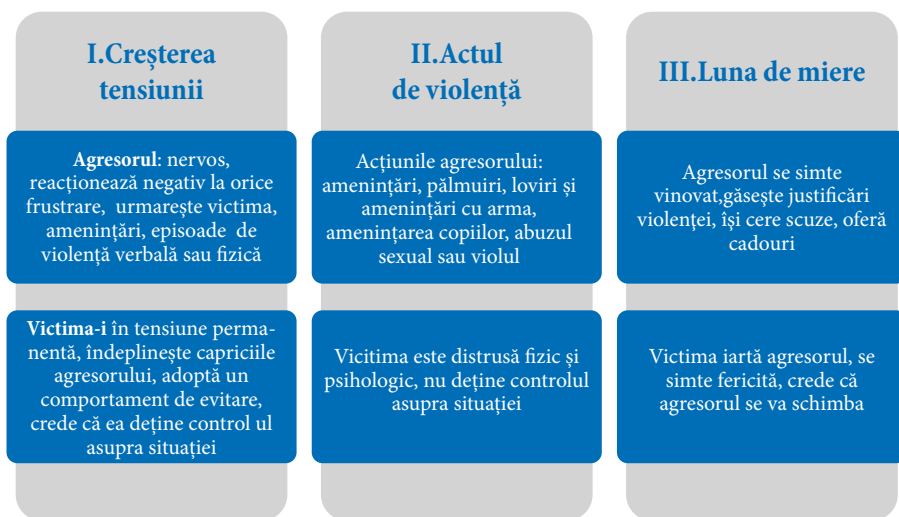
Faza II – Actul de violență/Declanșarea tensiunii. Această fază este caracterizată printr-o descărcare necontrolată de tensiuni, lipsa oricăror rețineri și distructivitate majoră. Agresorul se caracterizează prin lipsa predictibilității și lipsa controlului. Orice rezistență din partea victimei îl face mai violent. În anumite cazuri, victima conștientă de inevitabilitatea actului de violență îl va provoca pe agresor pentru a pune capăt tensiunii. Victima nu va simți durerea, cât va simți mai mult că este prinsă psihologic într-o capcană și nu poate să-și ia zborul. De cele mai multe ori își va minimaliza rănilor. După incident victima de cele mai dese ori este indiferentă, deprimată și lipsită de ajutor, are tendința de a se izola pe o perioadă de 24 de ore pînă la cîteva zile înainte de a căuta ajutor. Agresorul diminuează cele întîmplate și își justifică de obicei comportamentul.

Faza III – Luna de miere. Agresorul încearcă să se revanșeze, comportîndu-se foarte curtenitor și într-o manieră iubitoare, îi pare rău și își cere scuze pentru cele întîmplate, promite că nu va mai face niciodată, crede că se va putea controla de acum înainte și promite că ”se va schimba”. Victima chiar crede că el se poate schimba. Ea își va reaminti cum a fost la început – un om bun, puternic,

pe care ea îl iubește. Ea va face tot posibilul ca lucrurile să se reaseze, el îi va reaminti că are nevoie de ea. Aici apare atașamentul adictiv. Victima își primește acum toate recompensele pentru că este căsătorită și o face complice la bătaia ei, care o determină să se urască și mai mult pe ea însăși și să se simtă și mai stînjinită. Atunci cînd are loc violența, victima vrea să raporteze cazul pentru a opri comportamentul violent. În timpul lunii de miere victima dorește să-și retragă plîngerea datorită exprimării remușcărilor din partea agresorului sau sub presiunea amenințărilor, dificultăților financiare sau presiunilor din partea altor membri de familie.

„*Luna de miere*” dispare și cu timpul actele de violență devin tot mai frecvente și mai grave, iar perioadele blinde devin tot mai scurte sau dispar cu totul și ciclul de violență continuă.

Diagrama 3: Fazele ciclului de violență, comportamentul agresorului și a victimei:



Sindromul Stockholm

Sindromul Stockholm este fenomenul în care victimele dezvoltă sentimente pozitive și se atașează emoțional de agresorii lor, chiar până la punctul de a le ține partea. Termenul vine de la un incident privind jefuirea unei bănci din Stockholm, Suedia, în august 1973, când, după 6 zile de captivitate, câteva dintre victimele răpite s-au împotrivit încercărilor de a fi salvați și au refuzat să depună mărturie împotriva celor care îi răpiseră. Sindromul Stockholm poate fi util în a înțelege de ce victimele nu depun plângere împotriva agresorului.

1.6. CARE ESTE PORTRETUL PSIHO-SOCIAL AL SUBIECȚILOR VIOLENȚEI ÎN FAMILIE?

AGRESORUL

În copilărie a fost educat într-o familie în care violența era un mod de existență, în condiții de carență afectivă, priver de afectivitate din partea ambianței sociale apropiate. Posedă un nivel jos al dezvoltării moral-spirituale, gândire rigidă, conservatoare. Suportă unele consecințe genetice ale părinților care au fost bolnavi, dependenți de alcool, droguri, a moștenit tendințele pentru un comportament violent. Este afectat de stări patologice de limită: psihopatii, retardări mentale, nevroze, isterie, paranoia. Deține o imagine denaturată a echității, drepturilor omului, ierarhia statutului în societate, crede în supremația masculină și roluri de gen tradiționale. Folosește forța în relațiile sexuale, are așteptări și pretenții nerealiste, folosește izolarea ca strategie, formă de control. Are o autoapreciere inadecvată mai frecvent joasă, „posedă psihologia dictatorului – „puterea decide totul”. Nu s-a afirmat la serviciu, în societate este manipulativ, pune pe seama altuia responsabilitatea pentru propriile greșeli.



VICTIMA

Stimă față de sine scăzută, cu rădăcini în copilărie, educată într-o familie în care violența era un mod de existență, economic dependentă de agresor, nu are posibilități de a rezolva problemele financiare, locative, etc. Îl iubește pe agresor și este sentimental dependentă de acesta, nu crede că există căi de a elimina violența, nu crede în poliție, organele administrării locale, judecată etc. Împărtășește modele culturale, care judecă divorțul, se lasă convinsă de rude, prieteni, vecini, se teme că nu va fi crezută și va fi blamată de cei din mediul social, comunitar, se teme că va pierde dreptul de a-și educa copiii, consideră că poate face față de sine stătător circumstanțelor, încercând să pună capăt acțiunilor de violență, își asumă responsabilitatea pentru starea psihologică a agresorului, nu-și cunoaște drepturile, suportă stări psihologice grave: depresie, anxietate, etc., care o lipsesc de capacitatea de apărare, speră că agresorul va renunța la unele dependențe (alcool, droguri) sau se va schimba și totul va reveni la normal.

1.7. CARE ESTE PORTRETUL COPILULUI VICTIMĂ, MARTOR AL VIOLENȚEI?

Prezența ca martor la actele de violență împotriva mamelor lor – chiar dacă copilul nu este fizic ținta acestora – a demonstrat să rezulte în consecințe negative sociale și asupra sănătății copiilor, inclusiv anxietate, depresie, performanțe slabe la școală și efecte negative asupra sănătății¹¹.

- Comportament agresiv, deseori devine agresiv cu colegii, prietenii și profesorii. Este iritabil și ușor de înfuriat (mai des întâlnit la băieți).
- Emoții și conflicte interioare: anxietate, depresie, stimă față de sine scăzută.
- Afecțiuni somatice (suferințe corporale, dureri și îmbolnăviri fără o cauză medicală).
- Închidere. Nu își poate exprima conflictele sau căuta ajutor. Interiorizarea problemelor, nevoia de a se comporta exemplar și dorința exagerată de a-și ajuta mama (mai des întâlnit la fete).
- Efecte la nivelul dezvoltării sociale și educaționale.
- Nu se poate concentra asupra cerințelor educaționale.
- Lipsa de comunicare cu semenii sau violența în rezolvarea problemelor interpersonale îl face nepopular și se simte respins.

1.8. CARE SUNT CONSECINȚELE VIOLENȚEI ÎN FAMILIE?

Violența în familie poate avea un efect devastator asupra victimei, familiei și societății în întregime, în consecință victimele suferă fizic, emoțional și financiar. Violența pune în pericol stabilitatea familiei și are un impact negativ asupra tuturor membrilor de familie, inclusiv asupra copiilor care sunt martorii violenței și cresc într-un mediu conflictual, nefericit. Violența în familie are consecințe negative asupra siguranței, sănătății și ordinii sociale în general, precum și asupra economiei din cauza cheltuielilor pentru asistența medicală, concediu medical și afectarea capacității de muncă a victimei. Principala consecință a violenței asupra copiilor este că de cele mai multe ori ea naște, la rîndul ei, adulți violenți.

1.9. DE CE VICTIMELE NU PĂRĂSESC AGRESORII?

Unele victime după mulți ani decid să părăsească partenerii agresivi, altele nu. Victimele sunt înfricoșate că agresorul se va răzbuna. Conform unor studii,

¹¹ Vezi OMS 2002, Raport mondial cu privire la violență și sănătate, editori: Etienne G Krug, Linda L. Dahlberg, James A. Mercy, Anthony B. Zwi și Rafael Lozano.

75% de cazuri de violență raportate la poliție au loc după ce victimele își părăsesc partenerii agresivi¹². Multe victime trăiesc în convingerea că agresorul „se va schimba”. Dependența economică este una din cauzele frecvente din care victimele nu-și părăsesc partenerii abuzivi.

Agresorul prin diferite tactici controlează viața victimei: cum se îmbracă, face curățenie, gătește sau se manifestă. Controlul agresorului lezează autonomia, independența și demnitatea victimei și compromite capacitatea victimei de a decide asupra modului în care să se elibereze dintr-o situație de abuz.

1.10. ÎNTREBAREA: „DE CE STĂ CU EL?” AR TREBUI REFORMULATĂ ASTFEL: „DE CE O BATE?”

O tendință crescândă în sistemul de justiție penală este de a preîntîmpina acțiunile agresive. Astfel, întrebarea: „De ce ea stă cu el?” este înlocuită cu întrebările „De ce o bate?, de ce o agresează? și cum putem să-l oprim s-o agreseze?” De fapt, bunele practici indică asupra renunțării la practicile de a blama victima, de a ignora sau a desconsidera existența violenței în familie. În țările cu programe avansate în domeniul combaterii violenței în familie se pune accentul pe adoptarea măsurilor de lucru cu agresorii, programele pentru agresori fiind parte integrantă a acestei activități.

1.11. CARE SUNT BARIERELE CU CARE SE CONFRUNTĂ VICTIMELE PENTRU A OBȚINE AJUTOR?

Victimele violenței în familie care doresc să se elibereze de agresor, de obicei, întâmpină o serie de impedimente în obținerea de asistență, inclusiv accesul la justiție. Deseori victimele nu sesizează autoritățile și suferă tacit. Chiar dacă victimele se adresează poliției sau autorităților locale, deseori plîngerile lor nu sunt tratate cu seriozitate, una din cauze fiind convingerea că violența în familie ține de viața privată. Sancțiunile care sunt impuse pentru încălcarea ordonanței de protecție sunt insuficiente pentru a face victima să se simtă protejată și pentru a stopa comportamentul violent al agresorilor. În pofida utilizării tot mai frecvente de către poliție a prevederilor Legii nr. 45 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie¹³ (în continuare – Legea nr. 45), persistă atitudini și practici care pun în pericol siguranța victimelor violenței în familie și permit agresorilor să scape de responsabilitatea pentru recurgerea la violență.

¹² Zezi Walker, Leonore E., *The Battered Woman* (1979).

¹³ Legea nr. 45 din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, publicată în Monitorul Oficial nr.55-56 din 18.03.2008, în vigoare din 18.09.2008.

PARTEA 2.

INTERVENȚIA ORGANELOR
DE POLIȚIE ÎN CAZURILE DE
VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE

2.1. CARE ESTE RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU ACTELE DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE?

Legea nr. 45 definește în art. 2 violența în familie:

”orice acțiune sau inacțiune intenționată, cu excepția acțiunilor de autoapărare sau de apărare a unor alte persoane, manifestată fizic sau verbal, prin abuz fizic, sexual, psihologic, spiritual sau economic ori prin cauzare de prejudiciu material sau moral, comisă de un membru de familie contra unor alți membri de familie, inclusiv contra copiilor, precum și contra proprietății comune sau personale”¹⁴.

În 2010, prin Legea nr. 167¹⁵, în Codul penal al Republicii Moldova a fost inclus articolul 201¹, care pentru prima dată incriminează violența în familie.

Articolul 201¹.Violența în familie

1. Violența în familie, însemnând „acțiunea sau inacțiunea intenționată, manifestată fizic sau verbal, comisă de un membru al familiei asupra unui alt membru al familiei, care a provocat suferință fizică, soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății, suferință psihică ori prejudiciu material sau moral - se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 150 la 180 de ore sau cu închisoare de până la 2 ani”.
2. Aceeași acțiune:
 - a) săvârșită asupra a doi sau mai multor membri ai familiei;
 - b) care a provocat vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore sau cu închisoare de până la 5 ani.
3. Aceeași acțiune care:
 - a) a cauzat vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății;
 - b) a determinat la sinucidere sau la tentativă de sinucidere;
 - c) a provocat decesul victimeise pedepsește cu închisoare de la 5 la 15 ani.

În cazurile în care membrul de familie este supus violenței sexuale, răspunderea penală va surveni în baza art.171 alin.(2) lit.b², art.172 alin.(2) lit.b², art.173, art.174 și art.175 CP al RM.

¹⁴ Ibidem, capitolul 1, art. 2.

¹⁵ Legea nr. 167 din 09.07.2010 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

2.2. CARE SUNT ELEMENTELE INFRAACȚIUNII DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE?

Obiectul infracțiunii de violență în familie este complex, complexitatea acestuia fiind determinată de natura multilaterală a faptei incriminate. Obiectul juridic principal îl constituie relațiile sociale determinate de protejarea drepturilor de conviețuire în familie. Obiectul nemijlocit secundar este reprezentat de relațiile sociale a căror existență normală este condiționată de protejarea dreptului persoanei la viață, integritate corporală, sănătate, integritate fizică și psihică, precum și de relațiile sociale cu privire la drepturile de posesiune și dispoziție asupra bunurilor. În cazul provocării de vătămări, suferințe fizice, aceste consecințe dau naștere obiectului material, care va fi reprezentat prin corpul uman, privit ca o totalitate de funcții și procese organice, ce mențin individul în viață, de bunuri mobile sau imobile ale victimei, care sunt sustrate, distruse, etc.

Latura obiectivă a infracțiunii de violență în familie, în varianta tip are următoarea structură: 1) fapta prejudiciabilă, care constă în acțiunea sau inacțiunea manifestată fizic sau verbal; 2) urmările prejudiciabile, sub forma suferinței fizice, vătămării ușoare a integrității corporale sau a sănătății, suferinței psihice ori a prejudiciului material sau moral; 3) legătura de cauzalitate dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile¹⁶.

Fiecare din circumstanțele agravante, prevăzute la art. 201¹ alin. (2) și alin. (3) Cod penal își are corespondentul în infracțiunea menționată.

În prima variantă agravată violența este încriminată la art. 201¹ alin. (2) Cod penal – a) fapta săvârșită asupra a doi sau mai mulți membri ai familiei; b) a provocat vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății.

A doua variantă agravată este prevăzută la art. 201¹ alin. (3) Cod penal, exprimată: a) a cauzat vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății; b) a determinat la sinucidere sau la tentativă de sinucidere; c) a provocat decesul victimei.

Latura subiectivă a infracțiunii de violență în familie se exprimă, în primul rând, prin vinovăție sub formă de intenție directă sau indirectă. Despre caracterul intenției făptuitorului – a fost directă sau indirectă – ne putem da seama analizând circumstanțele faptei comise: obiectul folosit; zona corpului spre care au fost îndreptate și exercitate actele de violență; intensitatea actelor de violență; gravitatea leziunilor cauzate; comportamentul ante- și postagresional al făptuitorului etc. Motivele infracțiunii prevăzute la art. 201¹ Cod penal pot fi diverse: răzbunare, gelozie, invidie, ură, interes material, motive huliganice,

¹⁶ "Revista Națională de Drept", Sergiu Brinză, Vitalie Stati, Chișinău, 2011, Nr.10-11, pag.5.

ură socială, națională, rasială sau religioasă etc. Trăsăturile concrete ale acestora pot fi luate în considerare la individualizarea pedepsei pentru infracțiunea de violență în familie.

Infracțiunea prevăzută la art. 201¹ Cod penal este o infracțiune cu componență materială. Ea se consideră consumată din momentul producerii suferinței fizice, soldate cu vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății, suferinței psihice ori a prejudiciului material sau moral sau, după caz, a agravantelor, prevăzute la art. 201¹ alin. (2) și alin. (3) Cod penal .

Prin „prejudiciu material” se înțeleg daunele materiale, susceptibile de estimare financiară/pecuniară, rezultând din orice act de violență în familie. Prin „prejudiciu moral” se are în vedere suferințele cauzate victimei, care provoacă umilință, frică, înjosire, incapacitate de apărare împotriva violenței fizice, sentimente de frustrare.

Conform art. 21 alin. (1) Cod penal, sunt pasibile de răspundere penală persoanele fizice responsabile care, în momentul săvârșirii infracțiunii au împlinit vârsta de 16 ani.

Subiectul infracțiunii are o calitate specială în raport cu victima infracțiunii: este membru al familiei victimei.

2.3. CE RELAȚII FAMILIALE SUNT REGLEMENTATE DE LEGE ȘI CARE SUNT SUBIECȚII VIOLENȚEI ÎN FAMILIE?

La calificarea faptei în conformitate cu prevederile art. 201¹ Cod penal, se va ține cont de prevederile art. 133¹ Cod penal, potrivit cărora prin membru de familie se înțelege:

- a) în condiția conlocuirii: persoanele aflate în relații de căsătorie, de concubinaj, persoanele divorțate, persoanele aflate în relații de tutelă și curatelă, rudele lor pe linie dreaptă sau colaterală, soții rudelor;
- b) în condiția locuirii separate: persoanele aflate în relații de căsătorie, copiii lor, inclusiv cei adoptivi, cei născuți în afara căsătoriei, cei aflați sub curatelă¹⁷.

Prevederile art. 133¹ Cod penal se deosebesc de cele prevăzute de art. 3 din Legea privind prevenirea și combaterea violenței în familie, cu referire la subiecții violenței în familie, care includ și persoanele aflate la întreținerea acestora.

¹⁷ Art.1331 introdus prin LP167 din 09.07.10, MO155-158/03.09.10 art. 551.

2.4. CARE SUNT ACȚIUNILE POLIȚISTULUI LA PRIMIREA INFORMAȚIEI DESPRE CAZUL DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE?

În cazul comiterii actelor de violență în familie organele afacerilor interne vor acționa în baza unor sesizări scrise, verbale sau înștiințare telefonică numărul de telefon „902” despre actele de violență în familie (inclusiv încălcarea ordonanței de protecție) la sediile organelor afacerilor interne.

Dacă actele de violență sunt comunicate prin internet, telefon, teletip, fax, telex, precum și în cazul informațiilor date publicității prin intermediul mass-media, al semnalelor verbale sau scrise, organul de constatare va întocmi un raport de autosesizare, în care va descrie faptele și circumstanțele care i-au fost aduse la cunoștință. În cazul în care din aceste informații rezultă bănuiala rezonabilă că a fost săvârșită infracțiunea prevăzută de art. 201¹ din Codul penal, raportul de autosesizare va fi înregistrat imediat, dar nu mai târziu decât în 24 ore, în *Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni (Registrul nr.1)* al Serviciului de gardă al Inspectoratului de Poliție teritorial, pentru începerea procesului penal.

Dacă în procesul examinării sesizării organul de constatare va descoperi o **bănuială rezonabilă** că a fost săvârșită infracțiunea prevăzută de art. 201¹ din Codul penal, acesta va efectua acțiuni procesuale în conformitate cu prevederile art. 273 al Codului de procedură penală și va întocmi un proces-verbal, în care va consemna acțiunile efectuate și circumstanțele constatate. Având calitatea unui organ de constatare, prin prisma art. 273 alin.(1), (2),(3),(4) din Codul de procedură penală, poliția este în drept:

- să rețină făptuitorul,
- să ridice corpurile delictelor,
- să solicite informațiile și documentele necesare pentru constatarea infracțiunii,
- să citeze persoane și să obțină de la ele declarații,
- să procedeze la evaluarea pagubei,
- să efectueze orice alte acțiuni care nu suferă amânare.

Se vor întocmi procese-verbale, în care se vor consemna acțiunile efectuate și circumstanțele constatate (vezi Anexa C).

Toate actele de constatare întocmite împreună cu mijloacele de probă consemnate se predau, în termen de 24 de ore, de către organele de constatare din cadrul poliției către organul de urmărire penală.

În cazul în care făptuitorul a fost reținut, acesta este predat, nu mai târziu de 3 ore de la momentul reținerii de facto, organului de urmărire penală.

Bănuiala rezonabilă presupune situația în care organul de urmărire penală sau organul de constatare dispune de anumite date factice și informații obiective că a fost săvârșită o infracțiune care rezultă din conținutul actelor procedurale inclusiv de constatare (sesizări, constatări tehnico-științifice, medico-legale, revizii, procese verbale, etc.).

2.5. CUM ARE LOC ÎNȚIEREA URMĂRIII PENAIE ȘI PROPRIU-ZIS URMĂRIREA PENALĂ PE CAZURILE DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE?

În corespundere cu exigențele art. 274 alin. (1) CPP, organul de urmărire penală, sesizat în modul prevăzut de art. 262 și art. 273 CPP, dispune, în termen de 30 de zile, prin ordonanță, începerea urmăririi penale în cazul în care din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor de constatare rezultă o **bănuială rezonabilă** că a fost săvârșită o infracțiune și nu există vreuna din circumstanțele care exclud urmărirea penală, informînd despre aceasta persoana care a depus sesizarea sau organul respectiv. Ordonanța de începere a urmăririi penale, emisă de organul de urmărire penală, în termen de 24 de ore de la data începerii urmăririi penale, se supune confirmării de către procurorul care conduce activitatea de urmărire penală, prezentîndu-i-se totodată dosarul respectiv. Concomitent cu confirmarea pornirii urmăririi penale, procurorul fixează termenul de urmărire în cauza respectivă. Dacă din cuprinsul actului de sesizare rezultă unul din cazurile care împiedică pornirea urmăririi penale, organul de urmărire penală înaintează procurorului actele întocmite cu propunerea de a nu porni urmărirea penală.

În cazul în care victima nu depune plîngere, dar organul de urmărire penală constată că s-a comis o infracțiune, acesta din urmă este în drept să inițieze urmărirea penală. Prin urmare, dacă a fost săvârșită infracțiunea și victima nu dorește să depună o plîngere, atunci polițistul va documenta cazul fără participarea victimei.

În cazul în care victima nu cooperează în vederea documentării cazului, sunt recomandabile următoarele acțiuni:

- acumularea informației posibile despre fapta de violență în familie și agresor prin metode active;

- colectarea informației despre factorii ce determină victima agresată să nu depună declarații;
- luarea măsurilor urgente de protecție;
- interogarea operativă a victimei;
- folosirea diverselor procedee tactice de convingere a victimei să depună declarații în calitate de parte vătămată (explicarea faptului că se va afla în siguranță dacă va accepta măsurile de protecție, explorarea divergențelor între victimă și agresor etc.);
- consemnarea acordului victimei de a depune declarații în calitate de parte vătămată;
- explicarea drepturilor prevăzute de art. 58 din Codul de procedură penală;
- avertizarea victimei asupra răspunderii penale prevăzute de art. 311 din Codul penal pentru declarații calomnioase;
- asistarea victimei de către un avocat și o persoană de încredere;
- audierea victimei.

2.6. CARE SUNT ETAPELE ȘI MĂSURILE DE INTERVENȚIE ÎN SOLUȚIONAREA CAZURILOR DE VIOLENȚĂ?

După sesizarea poliției asupra cazului de violență în familie, polițistul trebuie:

- să dispună de documentele și formularele necesare pentru documentarea cauzei;
- să fie pregătit pentru acordarea primului ajutor medical victimei, după caz;
- să verifice informația despre agresor: a) dacă se află la evidență nominală la poliție sau au trezit interesul poliției; b) dacă deține arme; c) dacă nu dispune de antecedente penale sau contravenționale.
- să verifice dacă există o ordonanță de protecție pentru membrii familiei; să stabilească prezența victimelor care au nevoie de asistență medicală.

Deplasarea operativă la fața locului. În timpul deplasării la fața locului polițistul trebuie:

- să stabilească un plan de intervenție;
- să stabilească rolul fiecărui polițist în timpul intervenției;

- să pregătească mijloacele speciale necesare.
- să apeleze, în caz de necesitate, la unitatea de gardă.

În cazurile de violență în familie, de regulă, la fața locului se deplasează o echipă constituită din doi polițiști. În cazul în care localitatea are un singur polițist, acesta va apela la unitatea de gardă sau alte subdiviziuni specializate și se va deplasa la fața locului însoțit de cel puțin încă un polițist.

Care sunt măsurile de intervenție la fața locului?

La fața locului polițistul trebuie:

- să efectueze o examinare prealabilă a locului faptei;
- să intre în domiciliu, respectând prevederile art. 12 alin. (2) CPP, și anume: în cazul în care acțiunile agresorului se pot solda cu consecințe grave sau există un pericol iminent pentru viața, sănătatea și bunurile persoanei, precum și în cazul în care în baza celor relatate de martori sau a altor circumstanțe există indicii că are loc un caz de violență în familie, cu un grad sporit de risc, colaboratorii de poliție sunt în drept și obligați să intervină în forță, dacă nu este posibilă curmarea acțiunii pe alte căi;

Potrivit art 25 alin. (13) din Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, polițistul are împuternicirea să intre sau să pătrundă, în modul stabilit de lege, utilizând la necesitate mijloace speciale, în orice încăpere sau proprietate în scop de curmare a infracțiunilor, urmărire a persoanelor suspectate de comiterea infracțiunilor.

În cazul efectuării acțiunilor procesuale fără mandat judiciar, organul abilitat să efectueze aceste acțiuni imediat, dar nu mai târziu de 24 de ore de la terminarea acțiunii, prezintă instanței de judecată materialele respective pentru controlul legalității acestor acțiuni.

- să identifice agresorul și victima;
- să stabilească natura relațiilor dintre subiecți;
- să identifice semnele agresiunii fizice;
- să identifice prezența copiilor;
- să stabilească dacă au fost folosite arme sau alte corpuri delictive;
- să stabilească dacă au fost deteriorate bunuri;

- să efectueze cercetarea la fața locului, conform art. 118 CCP: prin executarea de măsurări, fotografieri, filmări, desene, schițe, mulaje și tipare de pe urme de sine stătător sau cu ajutorul specialistului în materie. Locul cercetării poate fi îngrădit de colaboratorii organelor de menținere a ordinii publice. Obiectele descoperite la fața locului se examinează la locul exercitării acțiunii și rezultatele se consemnează în procesul-verbal. Dacă examinarea obiectelor și documentelor necesită mai mult timp, precum și în alte cazuri, persoana care efectuează urmărirea penală le poate ridica pentru a le examina la sediul organului de urmărire penală. Pentru aceasta, obiectele și documentele se împachetează, sigilează, semnează, în acest scop se face o mențiune în procesul-verbal;
- după necesitate, să solicite ajutorul serviciului medical de urgență „903” sau să asigure transportarea victimei la instituția medicală;
- să izoleze agresorul de victimă, asigurând victimei condiții de siguranță și facilitând contactul psihologic cu aceasta.

În locuință se va pătrunde doar cu respectarea principiului inviolabilității domiciliului, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

Intervenția în forță. Statisticile arată că cel mai înalt grad de risc pentru victimă subzistă atunci când agresorul află despre intenția victimei de a se desparti de el sau în momentul când află că organele de drept au fost încunoștințate asupra abuzului. Astfel, în cazurile în care acțiunile agresorului prezintă un pericol iminent pentru viața, sănătatea și bunurile victimelor, acțiuni care se pot solda cu consecințe grave, poliția va interveni în forță, dacă nu este posibilă curmarea acestora pe alte căi. În astfel de cazuri reprezentanții organului de constatare, în decurs de 24 ore, vor informa în scris judecătorul de instrucție, indicând motivele și circumstanțele faptei, prezentând materialele acumulate la caz. În vederea asigurării unei intervenții eficiente și legale se recomandă:

- prezența a 2 martori asistenți (vecin , asistent social etc.);
- înregistrarea audio-video, în conformitate cu legislația.

2.7. CUM ASIGURĂM EFICIENȚA AUDIERII PĂRȚILOR?

Pregătirea audierii părților. Pătrunzând în domiciliu, polițiștii vor interveni în vederea înlăturării pericolului existent prin separarea imediată a părților. Agentul constatat va stabili natura relației dintre subiecți: căsătorie, divorț, concubinaj, relație de rudenie; va stabili dacă subiecții locuiesc împreună sau separat. Victima și agresorul sunt audiați separat, în scopul evitării creșterii conflictului și creării unui mediu sigur și realizării unui contact psihologic eficient etc. În procesul intervenției, reprezentanții organului de constatare vor evalua riscul și

vor întreprinde măsurile necesare pentru asigurarea imediată a condițiilor de siguranță pentru victimă și membrii familiei. Agresorul va fi scos din bucătărie sau din altă încăpere, ce prezintă un risc sporit. Uneori chiar și victima poate deveni agresivă, vărsându-și mânia asupra agresorului, simțindu-se în siguranță în prezența polițiștilor. Polițiștii trebuie să dețină controlul deplin asupra situației, să fie pregătiți pentru a reacționa cu promptitudine în orice moment, când se schimbă situația.

Unul dintre obiectivele principale la intrarea în domiciliu este de a calma spiritele. Polițiștii trebuie să fie calmi și să se exprime explicit. Dacă victima sau agresorul este furios sau are un comportament agresiv, ofițerii pot cere ca persoana să se liniștească, adresându-i-se pe un ton calm, nu vor face comentarii și nu vor emite judecăți sau aprecieri ce ar putea fi interpretate greșit, căutând să obțină promisiunea persoanelor că se vor liniști, nu vor fi violenți și nu vor tulbura ordinea publică. Nu vor permite victimei să implice suspectul în procesul de audiere.

Dacă victima strigă, plînge sau nu poate fi audiată, vor fi luate măsuri pentru a o calma. Deseori, atunci când victima este agitată, cuvintele joacă un rol mai puțin important decît tonalitatea vocii. Repetarea întrebărilor pe un ton calm va ajuta persoana - victimă sau agresor – să se concentreze asupra mesajului și să se calmeze. Discuțiile vor fi purtate pe un ton calm, fără să conțină amenințări sau insulte. Polițiștii trebuie să fie conștienți de importanța comunicării non-verbale, poziția corpului, felul în care stă ofițerul de poliție, cum își tine mâinile, expresia feței sunt destul de elocvente, vorbind despre modul cum este percepută situația. Este important a crea un climat de încredere.

Atît victima, cît și agresorul vor fi informați asupra drepturilor lor și procedurilor legale. Vor fi informați despre drepturile de care dispun, inclusiv dreptul de a beneficia de asistență juridică gratuită, garantată de către stat. În cazul violenței fizice, colaboratorii de poliție vor elibera victimelor o îndreptare pentru examinare medico-legală în vederea stabilirii gravității leziunilor corporale care le-au fost cauzate.

Raportul de constatare medico-legală este o formă de probă în cazurile de violență în familie. Polițistul are obligația să acorde victimei îndreptare pentru examinare medico-legală, iar în cazuri grave – să cheme urgența, care va acorda primul ajutor medical.

Factorii care afectează audierea victimei. Capacitatea victimei și/sau dorința de a coopera și a furniza informații este afectată de mulți factori. Ofițerii de poliție trebuie să fie conștienți de acest lucru și, atunci când audiază victima, să

ia măsuri de siguranță. Victimele au diferite reacții: unele pot fi pasive, tăcute și rezervate, ezitând să răspundă la întrebări, altele pot să nu recunoască comiterea actului de violență sau pot minimaliza gradul de gravitate al abuzului sau chiar pot renunța la declarațiile inițiale. Victimele pot fi furioase din cauză că în urma sesizărilor anterioare agresorul nu a fost pedepsit, nu au fost protejate de violența acestuia. Victimele pot fi înfricoșate, temându-se de răzbunarea agresorului în cazul în care vor raporta cazul. Victimele nu sunt sigure că poliția va reacționa cu promptitudine pentru a stopa violența, că vor fi crezute. Ele sunt îngrijorate că autoritățile pot să le ia copiii, așa cum le-a amenințat agresorul.

Audierea victimei. Victima în primă fază va fi încurajată să relateze liber circumstanțele faptei. Victimei i se va permite să spună tot ce s-a întâmplat înainte de a pune întrebări sau a cere detalii. Atitudinea polițistului care audiază trebuie să demonstreze interes față de afirmațiile victimei, inclusiv prin comunicarea non-verbală: păstrarea contactului vizual cu victima fără a-i crea impresia că este fixată cu privirea, de aceea privirea trebuie să fie orientată lateral, la intervale regulate de timp, pentru a nu suscita neîncredere și ostilitate sau senzația că interlocutorul se simte fixat. Interesul față de declarațiile interlocutorului poate fi realizat și verbal, prin cuvinte încurajatoare de a continua relatarea. Posibilitatea de a obține informația necesară de la victime depinde de modul în care sunt puse întrebările și de o serie de alte factori: emotivi, culturali și sociali.

Adresarea întrebărilor. Deseori relatarea liberă este incompletă și din acest motiv este necesar a pune întrebări suplimentare, în funcție de scop. Întrebările

Fiți răbdători. Repetați sau reformulați întrebările la care victima nu a răspuns deplin sau pe care nu le-a înțeles.

trebuie adresate pe un ton calm, adecvat (evitând notele critice sau cele care reflectă neîncredere etc.). Limbajul folosit trebuie să fie simplu și adaptat la nivelul de înțelegere. Întrebările care pot fi adresate:

1. *Puteți să-mi spuneți ce s-a întâmplat?*
2. *Sunteți accidentat/ă. Se pare că cineva v-a lovit. Cine v-a lovit?*
3. *Vi s-a mai întâmplat să fiți lovit/ă de această persoană?*
4. *Cu ce ați fost lovit(a)?*
5. *Spuneți-mi unde v-a lovit?*
6. *De câte ori v-a lovit?*
7. *A fost folosit vreun obiect? Un pantof? Un cuțit? Un pistol? Un telefon? Un pumn?*
8. *V-a amenințat?*
9. *Există arme în casă ?etc.*

Tipurile de întrebări care trebuie evitate. Întrebările care dau vina pe victimă sau sunt adresate pe un ton ostil pot avea drept efect intimidarea victimei, ceea ce va duce la închiderea în sine a persoanei și tănuirea informației. Prin urmare, trebuie evitate formulările ostile, de exemplu: *Ce ai făcut (ce i-ai zis) de te-a lovit așa?*

Evitați întrebările ambigue sau retorice, de exemplu: *”Ești bine?”* De obicei la întrebarea: *„Ești bine?”* persoanele răspund automat: *„Sunt bine”*, ceea ce nu corespunde realității

De multe ori victima este în stare de șoc și nu este pe deplin conștientă de leziunile care i-au fost provocate. Pentru a afla în ce stare realmente se află persoana, puneți întrebări care să concentreze atenția victimei la leziunile și gravitatea lor. Eventual, victima poate, pe parcursul relatării libere în urma retrăirii anumitor momente, să manifeste tulburări interioare, de natură să dezechilibreze expunerea. Semnele de tensiune emoțională exagerată (pauze nejustificate în expunere, devieri, repetarea unor fraze etc.) trebuie observate la timp pentru a restabili calmul și a acorda victimei ajutorul necesar în vederea reproducerii faptelor așa cum acestea au fost percepute în realitate. La sfârșit, adresați mulțumiri victimei pentru relatarea făcută, subliniind importanța acesteia în rezolvarea problemei și explicând pașii următori în derularea procedurii.

Modul în care ofițerii de poliție tratează victima determină modul în care aceasta va comunica cu toate celelalte persoane care vor încerca să intervină. Fiți profesionist și constructiv. Evitați atitudinea protectoare și nu începeți să justificați, chiar dacă victima este supărată pe „toată” poliția sau toate instanțele de judecată. Nu este vorba de Dvs. personal, cu excepția cazului în care ați manifestat lipsă de profesionalism.

Explicați victimei că nu poartă nicio vină pentru actul de violență.

Audierea agresorului. Agresorii provin din toate mediile socio-economice. Agresorii pot fi judecători, medici, ingineri, avocați sau șomeri; bogați sau săraci, din clasa de mijloc sau din pătura social-vulnerabilă și se pot manifesta în diverse moduri: pot fi extrem de violenți, cu numeroase arestări pe motive de violență, tentative de suicid sau omor, pot fi tăcuți și docili, fricoși și descurajați, exaltați și vorbăreți, persoane agreabile, care pot nega sau minimaliza gradul actelor de violență, încercând să dea vina pe parteneră. În toate cazurile polițiștii vor calma agresorii, deoarece aceștia pot fi supărați de amestecul unor străini în viața lor de familie.

Audierea agresorului se desfășoară în trei etape principale (identificare, ascultare liberă și punerea de întrebări). Adoptarea de către polițist a unei atitudini

În toate cazurile păstrați distanța, țineți sub control situația, pentru a nu fi manipulați de agresor.

demne, crearea unei atmosfere favorabile ascultării, stabilirea contactului psihologic cu agresorul contribuie la obținerea unor relatări cât mai complete din partea agresorului. Pentru stabilirea contactului psihologic, în această

primă fază, și pentru cunoașterea amănunțită a personalității agresorului poate fi realizată o discuție prealabilă cu el.

Conduita polițistului în timpul relatării libere are o semnificație tactică deosebită. Pentru aceasta va fi creată o atmosferă de calm și răbdare. Agresorul va fi urmărit cu atenție în permanență, fără ostentație.

Pe întreaga durată a audierii, vor fi evitate expresiile, gesturile de supărare, de nemulțumire sau de enervare. Tactica ascultării în faza adresării de întrebări, formularea întrebărilor reprezintă ultima etapă activă a audierii, aceasta fiind considerată momentul cel mai încordat. Tactica formulării de întrebări este în funcție de declarațiile făcute anterior.

Audierea minorilor. Se estimează că circa 87 % din copiii care trăiesc în familii în care are loc violența sunt martorii acesteia și, respectiv, suferă efecte psihologice secundare, inclusiv un comportament agresiv și depresie¹⁸. În cazul violenței în familie comise asupra minorului, polițistul va audia victima în prezența unui părinte(după caz) sau a psihopedagogului.

Audierea martorului minor trebuie efectuată în strictă conformitate cu procedura prevăzută de art. 110¹ CPP.

Astfel, audierea martorului minor în vîrstă de pînă la 14 ani în cauzele penale privind infracțiunile cu caracter sexual, privind traficul de copii sau violența în familie se va efectua de către judecătorul de instrucție în spații special amenajate, dotate cu mijloace de înregistrare audio/video, prin intermediul unui psihopedagog. Martorul minor și psihopedagogul se află într-o cameră separată de judecătorul de instrucție și celelalte părți care participă la această acțiune procesuală. Bănuitul, învinuitul, apărătorul acestora, partea vătămată și procurorul adresează întrebările judecătorului de instrucție, care, prin intermediul

¹⁸ Raportul avocaților americani pe anul 1995.

mijloacelor audio/video, le transmite psihopedagogului. În caz de necesitate, psihopedagogul își rezervă dreptul de a reformula întrebările, dacă acestea au fost formulate în felul în care pot traumatiza martorul minor. Audierea martorului minor trebuie să evite producerea oricărui efect negativ asupra stării psihice a acestuia.

La fel, se recomandă de a prefera, în dependență de circumstanțele cazului, audierea în condiții speciale, pe cauzele penale privind violența în familie și a copiilor victime/martori cu vârsta până la 16 ani, atunci când interesele justiției sau ale minorului o cer.

Audierea martorilor. În cazul în care sunt identificate mai multe persoane posibile de a fi audiate în calitate de martori, este necesară stabilirea unei consecutivități privind efectuarea acestei acțiuni de urmărire penală. În cadrul audierii este necesară respectarea următoarei succesiuni:

- se audiază martorii direcți, iar ulterior cei indirecti;
- se audiază martorii solicitați de victimă și ulterior de presupusul agresor;
- se audiază în aceeași zi martorii care se cunosc între ei, fiind exclusă posibilitatea de a contacta între ei în procesul audierii;
- se audiază spontan și imediat persoana care poate comunica date utile după efectuarea cercetării la fața locului, percheziției, ridicării sau altor acțiuni procesuale ori măsuri operative
- se audiază persoanele conform alin. (3) art.109 CPP, dacă există date că acestea părăsesc teritoriul Republicii Moldova sau din alte motive va fi imposibilă audierea lor în timpul apropiat.

2.8. CUM ASIGURĂM COLECTAREA PROBELOR?

Probele referitoare la o situație de violență în familie sunt vitale pentru a justifica eliberarea ordonanței de protecție, a aplica măsurile de protecție și a stabili răspunderea penală sau civilă a agresorului. Probele obținute în urma actelor de violență în familie sunt importante și în litigiile legate de custodie și pentru partajul bunurilor.

Importanța colectării probelor la locul comiterii actelor de violență în familie

Rapoartele, care sunt cele mai utile probe, includ o descriere a informațiilor obținute înainte de ajungerea la fața locului, ce anume s-a văzut și s-a auzit după sosire, starea emoțională a tuturor celor prezenți (victimă, suspect, copii,

martori). În raport se vor folosi ghilimele pentru a reda exact cele spuse. Sunt utile detaliile despre tipul de agresiune și eventualele amenințări. Raportul ar trebui să mai conțină mijloace alternative de contactare a victimei și martorilor.

Cercetarea la domiciliu, în cazul lipsei acordului în scris al proprietarului sau al posesorului ori al unuia dintre membrii majori ai familiei sale, se poate efectua fără autorizația instanței de judecată, urmînd ca acestea să i se prezinte imediat sau nu mai tîrziu de 24 de ore de la finalizarea cercetării la domiciliu materialele obținute în urma cercetării, indicîndu-se motivele efectuării ei, în scopul verificării legalității acestei acțiuni procesuale.

Toate probele relevante la investigarea cazului de violență în familie se identifică și se ridică, acestea fiind consemnate în procesul-verbal de cercetare la fața locului, de examinare corporală. Astfel, despre efectuarea cercetării la fața locului, examinarea corporală se întocmește proces-verbal, în conformitate cu prevederile art. 260 și art. 261 din Codul de procedură penală, în care se expun detaliat toate circumstanțele, mersul și rezultatele acțiunii procesuale respective, particularitățile mijloacelor tehnice utilizate.

La procesul-verbal menționat se anexează schițe, proiecte și materiale, ce reflectă utilizarea mijloacelor tehnice. Procesul-verbal de cercetare la fața locului se întocmește în timpul efectuării acțiunii sau imediat după terminarea ei.

În procesul-verbal de cercetare la fața locului vor fi consemnate următoarele informații:

- natura relației dintre părți (căsătoriți, divorțați, concubini, frați etc.);
- locul sau posibilul loc de aflare a agresorului, dacă acesta nu este prezent;
- dacă victima și agresorul locuiesc împreună sau dacă au locuit împreună în trecut;
- se descrie tabloul stabilit la locul faptei, inclusiv dezordinea în încăpere, cauzată de actele de violență, iar cele menționate mai sus se stabilesc în cadrul audierii victimei, martorilor;
- documentarea fiecărui element al agresiunii (fizice, verbale, economice etc.), pentru că, de regulă, există mai multe mențiuni cu privire la fiecare leziune corporală vizibilă, dacă este posibil, cu acordul victimei, să fie efectuate înregistrări foto sau video ale leziunilor corporale (aceasta poate fi descrisă în procesul-verbal de examinare corporală);
- orice alte agresiuni, ce țin de violență în familie, suferite de către victimă din partea agresorului, indiferent dacă acestea au fost raportate la autorități sau nu (se stabilesc în cadrul audierii victimei, martorilor);

- toate locurile posibile de reședință a victimei, precum și a agresorului, date cu privire la locurile de muncă, dacă există două sau mai multe, date cu privire la grădiniță, școală, universitate, frecventate de copii (se stabilesc în cadrul audierii victimei, martorilor);
- informația completă și detaliată despre toate schimbările și starea de lucruri din locuință, precum și comentariile făcute de victimă și agresor;
- descrierea bunurilor care au fost distruse și starea lor, cu anexarea fotografiilor respective;
- menționarea stării emoționale a părților;
- prezența copiilor, persoanelor cu dizabilități sau persoanelor în etate;
- mențiuni cu privire la faptul dacă agresorul posedă armă de foc și dacă a folosit-o în vreun fel împotriva victimei sau a amenințat-o cu arma (se stabilesc în cadrul audierii victimei, martorilor);
- mențiuni cu privire la încălcarea ordonanței de protecție, dacă aceasta există, care dintre măsurile prevăzute în ordonanța de protecție au fost încălcate (se stabilesc în cadrul audierii victimei, martorilor);
- dacă victima este în situație de criză, fiind în stare de neputință fizică și/sau psihică, și dacă există solicitarea eliberării unei ordonanțe de protecție (se stabilesc în cadrul audierii victimei, martorilor).

Unele din circumstanțele indicate mai sus pot fi elucidate în chestionarul de evaluare a riscurilor (Anexa C). Acesta nu este un document procesual, însă poate fi admis în calitate de mijloc material de probă, pentru constatarea infracțiunii, în condițiile art. 273 CPP.

Expertizele medico-legale ca mijloc de probă. Rezultatele expertizelor medico-legale determină cursul investigării actului de violență în familie - dacă acesta va fi cercetat în procedură penală sau civilă. CPP recunoaște expertizele medico-legale ca mijloc de probă la investigarea infracțiunilor îndreptate împotriva vieții, sănătății și demnității persoanei, ce urmează a fi dispuse în conformitate cu prevederile art. 142-145 CPP. Concluziile raportului de expertiză medico-legală vor confirma prezența leziunilor corporale suferite de victimă, vor stabili gravitatea vătămării și vor contribui la stabilirea circumstanțelor abuzului. Examinarea medico-legală a victimei sau a documentelor sale medicale se efectuează gratuit, la solicitarea inspectoratelor de poliție, instanței de judecată și organelor procuraturii.

Constituie un mijloc de probă rapoartele de evaluare psihologică?

Deși rapoartele de evaluare psihologică nu sunt recunoscute direct ca mijloc de probă, acestea pot avea calitatea de probă atunci când sunt prezentate organului

competent, iar psihologul, autorul raportului, este audiat în calitate de specialist. În prezent, în Republica Moldova, doar medicii psihiatri sunt recunoscuți ca **experți martori** în instanța de judecată. Rapoartele de evaluare psihologică pot fi elaborate de oricare dintre centrele de plasament temporar și reabilitare a victimelor violenței în familie, care oferă asistență psihologică și socială victimelor pe baza cererii acestora.

Centrul de Drept al Femeilor este unul dintre centrele care asigură elaborarea raportului de evaluare psihologică, la cerere, de către un psiholog calificat specializat.

2.9. CARE SUNT MĂSURILE PROCESUALE DE CONSTRÎNGERE ÎN CAZURILE DE VIOLENȚĂ?

Dacă agresorul amenință în continuare victima cu moartea, cauzarea de vătămări corporale sau există un pericol iminent de realizare a acestora, reprezentantul organului de constatare va evalua riscul, aplicînd *Chestionarul de Evaluare a Riscului*, și va întreprinde măsuri de înlăturare a riscului. Dacă agresorul amenință în continuare victima cu moartea, cauzarea de vătămări corporale și există temeieri rezonabile că va comite infracțiunea, reprezentantul organului de constatare va evalua riscul, aplicînd *Chestionarul de Evaluare a Riscului* și va întreprinde măsuri de înlăturare a riscului, prin aplicarea măsurilor procesuale de constrîngere – reținerea agresorului.

Reținerea de pînă la 72 de ore este permisă în baza art.165 alin. (2) și art.166 din Codul de procedură penală, cînd există temeieri de a bănuși că agresorul a săvîrșit o infracțiune pentru care legea prevede privațiune de libertate pe un termen mai mare de un an.

În ambele cazuri descrise va fi nevoie de informarea procurorului.

2.10. CÎND POATE FI APLICATĂ REȚINEREA PENALĂ?

Reținerea trebuie să aibă loc în cazurile în care **nu suferă amînare, în cazurile, prevăzute de art. 166 CPP**. Acestea trebuie să întrunească două condiții:

- necesitatea izolării persoanei din motivul că ea ar putea săvîrși alte infracțiuni, s-ar putea ascunde sau ar putea împiedica în alt mod urmărirea penală;
- imposibilitatea aplicării imediate sau luării deciziei privind aplicarea măsurilor preventive.

Astfel, reținerea este o măsură procesuală de constrângere, avînd ca scop **prevenirea unui comportament** nedorit.

În cazul în care există o **bănuială rezonabilă** că făptuitorul a comis infracțiunea prevăzută de art. 201¹ al Codului penal, organul de urmărire penală poate aplica în privința acestuia **reținerea**, în baza art. 165 alin. (2) și art. 166 ale Codului de procedură penală.

Cine poate reține?

Legea cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului¹⁹ acordă oricărui polițist dreptul de a reține persoane. Polițistul are dreptul să rețină persoana, dacă există o bănuială rezonabilă privind săvîrșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa cu închisoare pe un termen mai mare de un an, **numai în cazurile** dacă:

- aceasta a fost prinsă în momentul săvîrșirii infracțiunii (**flagrant delict**);
- **martorul ocular** sau **victima indică direct** că anume această persoană a săvîrșit infracțiunea;
- pe corpul sau pe hainele persoanei, la domiciliul ori în vehiculul ei sunt descoperite **urme evidente ale infracțiunii**;
- la locul săvîrșirii infracțiunii sunt **descoperite urmele lăsate de către această persoană**.

În alte circumstanțe, care servesc drept temei pentru o bănuială rezonabilă că o persoană a săvîrșit infracțiunea, aceasta poate fi reținută numai dacă a încercat să se ascundă ori nu i s-a putut constata identitatea. Reținerea persoanei bănuite poate fi dispusă și dacă există **temeiuri rezonabile** de a presupune că aceasta:

- se va sustrage de la urmărirea penală;
- va împiedica aflarea adevărului;
- va săvîrși alte infracțiuni.

Astfel, ofițerul de sector în calitate de organ de constatare²⁰, în cazurile în care apare necesitatea de a întreprinde un șir de măsuri care nu suferă amîinare la fața locului, are dreptul, în condițiile Codului de procedură penală, să rețină făptuitorul, să ridice corpurile delictelor, să solicite informațiile și documentele necesare pentru constatarea infracțiunii, să citeze persoane și să obțină de la ele declarații, să procedeze la evaluarea pagubei și să efectueze orice alte acțiuni

¹⁹ Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului, MO nr.42-47 din 01.03.2013.

²⁰ Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122 din 14.03.2003, art. 273 alin.(1) lit. a)

care nu suferă amânare, cu întocmirea proceselor-verbale în care se vor consemna acțiunile efectuate și circumstanțele constatate²¹.

Prin urmare, actele de constatare, împreună cu mijloacele materiale de probă, se predau, în termen de 24 de ore, de către organele de constatare din cadrul poliției, organelor de urmărire penală pentru începerea urmăririi penale²². În cazul reținerii persoanei de către organele de constatare, actele de constatare, mijloacele materiale de probă și persoana reținută se predau organului de urmărire penală sau procurorului imediat, dar nu mai târziu de 3 ore de la momentul reținerii de facto a acesteia²³.

Potrivit prevederilor art. 166 alin. (4) al Codului de procedură penală, reținerea persoanei poate avea loc pînă la înregistrarea infracțiunii în modul stabilit de lege. Înregistrarea infracțiunii se efectuează imediat, nu mai târziu de 3 ore de la momentul aducerii persoanei reținute la organul de urmărire penală.

Faptul reținerii se comunică procurorului în termen de cel mult 3 ore de la reținere. Procesul-verbal se întocmește de asemenea fără a depăși 3 ore de la momentul privării persoanei de libertate/reținerii de facto. Procesul-verbal trebuie să conțină o serie de informații, care justifică legalitatea și temeinicia reținerii. În cazul reținerii unui minor, persoana care efectuează urmărirea penală este obligată să informeze imediat despre aceasta procurorul și părinții minorului sau persoanele care înlocuiesc părinții. La reținerea bănuțului se întocmește un proces-verbal, a învinutului se emite o ordonanță. Ținînd cont de faptul că la cercetarea infracțiunii de violență în familie victima indică numele agresorului, temeiul cel mai frecvent aplicat la reținerea bănuțului este „martorul ocular, inclusiv victima, care indică direct că anume această persoană a săvârșit infracțiunea”. Existența doar a unui temei prevăzut de art. 166 CPP nu este suficientă pentru reținerea persoanei, fiind necesară și o **motivație legală** de aplicare a acestei măsuri de constrîngere.

Cît poate dura reținerea?

Durata maximă a reținerii nu poate depăși **72 de ore** din momentul privării de libertate. ”Privarea de libertate” semnifică momentul reținerii de facto a persoanei, adică momentul capturării pentru a fi adusă la organul de urmărire penală. Limitarea de către polițist a libertății de mișcare prin orice mijloace sau meto-

²¹ Ibidem, art.273 alin. (2)

²² Ibidem, art.273 alin. (3)

²³ Ibidem, art.273 alin. (4)

de (punerea cătușelor, interdicția de a părăsi un loc, așezarea în vehiculul poliției), poate fi înțeleasă drept reținere de facto. Timpul aducerii/transportării la organul de urmărire penală, timpul întocmirii procesului-verbal de reținere **se include în durata reținerii**.

Reținerea minorului nu poate depăși 24 de ore.

Deseori, în timpul intervenției ofițerilor de sector în cazurile de violență în familie, agresorul poate săvârși un șir de contravenții care atentează la integritatea polițiștilor, și anume:

- nesubordonarea cu rea-voință dispoziției sau cererii legitime a colaboratorului organelor de drept (art. 336 din Codul contravențional);
- ultragiarea colaboratorului organelor de drept, opunerea de rezistență (art. 353 alin.(1) din Codul contravențional);
- opunerea de rezistență procurorului, ofițerului de urmărire penală, ofițerului de informații și securitate, angajatului cu statut special al Ministerului Afacerilor Interne (art. 353 alin.(2) din Codul contravențional) etc.

În astfel de cazuri, agresorul poate fi reținut contravențional pe un termen de până la 3 ore, iar în anumite condiții – până la 24 de ore²⁴.

2.11. CARE SUNT MĂSURILE DE INTERVENȚIE ÎN CAZUL ÎN CARE PERSOANELE IMPLICATE DEȚIN IMUNITATE PARLAMENTARĂ?

În cazul infracțiunilor de violență în familie, în flagrant, în care agresorul deține imunitate parlamentară, se recomandă polițiștilor să intervină doar în vederea eliminării pericolului și scoaterii victimelor din mediul agresiv. Ulterior, materialele de constatare a infracțiunii sunt remise procuraturii în vederea aplicării procedurii speciale de soluționare a cauzei. Prin urmare, cererea pentru reținere, arest, percheziție sau trimitere în judecată penală ori contravențională este adresată Președintelui Parlamentului de către Procurorul General. Acțiunea penală împotriva deputatului poate fi intentată numai de către Procurorul General²⁵.

²⁴ Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24.10.2008, art. 433 alin.(1) lit.a) și art. 435.

²⁵ Legea Republicii Moldova nr. 39 din 07.04.1994 despre statutul deputatului în Parlament, publicată în Monitorul Oficial nr. 59-61 din 15.04.2005, capitolul II, art. 10 alin. (6).

În caz de infracțiune flagrantă, deputatul poate fi reținut la domiciliu pe o durată de 24 de ore numai cu încuviințarea prealabilă a Procurorului General.

Procurorul General va informa neîntârziat Președintele Parlamentului asupra reținerii. Dacă Parlamentul consideră că nu există temei pentru reținere, dispune imediat revocarea acestei măsuri²⁶. Reținerea, arestul sau percheziția

deputatului în alte împrejurări sau din alte motive nu se admite²⁷.

2.12. CARE ESTE PROCEDURA DE INTERVENȚIE ÎN CAZUL UNUI AGRESOR MINOR?

În cazul de violență în familie, dacă agresorul este minor, Codul de procedură penală prevede că urmărirea penală, judecarea, precum și punerea în executare a hotărârilor judecătorești se efectuează potrivit procedurii generale, cu completările și derogările speciale stipulate în Capitolul I din Titlul III al Codului de procedură penală „Procedura în cauzele privind minorii”. În sensul legii, minor se consideră orice persoană fizică care la data săvârșirii infracțiunii nu avea vârsta de 18 ani.

Limita de vârstă de la care survine răspunderea penală a persoanei fizice pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 201¹ „Violența în familie” este de 16 ani. Minorul care are vârsta cuprinsă între 14 și 16 ani poartă răspundere penală numai pentru săvârșirea infracțiunilor indicate expres în art. 21 alin. (2) din Codul penal.

Agresorii minori pasibili de răspundere penală pot fi absolviți de răspundere penală de către procuror în cadrul urmăririi penale și de către instanța de judecată la judecarea cauzei în condițiile art. 53 și art. 54 din Codul penal.

Agresorii minori cu vârsta de pînă la 16 ani nu pot fi trași la răspundere, iar agresorii cu vârsta cuprinsă între 16-18 ani sunt trași la răspundere potrivit procedurii generale.

Față de persoanele liberate de răspundere penală pot fi aplicate măsurile de constrîngere cu caracter educativ, prevăzute de art.104 din Codul penal, și anume:

- a) avertismentul;
- b) încredințarea minorului pentru supraveghere părinților, persoanelor care îi înlocuiesc sau organelor specializate de stat;

²⁶ Ibidem, art. 11 alin. (2)

²⁷ Ibidem, art. 11 alin. (3)

- c) obligarea minorului să repare daunele cauzate. La aplicarea acestei măsuri se ia în considerare starea materială a minorului;
- d) obligarea minorului de a urma un curs de tratament medical de reabilitare psihologică;
- e) internarea minorului, de către instanța de judecată, într-o instituție specială de învățământ și de reeducare sau într-o instituție curativă și de reeducare²⁸.

Agresorii minori care au fost liberați de răspundere sau nu au fost trași la răspundere urmează a fi luați la evidență în calitate de agresori familiari de către poliție în vederea efectuării lucrului de prevenție individuală. Astfel, polițiștii vor înainta un raport motivat conducătorului subdiviziunii, cu anexarea materialelor confirmative, prin care se va solicita luarea agresorului familial minor la evidență nominală, cu dispunerea desfășurării în privința acestuia a lucrului de prevenție individuală. Raportul vizat va servi drept temei pentru luarea la evidență a agresorului familial minor²⁹.

Arestarea preventivă și arestarea la domiciliu. Cu referire la art. 185 CPP, arestarea preventivă constă în deținerea bănuțului, învinutului, inculpatului în stare de arest în locurile și în condițiile stabilite. Totodată, aplicarea acesteia este posibilă și față de persoanele bănuite, învinuite, inculpate, care au încălcat ordonanța de protecție în cazul violenței în familie. În funcție de datele invocate de procuror în demersul privind necesitatea aplicării sau prelungirii arestării preventive/arestării la domiciliu, judecătorul de instrucție adoptă, la rîndul său, o încheiere motivată.

Ordonanța de protecție. Ordonanța de protecție este o măsură preventivă, al cărei scop este protejarea victimelor violenței în familie prin instituirea unor interdicții temporare agresorului.

Scopul emiterii ordonanței de protecție:

- Asigurarea de urgență a protecției victimei;
- Prevenirea unor noi acte de violență asupra victimei și/sau asupra altor membri ai familiei;
- Prevenirea distrugerii bunurilor victimei, a averii comune a familiei etc.

Angajații poliției, în cadrul intervenției lor în soluționarea cazurilor de violență în familie, vor informa victima despre drepturile și obligațiile ei în legătură cu

²⁸ Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002, MO nr. 72-74 din 14.04.2009, art. 104.

²⁹ Ordinul MAI nr. 275 din 14 august 2012 cu privire la aprobarea Instrucțiunii metodice privind intervenția organelor afacerilor interne în prevenirea și combaterea cazurilor de violență în familie, cap. III, secțiunea D, pct. 48.

această calitate, inclusiv despre posibilitatea obținerii ordonanței de protecție în procedura civilă (art. 318¹-318⁶ din Codul de procedură civilă)³⁰ și în procedura penală (art. 215¹ din Codul de procedură penală)³¹. Este important de remarcat că aceste căi nu se exclud reciproc. Cererea privind aplicarea măsurilor de protecție se depune la instanța judecătorească competentă de la domiciliul sau locul de aflare a victimei sau a agresorului, de la locul unde victima a solicitat asistență sau de la locul unde a avut loc actul de violență. În cererea privind aplicarea măsurilor de protecție se indică circumstanțele actului de violență, intensitatea, durata, consecințele suportate și alte circumstanțe care indică necesitatea aplicării măsurilor de protecție, informația referitoare la relația dintre victimă și agresor, circumstanțele care indică la pericolul iminent de violență în viitor, referiri la cadrul juridic pertinent, măsura/măsurile de protecție solicitate.

Cine poate depune cererea privind emiterea ordonanței de protecție?

Potrivit dispozițiilor art. 318¹ din Codul de procedură civilă, în instanța de judecată pot depune cerere privind aplicarea măsurilor de protecție:

- victima, membrii familiei sau reprezentantul legal al victimei;
- organul de tutelă și curatelă - în cazul minorului;
- organul de poliție;
- procurorul;
- organul de asistență socială.

În caz de **imposibilitate** de depunere a cererii de către victima cu capacitate deplină de exercițiu din motive de sănătate, alte motive întemeiate, victima se află în **stare de neputință**:

- a) **fizică** (victima este internată în spital, este plasată într-un centru de plasament, este traumatizată, și-a găsit refugiu într-un alt adăpost, are la îngrijire copii, alte cazuri cu efect similar);
- b) **psihică** (victima se află în stare depresivă, emoționată, izolată, temere, are suferințe psihice, alte cazuri cu efect similar).

La solicitarea victimei, cererea poate fi depusă de către: **organul de asistență socială, poliție, procuror**. Imposibilitatea depunerii cererii de către victimă trebuie motivată.

Respectiv, în cazul în care victima se află în stare de imposibilitate, ofițerul de sector în cel mai scurt timp, dar nu mai târziu de 24 ore, cu acordul victimei, va

³⁰ Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122 din 14.03.2003, art. 318¹-318⁶

³¹ Ibidem, art. 215¹

prelua de la aceasta o cerere privind solicitarea aplicării măsurilor de protecție, după care va întocmi un demers, documente care, împreună cu alte materiale probatorii necesare pentru soluționarea cazului, se vor prezenta în instanța de judecată, pentru emiterea ordonanței de protecție.

În cazurile de violență în familie, în care victime sunt și copii, precum și în cazurile în care copiii nu au devenit victime directe ale actelor de violență în familie, imediat cum au devenit cunoscute astfel de cazuri, polițiștii vor sesiza autoritatea tutelară.

În cazul depunerii cererii la organul de urmărire penală sau la procuror, aceștia vor înainta imediat, dar nu mai târziu de 24 ore, printr-un demers, cererea în instanța de judecată pentru a fi examinată și luarea măsurilor de asigurare a protecției victimei față de bănuțit, învinuit, inculpat membru de familie prin emiterea unei ordonanțe de protecție.

Pentru susținerea cererii privind eliberarea ordonanței de protecție, angajații poliției vor anexa următoarele materiale:

- a) cererea victimei;
- b) referința autorității publice locale;
- c) caracteristica de la locul de lucru;
- d) explicații de la victimă sau membrii de familie, vecini, rude referitor la comportamentul agresorului;
- e) copiile proceselor-verbale cu privire la contravenții, întocmite pentru acțele de violență în familie, comise anterior;
- f) copiile ordonanțelor de protecție emise de către instanța de judecată și informații referitoare la executarea acestora;
- g) copiile proceselor-verbale privind intervențiile echipelor multi-disciplinare în cazurile violenței în familie;
- h) copiile proceselor-verbale de evaluare a condițiilor de trai (întocmite trimestrial de către asistentul social);
- i) actul (raportul) de examinare medico-legală de la centrele de expertiză medico-legale referitoare la stabilirea vătămărilor corporale cauzate victimei;
- j) copiile materialelor examinate privind comiterea cazurilor de violență în familie, alte materiale.

2.13. CUM ASIGURĂM EXECUTAREA ȘI SUPRAVEGHEREA ORDONANȚEI DE PROTECȚIE?

În cazul emiterii ordonanței de protecție de către instanța de judecată, ofițerul operativ de sector și asistentul social din raza teritorială a instanței de judecată care a emis ordonanța de protecție sau de la locul aflării agresorului sunt obligați să informeze persoana vizată despre conținutul ordonanței. În cazul în care părțile nu au fost prezente la ședința de judecată, ele primesc de la colaboratorii de poliție copia ordonanței contra semnătură³², confirmând, astfel, faptul că victimele și agresorul au fost informați despre existența ordonanței de protecție și restricțiile aplicate față de agresor, declarând faptul că le-a fost explicat conținutul ordonanței de protecție și cunosc despre răspunderea juridică ce survine în cazul neexecutării intenționate sau eschivării de la executarea hotărârii instanței de judecată. Dacă agresorul sau victima refuză să semneze avizul de primire a ordonanței, se va face o mențiune despre aceasta, fapt care va fi confirmat prin semnăturile a doi martori.

Ofițerul de sector, din raza de domiciliere a agresorului, trebuie să asigure evidența nominală a agresorului și să inițieze **dosarul de acumulare** (*fișa de evidență*) a lucrului de prevenție individuală. Supravegherea modului de executare a măsurilor de protecție stabilite în privința agresorului de către instanța de judecată este desfășurată în colaborare cu asistenții sociali comunitari.³³ Ofițerii de sector, periodic, dar nu mai rar decât o dată în săptămână, trebuie să desfășoare vizite inopinate, în timpul zilei (interval de timp cuprins între orele 06:00 și 22:00), în orice zi a săptămânii, la domiciliul agresorului sau al victimei, în vederea verificării respectării ordonanței de protecție, precum și desfășurării măsurilor de prevenție individuală. Polițistul și asistentul social urmează să stabilească de comun acord cu victima ca, pe lângă vizitele de prevenție periodice pe care le va desfășura polițistul la domiciliul victimei și/sau al agresorului, victima să-i înștiințeze în mod prioritar, prin telefon, despre orice tentativă de încălcare de către agresor a măsurilor de protecție stabilite de către instanță, sau prin intermediul liniei telefonice „902”, pentru a comunica despre eventualele acțiuni ale agresorului.

Fiecare vizită la domiciliul agresorului familial, convorbirile de prevenție desfășurate cu acesta vor fi confirmate prin explicație de la agresor, victimă, membrii familiei, vecini sau alte persoane care intră în contact cu membrii familiei, cu mențiunea respectivă în dosarul de acumulare și anexarea materialelor confirmative.

³² Pct 5.1 din Ordinul nr. 22 din 09.02.2012.

³³ Ordinul MAI nr. 275 din 14 august 2012 cu privire la aprobarea Instrucțiunii metodice privind intervenția organelor afacerilor interne în prevenirea și combaterea cazurilor de violență în familie, cap. IV, secțiunea C.

Ofițerii de sector sunt în drept să stabilească pentru agresorul familial anumite intervale de timp prestabilite, pentru ca acesta să se prezinte la sediul poliției, în vederea verificării respectării ordonanței de protecție, desfășurării măsurilor de prevenție individuală, cu efectuarea mențiunilor respective în dosarul de acumulare și fișa de evidență.

Toate aceste măsuri de verificare a respectării ordonanței de protecție pot fi stabilite cumulativ sau individual cu asistentul social, în funcție de circumstanțele cazului.

2.14. CARE SUNT ACȚIUNILE ANGAJAȚILOR POLIȚIEI ÎN CAZUL ÎNCĂLCĂRII ORDONANȚEI DE PROTECȚIE?

În situațiile în care restricțiile stabilite prin ordonanța de protecție, atât în ordine civilă, cât și pe cale procesual-penală, nu vor fi respectate, organul de poliție, în calitate de agent constator, în conformitate cu prevederile art.399 alin. (2) din Cod contravențional, va întocmi un proces-verbal de constatare a contravenției, prevăzută de art. 318 din Codul contravențional (Neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executare a hotărârii instanței de judecată). Procesele-verbale de constatare a contravenției, împreună cu materialele probatorii, în aceeași zi, se remit, în baza art. 421 din Codul contravențional, pentru inițierea procedurii contravenționale, în adresa executorului judecătoresc în a căruia competență teritorială, stabilită de camera teritorială a executorilor judecătorești, se află domiciliul sau sediul.

În cazul în care agresorul, în privința căruia au fost aplicate restricții prin ordonanța de protecție, nu execută intenționat sau se eschivează de la executarea ordonanței propriu-zise, dacă pentru aceeași faptă în privința acestuia a fost aplicată sancțiunea contravențională, organul de constatare va efectua acțiuni procesuale în conformitate cu prevederile art. 273 din Codul de procedură penală, iar organul de urmărire penală va examina fapta în conformitate cu prevederile art. 320 din Codul penal.

În cazul încălcării ordonanței de protecție organul de poliție este în drept să aplice măsuri procesual-penale de constrângere, în conformitate cu prevederile art. 165 alin. (2) pct. 2 din Codul de procedură penală, care stabilește posibilitatea reținerii învinutului, inculpatului care încalcă ordonanța de protecție în cazul violenței în familie, și prevederile art. 185 alin. (2) pct. 3 din Codul de procedură penală, potrivit căruia bănuitul, învinutul, inculpatul care a încălcat ordonanța de protecție în cazul violenței în familie poate fi arestat preventiv.

2.15. CUM ASIGURĂM PROTECȚIA ȘI ASISTENȚA PROMPTĂ ȘI EFICIENTĂ A VICTIMELOR VIOLENȚEI ÎN FAMILIE?

Poliția colaborează cu celelalte organe responsabile în domeniu în vederea rezolvării efective a cazurilor de violență în familie. Angajații poliției, în calitate de membri ai echipelor multidisciplinare, sunt desemnați de către conducătorul subdiviziunii teritoriale a poliției în funcție de nivelul autorității publice locale. În cazurile în care se constată un caz de violență în familie, angajații poliției vor informa de urgență în scris, printr-o sesizare, asistentul social, dat fiind faptul că asistentul social coordonează soluționarea multidisciplinară a cazurilor înregistrate, în acest sens exercitând rolul de manager de caz pentru cazurile de violență în familie. Aceeași procedură de sesizare este urmată și în cazul sesizării altor organe competente în rezolvarea cazurilor de violență în familie. În soluționarea cazurilor de violență în familie poliția își va desfășura activitatea în cadrul echipelor multidisciplinare prin intermediul membrilor desemnați, abordând problemele de caz la ședințele convocate de către asistentul social (managerul de caz), în vederea stabilirii serviciilor de care are nevoie sau beneficiază victima.

În prezent, în Republica Moldova există 14 centre, care oferă asistență și protecție victimelor violenței în familie, femei și copii, și un singur centru pentru agresorii familiali.

Din cele 14 organizații, patru sunt centre maternale, cinci sunt adăposturi, iar trei sunt ONG-uri, există 2 centre de zi și funcționează telefonul de încredere. Centrele oferă prioritar sprijin femeilor tinere cu copii, care se află în situație critică și nu au alte opțiuni de adăpost. Toate organizațiile prestează diverse servicii victimelor violenței și altor beneficiari (plasament, asistență/consultanță juridică, consiliere), activitatea lor incluzând și prevenirea și protecția împotriva violenței (de exemplu, cursuri de formare, lobby, coordonare în rețea).

Centrele care oferă plasament dispun de 181 locuri de adăpost pentru victimele violenței în Republica Moldova. Mai jos vedeți o prezentare succintă a centrelor și telefoanelor de contact.

A.O. "Centrul de Drept al Femeilor" (Centru de zi, organizație non-guvernamentală, ce prestează servicii, Chișinău)

Serviciile prestate de această organizație consistă în consiliere prin telefon, consiliere față-în-față, intervenție în situație de criză, psihoterapie, consiliere și asistență juridică (în probleme de migrație, drept penal, drept civil, ordonanțe de protecție, compensare), sprijin pentru copiii victimelor, instruire interne pentru personal, instruire externe (poliție, judecători, procurori, altele), informare (ex. mediul rural), reintegrare socială, acces la asistență financiară, monitorizare/evaluare, sensibilizare, lobby (inclusiv contribuția la Rapoartele CEDAW), contribuție la crearea de rețele și lucrul în rețea și altele (consultare cu privire la legislație și lacunele semnalate în cadrul normativ).

Tel./Fax: +373 22 23 73 06; Mob. + 373 68 85 50 50
E-mail: office@cdf.md ; Web-site: www.cdf.md

Centrul Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeilor "La Strada" (Organizație non-guvernamentală, ce prestează servicii, Chișinău)

Centrul prestează următoarele servicii: consiliere prin telefon, linie fierbinte 24/7, consiliere față-în-față, intervenție în situație de criză, psihoterapie, asistență și consiliere juridică (în toate domeniile), însoțire la procesul de judecată, asistență pentru copiii victimelor, instruire interne pentru personal, instruire externe (poliție, altele), informare (ex. mediul rural), reintegrare socială, monitorizare/evaluare, colectarea și analiza datelor, sensibilizare, lobby (inclusiv contribuția la Rapoartele CEDAW) și lucrul în rețea.

Telefonul de încredere pentru femei: 08008 8008

Tel: +373 22 23 49 06

Fax: +373 22 23 49 07

E-mail: office@lastrada.md

Web-site:www.lastrada.md

Centrul maternal din Cahul (instituție publică specializată, care prestează servicii publice)

Serviciile prestate și activitățile desfășurate de centru sunt admiterea, plasamentul, consilierea prin telefon, consilierea individuală față-în-față, suportul pentru copiii victimelor violenței, instruirea pentru personal (intern), re-

integrarea socială, asistența medicală, monitorizarea/evaluarea, colectarea/ analiza datelor, lucrul în rețea, oferirea de produse alimentare și sprijin în accesarea ajutorului financiar.

Tel.: +373 299 44 080

E-mail: as.cahul@gmail.com; centru-maternal.cahul@mail.ru

Centrul de asistență și protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane, municipiul Chișinău (instituție publică specializată, care prestează servicii publice)

Serviciile oferite în cadrul centrului sunt admiterea, plasamentul, consilierea prin telefon, consilierea față-în-față, intervenția în situație de criză, psihoterapie, consiliere și asistență juridică (drept penal, drept civil, ordonanțe de protecție, compensare), însoțirea în instanță, sprijinul pentru copiii victimelor, instruiți interne pentru personal, instruiți externe (poliție, altele), informare (ex. mediul rural), accesul la piața forței de muncă, sprijin în revenirea la domiciliu/identificarea unei locuințe noi, accesul la asistență financiară, asistență medicală, monitorizare/evaluare, sensibilizare, lobby (inclusiv contribuția la Rapoartele CEDAW), lucrul în rețea.

Tel.: +373 22 55 30 42; 22 55 84 41;

Fax: +373 22 92 71 37

E-mail: shelter_team@iom.int

Adăpostul "Casa Mărioarei" (Organizație non-guvernamentală, care prestează servicii)

În cadrul centrului sunt prestate următoarele servicii: admiterea, plasamentul, consilierea prin telefon, consilierea față-în-față, intervenția în situație de criză, consiliere și asistență juridică (drept penal, drept civil, ordonanțe de protecție, compensare), însoțire la procesul de judecată, sprijin pentru copiii victimelor, instruiți interne pentru personal, instruiți externe (poliție, altele), informare (ex. mediul rural), reintegrare socială, accesul la piața forței de muncă, sprijin în revenirea la domiciliu/identificarea unei locuințe noi, acces la ajutorul financiar, asistență medicală, monitorizare/evaluare, sensibilizare, lobby (inclusiv contribuție la Rapoartele CEDAW) și lucrul în rețea.

Tel.: + 373 22 72 58 61

E-mail: cmarioarei@gmail.com

Centrul maternal "Pro Familia" din Căușeni (instituție publică specializată, care prestează servicii publice)

Serviciile prestate în cadrul centrului sunt admiterea, plasamentul, consilierea prin telefon, consilierea față-în-față, intervenție în situație de criză, psihoterapie, însoțirea la procesul de judecată, instruiți interne pentru personal, instruiți externe (poliție, altele), informare (ex. mediul rural), reintegrare socială, asistență medicală, monitorizare/evaluare, sensibilizare, lobby (inclusiv contribuția la Rapoartele CEDAW) și lucrul în rețea.

Tel.: +373 243 26 975; +373 243 26 835

E-mail:ipcmprofamilia@yahoo.com

Centrul maternal de plasament pentru părinți și copii, Ungheni

Serviciile prestate în cadrul centrului sunt admiterea, plasamentul, consilierea prin telefon, consilierea față-în-față, consiliere și asistență juridică (drept penal, drept civil, ordonanțe de protecție, compensare), însoțirea în instanța de judecată, suport pentru copiii victimelor, instruiți interne pentru personal, informare (ex. mediul rural), reintegrare socială, sensibilizare, lobby (inclusiv contribuția la Rapoartele CEDAW) și lucrul în rețea.

Tel.: +373 236 60 734

E-mail:respiro.corneshti@mail.ru

Centrul de asistență și consiliere pentru agresori familiari (instituție publică specializată, care prestează servicii publice)

Centrul prestează următoarele servicii: consiliere prin telefon, consiliere față-în-față, intervenție în situație de criză (în comunitate), consiliere și asistență juridică (drept penal, drept civil, ordonanțe de protecție, compensare), instruiți (interne și externe), informare (ex. mediul rural), reintegrare (ex. acces la educație), acces la piața forței de muncă, acces la asistență financiară (pentru familii), asistență medicală, monitorizare/evaluare cu familii, colectarea/analiza datelor, sensibilizare, lobby (pentru victimele violenței) și lucrul în rețea (cu serviciile pentru victimele violenței).

Tel.: +373 252 20 308

E-mail:simionsirbu@yahoo.com

Centrul maternal "Ariadna", Drochia

Centrul își axează activitatea pe admiterea, plasamentul, consilierea prin telefon, consilierea față-în-față, intervenția în situația de criză, consilierea și asistența juridică (drept penal, drept civil, ordonanțe de protecție, compensare), însoțirea la proces, sprijinul acordat copiilor victimelor, instruirile interne pentru personal, instruirile externe (poliție, altele), informare (ex. mediul rural), reintegrarea socială, accesul la piața forței de muncă, sprijinul în revenirea la domiciliu/identificarea unei locuințe noi, acces la ajutorul financiar, asistența medicală, monitorizare/evaluare, colectarea/analiza datelor, sensibilizare, lobby (inclusiv contribuția la Rapoartele CEDAW) și lucrul în rețea.

Tel.: +373 252 21 032

E-mail:CM_Ariadna @ yahoo.com

Centrul "Onoarea și dreptul femeilor contemporane"

Serviciile prestate în cadrul centrului se rezumă la consilierea prin telefon, consilierea față-în-față, intervenție în situația de criză, consiliere și asistență juridică (drept penal, drept civil, ordonanțe de protecție, compensare), însoțire la procesul de judecată, instruiți externe (poliție, altele), reintegrare socială, accesul la piața forței de muncă, monitorizare/evaluare, sensibilizare, lobby (inclusiv contribuția la Rapoartele CEDAW) și lucrul în rețea, asistență de mentor și ocazional lecții despre activitatea de antreprenariat.

Tel.: +373 231 77 794

E-mail:olgapatlati@mail.ru

Centrul maternal "Pro-Femina", Hîncești

Serviciile prestate în cadrul centrului înglobează admiterea, plasamentul, consilierea prin telefon, consilierea față-în-față, intervenție în situația de criză, psihoterapie, însoțire la procesul de judecată, sprijin pentru copiii victimelor, instruiți interne pentru personal, reintegrare socială (ex. lecții de limbă, acces la educație), accesul la piața forței de muncă, sprijin în revenirea la domiciliu/identificarea unei locuințe noi, asistență medicală, monitorizare/evaluare, sensibilizare, lobby (inclusiv contribuția la Rapoartele CEDAW) și lucrul în rețea.

Tel.: +373 269 23 364; 269 22 934

E-mail: profemina.2009@mail.ru

Centrul de criză familială "Sotis", Bălți

Servicii prestate: admiterea, plasamentul, consilierea prin telefon, consilierea față-în-față, intervenție în situația de criză, psihoterapie, consiliere și asistență juridică (drept civil, ordonanțe de protecție, compensare), instruiți interne pentru personal, instruiți externe (poliție, altele), reintegrare socială, accesul la piața forței de muncă, asistență medicală, monitorizare/evaluare, sensibilizare, lobby (inclusiv contribuția la Rapoartele CEDAW) și lucrul în rețea.

Tel: +373 231 92 541

E-mail: ccf.sotis@gmail.com

Centrul de plasament temporar și reabilitare pentru copii, Bălți

Centrul prestează următoarele servicii: admiterea, plasamentul, consilierea prin telefon, consilierea față-în-față, intervenție în situația de criză, psihoterapie, consiliere juridică (drept civil, ordonanțe de protecție), însoțirea la procesul de judecată, sprijinul pentru copiii victimelor, instruiți interne pentru personal, reintegrarea socială, asistență medicală, monitorizare/evaluare și lucrul în rețea.

Tel: +373 231 71 003

E-mail: cptrcopii@yandex.ru

A.O. "Centrul național de prevenire a abuzului față de copii"

Activitatea centrului include consilierea prin telefon, consilierea față-în-față, intervenție în situația de criză, psihoterapie, asistență și consiliere juridică (drept penal, drept civil, ordonanțe de protecție, compensare), sprijin pentru copiii victimelor, instruiți interne pentru personal, instruiți externe (poliție, alții), informare (ex. mediul rural), reintegrare socială (ex. acces la educație), monitorizare/evaluare, colectarea și analiza datelor, sensibilizare, lobby (inclusiv contribuția la Rapoartele CEDAW) și lucrul în rețea.

Tel.: +373 22 75 88 06; 75 67 87; Fax: +373 22 74 83 78

E-mail: office@cnpac.org.md, Web-site: www.cnpac.org.md

2.16. CARE SUNT ATRIBUȚIILE ALTOR ACTORI, CARE AU OBLIGAȚIA DE A INTERVENI PENTRU SOLUȚIONAREA CAZURILOR DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE?

Atribuțiile asistentului social

Asistentul social comunitar identifică familiile în care se iscă conflicte, care pot degenera în acțiuni violente. În cazul în care victima depune o cerere sau sesizare privind cazul de violență în familie, asistentul social înregistrează cererea și întreprinde măsurile necesare în vederea soluționării imediate a acesteia, informând de urgență polițistul de sector.

Asistentul social, sesizat asupra cazului de violență în familie, informează telefonic polițistul de sector și, după caz, în scris, se deplasează împreună cu acesta la fața locului pentru a discuta cu membrii familiei și a aplatiza conflictul. Dacă anterior familia a fost luată la evidență și există o anchetă socială referitoare la această familie, asistentul social va folosi datele respective pentru o mai bună înțelegere a situației și soluționarea cazului. În urma constatării cazului de violență în familie, asistentul social este obligat să întreprindă urgent măsurile necesare pentru protecția victimei. În cazul în care există un pericol iminent pentru viața și sănătatea victimei, asistentul social va repartiza victima, cu consimțământul acesteia, la un centru de reabilitare.

În cazul comiterii violenței fizice sau sexuale, asistentul social urmează să consulte victima în vederea acordării de asistență medicală și examinării medico-legale. Raportul medico-legal este un act oficial cu caracter probatoriu, care va facilita obținerea ordonanței de protecție. Orice caz de violență în familie identificat urmează a fi înregistrat de către asistentul social într-un registru special.

În cazul solicitării informațiilor sau unui raport de caracterizare a familiei de către instanța de judecată, asistentul social este obligat să prezinte acest raport pentru a facilita procedura de obținere, prelungire și revocare a ordonanței de protecție³⁴.

Asistentul social ține evidența serviciilor specializate existente la nivel local, raional și național, informează victimele violenței în familie despre serviciile specializate de asistență și protecție a victimelor și de reabilitare a agresorilor și, în cazul în care victima este de acord, întreprinde măsurile necesare pentru plasarea ei și a copiilor ei, după caz, într-un centru specializat.

³⁴ Instrucțiuni privind intervenția secțiilor sau direcțiilor de asistență socială și protecție a familiei în cazurile de violență în familie, capitolul II, secțiunea 1, pct. 2.

Atribuțiile lucrătorilor medicali în cazurile de violență în familie

Lucrătorul medical, în comun cu membrii echipei multidisciplinare, participă la soluționarea cazului de violență în familie. În obligațiunile sale intră informarea victimei despre serviciile existente ale medicinei legale și ulterioara obținere a raportului medico-legal, necesar pentru inițierea urmăririi penale. La cererea expresă a victimei, lucrătorul medical poate sesiza poliția asupra cazului de violență în familie identificat, luând în formă scrisă acordul informat al victimei, care se înregistrează și atașează la documentația medicală.

Identificarea victimelor violentei în familie este efectuată de lucrătorii medicali la nivelul asistenței medicale de urgență prespitalicească, asistenței medicale primare, asistenței medicale specializate de ambulatoriu și asistenței medicale spitalicești. După identificarea victimei violentei în familie,

Lucrătorul medical este obligat să informeze poliția și în lipsa consimțământului victimei în cazul constatării unui prejudiciu cauzat sănătății persoanei ca urmare a unei acțiuni ilegale³⁵.

examinarea fizică a pacientului este următorul pas. Documentația medicală este întocmită de către medicul de familie/asistentul medicului de familie, medicul din staționar, medicul de la asistența medicală de urgență prespitalicească. Documentația medicală este un document oficial, întocmit de către personalul medical, în care se fixează informațiile referitoare la diagnosticarea maladiei (traumei), evoluția procesului patologic în dinamică și tratamentul aplicat³⁶. În condițiile în care victima și-a dat acordul pentru colaborare și a manifestat disponibilitate de a primi asistență, lucrătorul medical informează și orientează victima spre servicii de asistență socială, psihologică, juridică etc.

Atribuțiile serviciului de medicină legală în cazul violenței în familie

În Republica Moldova serviciul medico-legal este reprezentat de Centrul de Medicină Legală, în componența căruia intră secții teritoriale, amplasate în toate centrele raionale ale țării și municipii. Fiecare secție este pusă în serviciul comisariatelor de poliție, procuraturilor, instanțelor de judecată și populației din unitatea teritorial-administrativă respectivă. Secțiile teritoriale examinează atât victimele violenței în familie, cât și documentația medicală a acestora. În cazul violenței în familie, medicina legală are menirea de a confirma leziunile

³⁵ Legea Republicii Moldova nr.264 din 27.10.2005 cu privire la exercitarea profesiei de medic, art. 13 alin. (4) lit. e).

³⁶ Ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova nr. 155 din 24.02.2012 cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind intervenția instituțiilor medicale în cazurile de violență în familie, secțiunea III.

corporale suportate de victime, a aprecia gravitatea vătămării și a contribui la stabilirea circumstanțelor faptei.

Examinarea medico-legală a persoanelor vii sau a documentelor medicale se efectuează la solicitarea comisariatelor de poliție, instanțelor de judecată și organelor procuraturii. Totodată, examinarea medico-legală poate fi efectuată și la cererea victimei violenței în familie, în baza buletinului de identitate sau a oricărui alt document oficial (certificat de naștere (pentru copii), pașaport, permis de conducere). După caz, medicul legist elaborează un raport de examinare sau de expertiză medico-legală, care este necesară pentru încadrarea juridică a faptei, în care sunt consemnate leziunile și apreciată gravitatea vătămării corporale. Raportul medicului legist este remis solicitantului investigației medico-legale. Victima poate anexa raportul medicului-legist la plângerea adresată comisariatului de poliție, procuraturii ori instanței de judecată³⁷.

Atribuțiile comisiei de dezalcoolizare

Persoanele care consumă abuziv băuturi alcoolice, consumă ilicit droguri și alte substanțe psihotrope, inclusiv persoanele bolnave de alcoolism, narcomanie, toxicomanie, pot beneficia, la alegere, de tratament în instituții narcologice ambulatorii sau staționare de stat ori în clinici private speciale, precum și de tratament de scurtă durată în instituții curativ-profilactice teritoriale.

Tratamentul este benevol și (la dorință) anonim, în anumite cazuri tratamentul poate fi obligatoriu/forțat.

Tratamentul forțat al persoanei se admite doar în baza unei hotărâri motivate a instanței de judecată (art.13-17 din Legea nr.713 din 06.12.2001).

Pot fi supuse unui tratament obligatoriu: persoanele care consumă abuziv băuturi alcoolice ori consumă ilicit droguri sau alte substanțe psihotrope, creînd astfel familiei dificultăți materiale sau provocînd, în stare de ebrietate

ori fără discernămint, situații conflictuale în familie sau în locuri publice, și care, după ce au fost avertizate ori sancționate repetat de către organele de drept, n-au solicitat benevol asistență consultativă sau curativă în instituții medicale teritoriale. Aceste persoane sunt trimise la testare în comisia narcologică, în modul stabilit de Ministerul Sănătății, pentru obținerea unui aviz privind gradul lor de dependență alcoolică, narcotică sau de altă natură și pentru a se determina tipul instituției curative în care pot fi internate.

³⁷ Ibidem.

Procedura de aplicare a tratamentului obligatoriu/forțat³⁸:

1. Trimiterea la examen medical narcologic (Dispensarul Republican de Narcologie, str. Ion Pruncu 8, mun. Chișinău).

La solicitarea rudelor persoanei care necesită tratament, la inițiativa instituțiilor medicale sau din oficiu, Comisia pentru probleme sociale (în cadrul acestei comisii, polițistul poate avea calitatea de membru sau de invitat) de la Pretura/Primărie din raza domiciliului va analiza situația, cererea și alte acte relevante, ulterior va întocmi un demers, la care va anexa actele necesare, și, în conformitate cu art.13 al Legii nr.713 din 06.12.2001, îl va expedia comisiei narcologice.

Persoana care refuză să se prezinte pentru examen medical poate fi adusă la Comisia narcologică de către poliție, însă numai după ce a fost invitată în prealabil de lucrătorii medicali și după ce aceștia au încercat să o aducă.

2. Hotărîrea privind supunerea la tratament obligatoriu în instituțiile narcologice ale Ministerului Sănătății se emite de instanța judecătorească din raza domiciliului sau reședinței persoanei. Acțiunea juridică este intentată la cererea comisiei pentru probleme sociale sau la cererea procurorului. La cerere se anexează documentele justificative, inclusiv avizul Comisiei narcologice, în cazul dacă s-a efectuat o astfel de expertiză.

Instanța de judecată, în cazul în care consideră că avizul Comisiei narcologice este fondat, poate emite o hotărîre privind trimiterea persoanei pentru supraveghere și tratament obligatoriu pe un termen de cel mult 43 de zile. Persoana este obligată să se prezinte în termen de 3 zile la instituția narcologică indicată în hotărîre. În cazuri excepționale, la cererea instituției narcologice, instanța de judecată poate prelungi termenul de tratament pînă la 3 luni.

Dacă persoana absentează nemotivat de la ședința de judecată ori se eschivează de la examenul narcologic sau de la tratamentul obligatoriu în instituția narcologică, instanța de judecată hotărăște aducerea ei forțată de către poliția judiciară din teritoriu.

³⁸ Legea nr.713 din 06.12.2001 privind controlul și prevenirea consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope.

2.17. CUM PROCEDAM CÎND COPIII SUNT VICTIME ALE VIOLENȚEI?

Cazurile de violență în familie, în care copiii, direct sau indirect, devin victime, sunt aduse imediat la cunoștința autorității tutelare de către polițist. În cazul existenței unui pericol iminent pentru viața sau sănătatea copilului, autoritatea tutelară are obligația de a-l lua de la părinți sau de la persoanele în grija cărora acesta se află și de a asigura plasamentul său de urgență.³⁹

Autoritatea tutelară locală este obligată să se autosesizeze și/sau să asigure recepționarea și înregistrarea sesizărilor cu privire la copiii aflați în următoarele situații:

- a) copiii sînt supuși violenței;
- b) copiii sînt neglijanți;
- c) copiii practică vagabondajul, cerșitul, prostituția;
- d) copiii sînt lipsiți de îngrijire și supraveghere din partea părinților din cauza absenței acestora de la domiciliu din motive necunoscute;
- e) părinții copiilor au decedat;
- f) copiii trăiesc în stradă, au fugit ori au fost alungați de acasă;
- g) părinții refuză să-și exercite obligațiile părintești privind creșterea și îngrijirea copilului;
- h) copiii au fost abandonați de părinți;
- i) părinții copiilor au fost declarați ca fiind incapabili printr-o hotărîre judecătorească⁴¹.

În cazul în care, ca urmare a evaluării inițiale, se constată existența unui pericol iminent pentru viața sau sănătatea copilului, autoritatea tutelară, în a cărei rază este locul aflării acestuia, dispune imediat luarea copilului de la părinți sau de la persoanele în grija cărora acesta se află, comunicînd acest fapt procurorului în termen de cel mult 24 de ore⁴¹.

Autoritatea tutelară locală emite dispoziția privind plasamentul de urgență al copilului și informează în acest sens autoritatea tutelară teritorială în a cărei

³⁹ Legea Republicii Moldova nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, publicată în Monitorul Oficial nr. 167-172 din 02.08.2013, art.534, intrată în vigoare la 01.01.2014, art. 6 lit. e) și f).

⁴⁰ Ibidem, art. 8.

⁴¹ Ibidem, art. 10 alin. (1).

rază este locul de plasament al copilului în cazul luării copilului de la părinți în condițiile art. 10 alin. (1) sau în cazul lipsei părinților în momentul identificării copilului în situațiile specificate la art. 8 lit. d)–h) al Legii Republicii Moldova nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.

Ținând cont de interesul superior al copilului, acesta poate fi plasat de urgență în:

- a) familia rudelor sau a altor persoane, cu care a stabilit relații apropiate (vecini, prieteni de familie etc.) și care doresc să primească/să țină copilul pentru a-l crește și educa în familia lor, în baza cererii scrise a acestora, pornind de la necesitatea asigurării stabilității și continuității în îngrijirea, creșterea și educația copilului, ținând cont de identitatea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică;
- b) servicii de plasament de tip familial;
- c) servicii de plasament de tip rezidențial.

Copilul separat de părinți poate fi plasat de urgență pe un termen de până la 72 de ore, cu posibilitatea prelungirii termenului de plasament până la 45 de zile, perioadă în care se efectuează evaluarea complexă a situației copilului⁴².

În cazul în care autoritatea tutelară, din anumite motive, nu poate interveni și există un pericol iminent pentru viața sau sănătatea copilului, se recomandă polițiștilor de a solicita ajutorul serviciului medical de urgență „903” pentru a transporta copilul la instituția medicală și a-l examina în vederea depistării eventualelor leziuni și a-i acorda asistența medicală necesară. Astfel, copilului i se va asigura un loc de plasament în instituția medicală până în ziua următoare, după care va fi preluat de către asistentul social comunitar.

2.18. POATE AVEA LOC ÎMPĂCAREA VICTIMEI CU AGRESORUL ÎN CAZURILE DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE?

Împăcarea victimei cu agresorul, în cazul infracțiunii prevăzute de art. 201¹ Cod penal nu este admisă, deoarece această infracțiune nu este cuprinsă în art. 276 alin.(1) din Codul de procedură penală, ca infracțiune pentru care urmărirea penală se pornește la plângerea prealabilă a victimei.

⁴² Ibidem, art. 11

Conform practicii CSJ cu privire la cauzele penale și contravențiile administrative (Decizia CP al CSJ a RM nr. 1ra-615 din 13.07.2012), în cazul violenței în familie (art. 201¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal) împăcarea părții vătămate cu agresorul nu poate avea loc, indiferent de dorința părților (*Buletinul CSJ a RM 11/17, 2012*).

ANEXE



Anexa A.

Jurisprudența CEDO

T.M. ȘI C.M. C. MOLDOVEI⁴³

Reclamantele, mama și fiica, s-au plâns la Curte, invocând faptul că autoritățile naționale au ignorat violența în familie la care ele au fost supuse și au omis să execute prompt ordonanța de protecție emisă de instanța de judecată.

Curtea a menționat că autoritățile naționale știau despre comportamentul violent al agresorului, care a devenit și mai evident atunci când instanța de judecată a emis ordonanța de protecție. Chiar și în lipsa unei plângeri oficiale cu privire la violența în familie din partea reclamantelor, este evident din rapoartele medicale și amenzile impuse agresorului că organul de poliție a știut despre faptul că reclamantele erau supuse violenței domestice. În această situație, organul de poliție era obligat să examineze din oficiu necesitatea întreprinderii unor acțiuni în vederea prevenirii violenței domestice, ținând cont de faptul că de vulnerabile sunt, de regulă, victimele violenței în familie. Autoritățile însă au fost incapabile să ofere protecție în lipsa unei plângeri oficiale din partea reclamantelor, chiar dacă știau despre acțiunile de violență fizică, inclusiv asupra unui copil de 8 ani. Aceste acțiuni au dus la recunoașterea violării articolului 3 al Convenției.

Cu privire la articolul 14 al Convenției, Curtea a decis că pasivitatea autorităților naționale s-a manifestat în omisiunea acestora de a întreprinde măsuri de protecție sau de a intenta un dosar penal în privința agresorului până la depunerea plângerii oficiale de către reclamante. Acțiunile autorităților naționale nu au constituit o simplă omisiune sau tergiversare în cauza primei reclamante, însă au condus la tolerarea violenței și au reflectat o atitudine discriminatorie față de ea ca femeie. Autoritățile naționale nu au apreciat seriozitatea și extinderea violenței domestice în Moldova și efectul său discriminatoriu asupra femeilor.

⁴³ Cererea nr. 26608/11, hotărârea din 28 ianuarie 2014

CAZUL EREMIA ȘI ALȚII V. REPUBLICA MOLDOVA (CEREREA NR. 3564/11).

În această cauză reclamantele, Lilia Eremia, Doina Eremia și Mariana Eremia, sunt născute în 1973, 1995 și 1997, și locuiesc în Vălcineț.

Prima reclamantă este căsătorită cu un ofițer de poliție (A). A doua și a treia reclamantă sunt fiicele lor. Potrivit reclamantelor, A. deseori venea acasă în stare de ebrietate, și agresa prima reclamantă, uneori în prezența fiicelor sale. În luna iulie 2010 prima reclamantă a depus a cerere de divorț, după care, A. a devenit mai violent, lovind și insultând pe prima reclamantă și pe fiicele sale. Pe 18 septembrie 2010 A. a fost sancționat administrativ de către instanța de judecată. Pe 30 septembrie 2010 A. a fost avertizat de către Ministerul Afacerilor Interne să-și înceteze comportamentul său violent.

La data de 5 noiembrie 2010 A. a venit acasă beat și a bătut-o pe prima reclamantă. La data de 6 noiembrie 2010 prima reclamantă a depus o plângere la procuratură.

La data de 11 noiembrie 2010 A. iarăși a lovit-o pe prima reclamantă în prezența fiicelor sale. El a procedat în același mod la data de 12 noiembrie 2010, aceasta sufocându-se, după care ea (prima reclamantă) și-a pierdut vocea pentru o zi și jumătate.

La data de 29 noiembrie 2010, avocatul primei reclamante a solicitat Judecătoriei Călărași să aplice o măsură preventivă față de A. La data de 9 decembrie 2010 A. a fost obligat să părăsească casa în care locuia împreună cu reclamanta pe un termen de 90 de zile și i s-a interzis să se apropie de reclamante la o distanță de 500 m. și să le contacteze. Avocatul a informat poliția, procuratura și autoritatea pentru protecția socială despre încheierea judecătorească privind aplicarea măsurii preventive respective.

La data de 10 decembrie 2010, Comisariatul de poliție din Călărași a pus în aplicare încheierea judecătorească emisă la data de 9 Decembrie 2010.

La data de 14 decembrie 2010 A. a fost avertizat de către Comisariatul de poliție din Călărași să-și înceteze comportamentul violent, fiind confirmat în scris faptul aducerii la cunoștința lui A. a încheierii judecătorești emisă pe data de 9 Decembrie 2010. La fel, poliția locală a confirmat că A. a părăsit casa în care locuia cu familia sa, și a trecut cu traiul într-o clădire care se află în proprietatea autorității publice locale.

La data de 16 decembrie 2010, A. observând-o pe prima reclamantă în stradă a urmărit-o, a insultat-o și încercând să o oprească. La fel A. a continuat să

procedeze în același mod într-un magazin în care reclamanta a încercat să se refugieze.

La data de 19 decembrie 2010 A. a intrat în casa în care locuia familia lui, încălcând restricțiile impuse prin încheierea judecătorească respectivă. El a lovit-o și a insultat-o pe prima reclamantă. La data de 23 decembrie 2010, prima reclamantă s-a plâns la poliție privind incidentele apărute pe 16 și 19 decembrie. Majoritatea plângerilor depuse la diferite autorități competente au fost transmise procuraturii Călărași.

La data de 10 ianuarie 2011 reclamantele au fost invitate la comisariatul de poliție să depună declarații întru susținerea plângerilor lor împotriva lui A. În ceea ce privește prima reclamantă, ea a fost nevoită să-și retragă plângerea, deoarece antecedentele penale și pierderea locului de muncă a soțului său s-ar fi reflectat negativ asupra educației fiicelor lor și asupra perspectivelor carierei. O altă întâlnire, de această dată împreună cu A. a fost stabilită pe 11 ianuarie 2011. Pe parcursul acestei întâlniri prima reclamantă și-a exprimat dorința de a divorța și ea a susținut că nu a dorit să-i cauzeze probleme soțului său.

La data de 13 ianuarie 2011, A. a mers la casa familiei lui, violând restricțiile impuse prin încheierea judecătorească respectivă. De asemenea, el a lovit-o și a insultat-o pe prima reclamantă, simulând strangularea ei, și amenințând-o ca o va omorî pe ea și pe mătușa ei dacă prima reclamantă va continua să depună plângeri împotriva lui. La data de 14 ianuarie 2011, medicul a depistat leziuni pe gâtul reclamantei.

La data de 17 ianuarie 2011 a fost pornită urmărirea penală împotriva lui A.

În fața Curții reclamantele s-au plâns, în temeiul art. 3 al Convenției, de faptul că autoritățile au fost inactice în vederea protejării împotriva violenței domestice și atragerii la răspundere a făptuitorului. De asemenea s-au plâns, în temeiul art. 14 al Convenției combinat cu art. 8 și art. 3, că autoritățile au eșuat să aplice legislația națională, menită să protejeze victimele violenței domestice, datorită unor idei preconcepute referitor la rolul femeii în familie. În final, ele s-au plâns, în temeiul art. 17 al Convenției, că din cauza refuzului de a aplica legislația națională întru protejarea reclamantelor împotriva violenței domestice, autoritățile distrug deliberat drepturile garantate de Convenție.

Curtea a constatat, în unanimitate, **violarea articolului 3 din Convenție**, în privința primului reclamant, prin omisiunea de a-și onora obligațiile pozitive corespunzătoare. Ea a notat că la 09 decembrie 2010 instanțele naționale au decis că situația a fost suficient de serioasă pentru a elibera o ordonanță de protecție în privința lui Lilia Eremia. De asemenea, ea a constatat că frica de viitoarele agre-

siuni au fost suficient de grave pentru a-i cauza suferință și anxietate atingând plafonul tratamentului inuman în sensul Articolului 3.

În particular, ea a subliniat că obligațiile pozitive potrivit Articolului 3 includ, pe de o parte, elaborarea unor prevederi legale cu scopul de a preveni și pedepsi relele tratamente de către persoanele particulare, și, pe de altă parte, când sunt conștiente de un pericol iminent a relelor tratamente din partea unei persoane identificate sau dacă relele tratamente deja au avut loc, să aplice prevederile corespunzătoare în practică, astfel oferind protecție victimelor și pedepsind persoanele responsabile.

Curtea a notat existența în legislația națională a sancțiunilor penale pentru comiterea actelor de violență împotriva membrilor propriei familii. Mai mult decât atât, legislația prevede măsuri de protecție pentru victimele violenței domestice, de asemenea, sancțiuni pentru persoanele care nu se conformează deciziilor judecătorești.

În continuare Curtea a considerat că autoritățile au fost conștiente de comportamentul violent al lui A., care a devenit încă mai evident după adoptarea ordonanței din 09 decembrie 2010. În particular, în pofida prevederile explicite a ordonanței, la 19 decembrie 2010 A. s-a întors în locuința reclamanților. Deși Guvernul a susținut că aceasta s-a întâmplat grație acordului primului reclamant, nu au fost prezentate în acest sens. În orice caz, este evident că primul reclamant s-a plâns imediat autorităților despre încălcarea ordonanței, prin agresiunea acesteia și intrarea în locuință fără acordul acesteia.

Deși autoritățile nu au reacționat suficient de rapid, Curtea a notat că ele nu au rămas în totalitate pasive din moment ce A. a fost amendat și a primit un avertisment formal. Totuși, nici una din măsuri nu a fost eficientă și, în pofida repetatelor încălcări a ordonanței din partea lui A., el a continuat să-și exercite funcția de ofițer de poliție, fără a fi luată vreo măsură pentru a asigura siguranța reclamanților. Lipsa acțiunilor decisive din partea autorităților a mai mult mai frustrantă, având în vedere că A. a fost ofițer de poliție, cerințele profesionale a căruia includeau protecția drepturilor altora, prevenirea criminalității și protecția ordinii de drept.

În final Curtea a constatat ca neclar faptul că procurorul a constatat că A. nu prezintă pericol pentru societate și de ce a suspendat condiționat investigațiile împotriva acestuia deși instanțele judecătorești au prelungit ordonanța de protecție pe motiv că acesta a reprezentat un risc substanțial pentru soția sa. În consecință, suspendarea a avut ca efect exonerarea de la răspundere penală a lui A. și nu prevenirea de la comiterea altor acte de violență.

Curtea a constatat, în unanimitate, **violarea articolului 8 din Convenție**, în privința celui de al doilea și al treilea reclamant, autoritățile neconformându-se obligațiilor sale pozitive.

Ea a notat că, în primul rând, după cum a fost recunoscut de către instanțele naționale copii au fost afectați psihologic grație violenței repetate asupra mamei sale în locuința acestora, constituind astfel o ingerință în drepturile garantate de Articolul 8.

În al doilea rând, autoritățile au fost conștiente de ingerință, dar nu au luat toate măsurile rezonabile pentru a le proteja. Curtea a notat că ordonanța din 09 decembrie 2010 i-a interzis lui A. nu doar să contacteze, insulte sau să maltrateze pentru Lilia Eremia, dar și copii acesteia. Dna Eremia ca copii săi să fie recunoscuți oficial ca victimele violenței domestice, din perspectiva urmăririi penale împotriva lui A. În final, reclamantii s-au plâns că, pe durata unei vizite în locuința respectivă, A. nu doar a agresat-o pe soția sa, dar și a abuzat verbal pe una din fiice.

Corespunzător, autoritățile au fost conștiente de încălcarea de către A. a ordonanței de protecție și de asemenea și de comportamentul acestuia în privința reclamantei și a efectelor asupra copiilor. Totuși, acțiunile au fost minore sau au lipsite pentru a preveni acest comportament. Din contra, în pofida unor atacuri grave în 2011 A. a fost eliberat de orice răspundere penală.

Curtea a constatat, în unanimitate, **violarea articolului 14 din Convenție**, în conjuncție cu articolul 3, reiterând că omisiunea statului de a soluționa chestiunea violenței a determinat repetarea acesteia, care s-a reflectat într-o atitudine discriminatorie a Dnei Eremia ca femeie.

În speță, Dna Eremia a fost supusă în mod repetat violenței din partea soțului, deși autoritățile au fost conștiente de situația respectivă. Totuși, ei au refuzat să decidă asupra divorțului în mod urgent. Ea a pretins că a fost presată de poliție să retragă plângerile sale. În continuare, autoritățile sociale au recunoscut că ei nu s-au conformat ordonanței până în 15 martie 2011 grație unei erori. De asemenea, se pretinde că ei au insultat-o pe Dna Eremia, sugerându-i împăcare, și spunându-i că ea nu este prima femeie și nu ultima care este bătută de soț. În final, deși a recunoscut că a bătut soția sa, A. de fapt a fost exonerat de orice răspundere.

Reclamantii a solicitat EUR 30,000 cu titlu de prejudiciu moral și EUR 10,613.5 cu titlu de costuri și cheltuieli.

Curtea a acordat reclamantului suma de EUR 15,000 cu titlu de prejudiciu moral și EUR 2,150 cu titlu de costuri și cheltuieli.

Reclamanții au fost reprezentate în fața Curții de către D. Străisteanu, avocat în Chișinău.

CAZUL MUDRIC C. MOLDOVEI

În cauza Mudric c. Moldovei, reclamanta Lidia Mudric, cu o vârstă de 72 de ani, după divorțul cu soțul său, locuiește în casa care îi aparține atât ei, cât și fostului soț.

Potrivit reclamantei, la data de 31 decembrie 2009, fostul ei soț, a pătruns în casa ei și a bătut-o. El a procedat în același mod la data de 19 februarie 2010, de atunci el s-a instalat permanent în casa reclamantei.

Reclamanta a obținut un raport medical, care confirma leziunile corporale cauzate. La data de 18 martie 2010 ea s-a plâns la poliție și altor autorități. La fel ea s-a plâns că în pofida faptului că poliția cunoștea situația dată, nu a întreprins nimic pentru a o proteja.

La data de 27 martie 2010, reclamanta din nou a fost bătută de către fostul ei soț. La data de 30 martie 2010, reclamanta a fost informată de autorități că faptele care ea s-a plâns s-au confirmat parțial, însă datorită bolii psihice a fostului soț, acesta nu a putut fi sancționat.

Autoritățile au promis să ia măsuri, iar la data de 22 iunie 2010 instanța de judecată a dispus evacuarea fostului soț al reclamantei și l-a obligat pe acesta să stea departe de reclamantă și casa ei. Însă, această hotărâre judecătorească nu a fost executată. La data de 17 iulie 2010 reclamanta iarăși a fost bătută de către fostul ei soț. Ca răspuns la noua plângere a reclamantei, instanța de judecată a emis o nouă hotărâre, similară cu cea din 22 iunie 2010. La fel, această hotărâre judecătorească nu a fost executată.

La data de 6 decembrie 2010, reclamanta iarăși a fost bătută de către fostul ei soț. La data de 16 decembrie 2010 reclamanta a obținut a treia hotărâre judecătorească, similară cu celelalte două hotărâri judecătorești emise anterior.

Pe parcursul perioadei relevante, reclamanta și avocatul ei au depus numeroase plângeri la comisariatul de poliție, procuratură, și alte autorități, cerând protejarea reclamantei și pedepsirea fostului ei soț. La momentul depunerii prezentei cereri nici o măsură nu a fost luată pentru a asigura că fostul soț al reclamantei să fie obligat să urmeze un tratament a bolii sale.

În fața Curții reclamanta s-a plâns, în temeiul art. 3 al Convenției, de faptul că autoritățile au tolerat relele tratamente la care a fost supusă în casa sa, și că au

eșuat să execute hotărârile judecătorești menite să asigure protecția reclamantei. De asemenea, s-a plâns în temeiul art. 14 combinat cu art. 3 și 8 al Convenției, în ceea ce privește discriminarea sa de către autorități din cauza sexului ei, negând dreptul ei de a trăi o viață fără violență. În final, s-a plâns în temeiul art. 17 al Convenției că refuzul autorităților de a-l sancționa pe fostul ei soț, ia permis să-și continue acțiunile sale ilegale, ce a dus la distrugerea drepturilor reclamantei.

Curtea a constatat, în unanimitate, violarea articolului 3 din Convenție, notând că reclamanta avea vârsta de 72 de ani în perioada de referință. Corespunzător, era vulnerabilă la atacurile lui A.M., care avea o istorie lungă a comportamentului violent împotriva reclamantei. El a intrat în casa reclamantei și a stat în ea mai mult de un an, având posibilitatea să o maltrateze în orice timp și că reclamanta fost nevoit să caute refugiu la vecini. Ea a considerat că bunăstarea fizică și psihică a reclamantei a fost sub un risc eminent și suficient de serios pentru a impune acționarea rapidă din partea autorităților. Autoritățile naționale au înaintat trei capete de acuzații penale împotriva lui A.M. Aceasta ar permite instanțelor să acționeze corespunzător, fie prin sancțiuni penale, fie prin constatarea îmbolnăvirii psihice și să dispune tratament psihiatric.

Totuși aceste acțiuni au fost inefficiente, ceea ce a permis lui A.M. să stea în casa reclamantei pentru mai mult de un an după înaintarea plângerii acesteia. Deși autoritățile au inițiat urmăririi penale, a fost nevoie de aproximativ 6 luni pentru a iniția proceduri pentru pătrundere și 8 luni pentru a iniția proceduri vizând omisiunea de a se conforma ordonanței de protecție. Nu a fost inițiată nici o urmărire penală în privința violenței.

Mai mult de atât, refuzul lui A.M. de a se conforma ordonanței de protecție a fost atât de evident și persistent, încât a fost nevoie de două ordonanțe în acest sens.

Este adevărat că A.M. a fost recunoscut ca persoană bolnavă psihic. Totuși, instanțele puteau dispune tratament psihiatric mult mai devreme de începerea urmăririi penale. Nu a existat nici o explicație plauzibilă în acest sens.

Curtea a concluzionat că modul în care autoritățile au tratat cazul respectiv, în particular, amânările lungi și inexplicabile în executarea ordonanței de protecție și dispunerea tratamentului psihiatric în privința lui A.M., presupune o omisiune de a se onora obligațiile pozitive corespunzătoare articolului 3 din Convenție.

Curtea a constatat, în unanimitate, violarea articolului 14 în conjuncție cu articolul 3 din Convenție, observând că concursul circumstanțelor demonstrează clar că acțiunile autorităților nu au fost o simplă omisiune sau întârziere în abordarea violenței împotriva reclamantei, ci presupunea o tolerare repetitivă a

unei asemenea violențe și a reflectat o atitudine discriminatorie față de o femeie. Constatările a Raportorului Special ONU în privința violenței împotriva femeii, cauzele și consecințele acesteia, susțin impresia că autoritățile nu aprecia în deplinătate seriozitatea și întinderea problemei violenței domestice și efectului său discriminatoriu asupra femeii.

În rest cererea reclamantei a fost respinsă ca inadmisibilă.

Reclamanta a solicitat EUR 20,000 cu titlu de prejudiciu moral și EUR 8,800 cu titlu de costuri și cheltuieli.

Curtea a acordat reclamantei suma de EUR 15,000 cu titlu de prejudiciu moral și EUR 2,150 cu titlu de costuri și cheltuieli.



Anexa B.

Spețe

SPEȚA NR.1:

Ofițerul de sector Roman N., fiind de serviciu în incinta Sectorului de poliție, la orele 21¹⁰, a primit un apel telefonic de la locatara din sector, cet. Gumenco Svetlana, care a comunicat că concubinul ei, Miron Vasile, fiind mereu în stare de ebrietate alcoolică, întorcându-se de la serviciu, din cauza geloziei, pe parcursul ultimelor două săptămîni o maltratează mereu, provocîndu-i echimoze pe diferite părți ale corpului și o amenință cu moartea, prin aplicarea armei, dacă aceasta se va adresa la poliție sau la medic.

Aseară a aruncat cu scaunul în perete și i-a spus că, următoarea dată, ea va fi aruncată de la etajul cinci. Ea este urmărită mereu, dacă pleacă din casă, chiar și la magazin sau grădiniță. Nu poate contacta rudele și prietenele, deoarece i s-a interzis acest lucru. Banii, pe care îi dă concubinul, nu-i ajung nici pentru strictul necesar. Ea se simte foarte rău, cu greu se mișcă, de cîteva ori și-a pierdut cunoștința, deoarece de două luni este însărcinată. Femeia își face griji pentru copilul ei de patru ani, pentru că nu poate îngriji de el corespunzător și acesta nu frecventează grădinița.

Descrierea etapelor și acțiunile ofițerului de sector care urmează a fi întreprinse în cazul expus

Nr.	Acțiunea	Intervenția și măsurile întreprinse	Cadrul legal
1.	Sesizarea cazului	- Informarea ofițerului de serviciu prin intermediul apelului „902”. - Înregistrarea cazului în Registrul de evidență a altor informații cu privire la infracțiuni și incidente (R-2). (fapt ce va servi drept temei pentru deplasarea la fața locului).	- Pct. 25, Ordinul interdepartamental nr. 121/254/286-0/95 din 18.07.2008 „Cu privire la evidența unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni”; - Art. 8 alin. (6), Legea nr. 45-XVI din 1 martie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie.
2.	Deplasarea la fața locului	- Examinarea vizuală a împrejurărilor cazului. - Separarea victimei de agresor. - Verifică prezența armei de foc și asigură limitarea accesului la armă. - Verifică informația despre agresor și victimă (afilarea la evidența nominală în categoria agresorilor familiari, deținerea armei de foc, dispunerea de antecedente penale sau contravenționale). - Verifică existența ordonanței de protecție pentru membrii familiei vizate. - Stabilește prezența altor victime (copiilor, viârstnicilor sau persoanelor cu dizabilități), în special persoanele care necesită asistență medicală primară sau de urgență.	- Art. 19-26, Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul poliștilor. - Pct. 26, Ordinul interdepartamental nr. 121/254/286-0/95 din 18.07.2008 „Cu privire la evidența unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni”.

		• La necesitate, acordă primul ajutor persoanelor care au avut de suferit în rezultatul actelor de violență în familie. • Solicită asistența medicală (la necesitate). • În cazul în care, ofițerul de sector, în calitate de organ de constatare, prezent la fața locului va releva o bănuială rezonabilă cu privire la săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ al Codului penal, în funcție de circumstanțele și gravitatea cazului, precum și în cazul necesității efectuării altor acțiuni procesuale care nu suferă amânare, în mod obligatoriu va anunța imediat Serviciul de gardă al Inspectoratului de Poliție teritorial, respectiv, inspectorul operativ de serviciu, va organiza deplasarea la fața locului a membrilor grupului de reacționare operativă, în frunte cu ofițerul de urmărire penală.	- Art. 118, 140 alin. (4), 165 alin. (2), 166 alin. (1,4), 263, 265 alin. (3), 273 alin. (2-4), 274 Cod de procedură penală. - Art. 25 alin. (5) pct. 7), 10), 27), 28) Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul poliștilor. - Art. 201¹ Cod penal.
3.	Activitatea de constatare	• Cercetarea la fața locului. • Aplicarea mijloacelor speciale necesare pentru constatarea cazului (foto/video, etc.). • Obținerea probelor. • Ridicarea urmelor și corpurilor delictive. • Ridicarea armei de foc. • Audierea separată a persoanelor (victima, agresor, martori oculari).	

		• Asigură evaluarea dinamică a riscului. • Eliberează îndreptare la examinarea medico-legală. • Dacă din conținutul actelor de constatare rezultă o bănuială rezonabilă, că a fost săvârșită infracțiunea prevăzută de art. 201¹ al Codului penal, polițistul va recepționa plângere de la victimă sau membrii familiei, sau va întocmi un proces-verbal în care se vor consemna acțiunile efectuate și circumstanțele constatate. • Va dispune înregistrarea imediată în ordinea stabilită a autosesizării, dar nu mai târziu decât în 24 ore, în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni (Registrul nr.1) al Serviciului de gardă al Inspectoratului de Poliție teritorial, pentru începerea procesului penal. • Asigură reținerea agresorului dacă în acțiunile acestuia există un pericol iminent de continuare a agresiunii, escaladarea situației, ce pune în pericol viața, sănătatea și bunurile victimelor.	- Instrucțiunea metodică privind intervenția organelor afacerilor interne în prevenirea și combaterea cazurilor de violență în familie (Ordinul MAI nr. 275 din 14.08.2012). - pct. 177 Instrucțiunile referitoare la organizarea activității de urmărire penală în cadrul Inspectoratului General al Poliției al MAI (Ordinul IGP nr. 138 din 11.11.2013).
4.	Acordarea asistenței	• Acordă asistență juridică victimelor violenței în familie. • Înmină beneficiarilor, contra semnătură înștiințarea despre drepturile și obligațiile de care beneficiază victima. • Informează imediat asistentul social comunitar. • Sesizează, în cazul copiilor victime ale violenței în familie, autoritățile tutelare.	- Art. 8 alin. (6) lit. c)g),h),i),l),m) art. 15 ale Legii nr. 45-XVI din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie.

	• În cazul în care, victime sunt copii, va acorda asistență autorității tutelare, în vederea dispunerii imediat luarea copilului de la părinți sau de la persoanele în grija cărora se află copilul, în vederea plasării copilului-victimă, în: a) familia rudelor sau a altor persoane cu care a stabilit relații apropiate (vecini, prieteni de familie etc.) și care doresc să primească/să țină copilul pentru a-l crește și educa în familia lor, în baza cererii scrise a acestora, pornind de la necesitatea asigurării stabilității și continuității în îngrijirea, creșterea și educația copilului, ținând cont de identitatea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică; b) servicii de plasament de tip familial; c) servicii de plasament de tip rezidențial. • la necesitate, cu acordul victimei, va acorda asistență la plasarea victimei și a copiilor în centrele specializate de plasament. • Referă victima și copilul către centrele de asistență psihologică, medicală, socială, juridică. • Dacă victima se află în stare de imposibilitate (fizică sau psihică), va înainta în instanța de judecată un demers cu anexarea materialelor de constatare în vederea emiterii ordonanței de protecție cu aplicarea restricțiilor față de agresor.	- Art. 8-11 Legea nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți. - Art. 21 lit. n) Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul poliștilor. - Art. 215¹ Cod de procedură penală.
--	---	--

5	Prevenirea individuală	• Asigură evidența nominală a agresorului. • Întocmește fișa de evidență (dosarul de acumulare) a lucrului de prevenire individuală. • Elaborează Planul de prevenire individuală. • Desfășoară activitatea de prevenire individuală aplicând metoda convingerii și după caz, metoda constrângerii. • Vizitează inopinat domiciliul agresorului. • Supraveghează comportamentul agresorului. • Invită agresorul în sediul Poliției pentru convorbire de prevenire. • Supraveghează ordonanța de protecție.	- Instrucțiunea metodică privind intervenția organelor afacerilor interne în prevenirea și combaterea cazurilor de violență în familie (Ordinul MAI nr. 275 din 14.08.2012). - Art. 21 lit. n) Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul poliștilor. - Art. 8 alin. (6) lit. b),e),g) Legea nr. 45-XVI din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie.
---	------------------------	---	---

REZOLVAȚI SPEȚA NR. 2:

La 01 ianuarie 2014, în adresa ofițerului de sector s-a adresat cetățeană Leșanu Olga, pe faptul că, este divorțată de fostul ei soț, Gornea Alexandru, dar locuiește în același apartament, deoarece instanța de judecată nu a partajat averea lor comună

Apelanta a declarat că, în noaptea din 31 decembrie – 01 ianuarie, fostul soț, Alexandru a sărbătorit seara de Revelion cu o prietenă de a lui, în apartamentul lor comun.

Reclamanta ia făcut observație că, fiica lor comună este martor al comportamentului amoral al fostului soț, din care motiv acesta, fiind în stare de ebrietate a lovit-o pe victimă.

Leșanu O. a declarat că, deși sunt aplicate în privința fostului soț măsuri de protecție, altele de cât obligarea de a părăsi locuința comună, el totuși se folosește de bunurile comune, intimidează fosta soție, strigă la ea și la copil, o amenință, precum și nu contribuie la întreținerea copilului, așa cum a fost stabilit prin ordonanța de protecție.

El consideră că ea, nu are dreptul să se întâlnească cu altcineva, atît timp cît locuiesc împreună, și chiar dacă au divorțat, ea este proprietatea lui. Este urmărită la serviciu și în stradă. Deseori, noaptea vine în dormitorul ei și intră forțat în raport sexual, satsfăcîndu-și pofta sexuală. Ea nu încearcă să opună rezistență deoarece se teme de furia fostului soț, precum și de reacția copilului atunci cînd se va trezi de teama sa nu fie speriată.

La fel nu s-a adresat nimănui, deoarece el a amenințat că, va face tot posibilul că, dacă ea va complica situația, el va pleca de acasă împreună cu fiica lor comună, sau va face posibil ca Olga să fie alungată din apartament în stradă.

Descrierea etapelor de acțiunile a ofiterului de sector care urmează a fi întreprinse în cazul expus.

Nr.	Acțiunea	Intervenția și măsurile întreprinse	Cadrul legal
1.	Sesiizarea cazului	- Informarea ofiterului de serviciu prin intermediul apelului „902”. - Înregistrarea cazului în Registrul de evidență a altor informații cu privire la infracțiuni și incidente (R-2). (fapt ce va servi drept temei pentru deplasarea la fața locului).	- Pct. 25, Ordinul interdepartamental nr. 121/254/286-0/95 din 18.07.2008 „Cu privire la evidența unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni”; - Art. 8 alin. (6), Legea nr. 45-XVI din 1 martie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie.
2.	Deplasarea la fața locului	- Examinarea vizuală a împrejurărilor cazului. - Separă victima de agresor. - Verifică informația despre agresor și victimă (afilarea la evidența nominală în categoria agresorilor familiari, deținerea armei de foc, dispunerea de antecedente penale sau contravenționale). - Verifică existența ordonanței de protecție pentru membrii familiei vizate și măsurile aplicate. - Stabilește prezența altor victime (copii, vîrstnici sau persoane cu dezabilități), în special persoanele care necesită asistență medicală primară sau de urgență. - La necesitate, acordă primul ajutor persoanelor care au avut de suferit în rezultatul actelor de violență în familie.	- Art. 19-26, Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul poliștilor. - Pct. 26, Ordinul interdepartamental nr. 121/254/286-0/95 din 18.07.2008 „Cu privire la evidența unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni”.

		• Solicită asistența medicală (la necesitate). • În cazul în care, ofițerul de sector, în calitate de organ de constatare, prezent la fața locului va releva o bănuială rezonabilă cu privire la săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ al Codului penal, în funcție de circumstanțele și gravitatea cazului, precum și în cazul necesității efectuării altor acțiuni procesuale care nu suferă amânare, în mod obligatoriu va anunța imediat Serviciul de gardă al Inspectoratului de Poliție teritorial, respectiv, inspectorul operativ de serviciu, va organiza deplasarea la fața locului a membrilor grupului de reacționare operativă, în frunte cu ofițerul de urmărire penală.	
3.	Activitatea de constatare	• Cercetarea la fața locului. • Aplicarea mijloacelor speciale necesare pentru constatarea cazului (foto/video, etc.). • Obținerea probelor. • Ridicarea urmelor și corpurilor delict. • Audierea separată a persoanelor (victima, agresor, martori oculari). • Asigură evaluarea dinamică a riscului. • Eliberează îndreptare la examinarea medico-legală. • Dacă din conținutul actelor de constatare rezultă o bănuială rezonabilă, că a fost săvârșită infracțiunea prevăzută de art. 201¹ sau 171 alin. (2) lit. b2 ori	- Art. 118, 140 alin. (4), 165 alin. (2), 166 alin. (1,4), 263, 265 alin. (3), 273 alin. (2-4), 274 Cod de procedură penală. - Art. 25 alin. (5) pct. 7), 10), 27), 28) Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul poliștilor. - Art. 201¹, 171 alin. (2) lit. b², 172 alin. (2) lit. b²) Cod penal. - art.15 alin. (1) din Legea cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie.

	• art. 172 alin. (2) lit. b2) ale Codului penal, polițistul va recepționa plângere de la victimă sau membrii familiei, sau va întocmi un proces-verbal în care se vor consemna acțiunile efectuate și circumstanțele constatate. • Va dispune înregistrarea imediată în ordinea stabilită a autosesizării, dar nu mai târziu decât în 24 ore, în Registru de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni (Registru nr.1) al Serviciului de gardă al Inspectoratului de Poliție teritorial, pentru începerea procesului penal. • Dacă în acțiunile agresorului există un pericol iminent de continuare a agresiunii, escaladarea situației, ce pune în pericol viața, sănătatea și bunurile victimei și copilului, polițistul asigură reținerea acestuia. • Odată ce a fost relevat faptul că, de către agresor au fost încălcate restricțiile aplicate prin ordonanța de protecție, ce țin de natură pecuniară „obligarea agresorului, pînă la soluționarea cazului, de a contribui la întreținerea copilului pe care îl are în comun cu victima”, nu au fost respectate, polițistul imediat va sesiza executorul judecătoresc, în a cărui competență teritorială, stabilită de camera teritorială a executorilor judecătorești, se află domiciliul sau sediul, în vederea desfășurării activității de constatare a contravenției.	- art. 318⁴ alin. (2) Cod de procedură civilă. - art. 318 (Neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executare a hotărîrii instanței de judecată) Cod contravențional. - art. 399 alin. (2) (agentul constator) Cod contravențional. - art. 421 (executorul judecătoresc) Cod contravențional - Instrucțiunea metodică privind intervenția organelor afacerilor interne în prevenirea și combaterea cazurilor de violență în familie (Ordinul MAI nr. 275 din 14.08.2012). - pct. 177 Instrucțiunile referitoare la organizarea activității de urmărire penală în cadrul Inspectoratului General al Poliției al MAI (Ordinul IGP nr. 138 din 11.11.2013).
--	--	--

	• Odată ce a fost relevat faptul că, restricțiile aplicate prin ordonanța de protecție „obligarea de a nu contacta victima, copiii acesteia, alte persoane dependente de ea; limitarea disunerii unilaterale de bunurile comune”, nu au fost respectate de către agresor, polițistul, în calitate de agent constatatator va întreprinde acțiuni de constatare a contravenției, cu încheierea procesului-verbal de constatare, și expedierea materialelor de constatare în adresa executorului judecătoresc, în a cărui competență teritorială, stabilită de camera teritorială a executorilor judecătorești, se află domiciliul sau sediul, în vederea încheierii procesului-verbal cu privire la contravenție. • Sesează executorul judecătoresc, în a cărui competență teritorială, stabilită de camera teritorială a executorilor judecătorești, se află domiciliul sau sediul, pentru inițierea procedurii de constatare a contravenției.	
4.	• Acordă asistență juridică victimelor violenței în familie. • Înmână beneficiarilor, contra semnătură înștiințarea despre drepturile și obligațiile de care beneficiază victima. • Informează imediat asistentul social comunitar. • Sesează, în cazul copiilor victime ale violenței în familie, autoritățile tutelare. • La necesitate, cu acordul victimei, va acorda asistență la plasarea victimei și a copilului în centrele specializate de plasament.	- Art. 8 alin. (6) lit. c),g),h),i),l),m) art. 15 ale Legii nr. 45-XVI din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. - Art. 8-11 Legea nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.

	• Referă victima și copilul către centrele de asistență psihologică, medicală, socială, juridică. • Asistă victima în formularea cererii în instanța de judecată, pentru schimbarea măsurilor de protecție și aplicarea restricțiilor mai dure față de agresor.	- Art. 21 lit. n) Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului. - Art. 215¹ Cod de procedură penală. - Art. 318⁴ alin. (2) Cod de procedură civilă.
Prevenirea individuală	• Asigură evidența nominală a agresorului. • Întocmește fișa de evidență (dosarul de acumulare) a lucrului de prevenire individuală. • Elaborează Planul de prevenire individuală. • Desfășoară activitatea de prevenire individuală aplicând metoda convingerii și după caz, metoda constrângerii. • Vizitează inopinat domiciliul agresorului. • Supraveghează comportamentul agresorului. • Invită agresorul în sediul Poliției pentru convorbire de prevenire. • Supraveghează ordonanța de protecție.	- Instrucțiunea metodică privind intervenția organelor afacerilor interne în prevenirea și combaterea cazurilor de violență în familie (Ordinul MAI nr. 275 din 14.08.2012). - Art. 21 lit. n) Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului. - Art. 8 alin. (6) lit. b), e), g) Legea nr. 45-XVI din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie.

REZOLVAȚI SPEȚA NR. 3:

În jurul orei 22⁰⁵ în Dispeceratul Inspectoratului de poliție la numărul de telefon „902” a parvenit informația telefonică de la cet. Mîinăscuță Olga, care a comunicat că în casa vecinului se aude bătaie și anume că vecinul Munteanu Vasile lovește cu un corp dur în propria soție, care strigă ajutor.

Apelanta a informat că, nu este pentru prima dată, cînd vecinul face abuz de alcool, strigă, înjură și maltratează soția și este agresiv.

Ea a declarat că, în anul precedent, vecina Munteanu Svetlana, a fost nevoită să fugă de acasă împreună cu copilul cu handicap, unde a adăpostit la vecini pe parcursul a două zile, pînă soțul s-a liniștit.

La fața locului s-a deplasat grupul de reacționare operativă, care a sunat la ușa.

Deschizând ușa, cet. Munteanu V. a spus că nu a chemat poliția și că nimeni nu are dreptul să intre în proprietatea lui privată.

Descrierea etapelor de acțiuni a ofițerului de sector care urmează a fi întreprinse în cazul expus.

Nr.	Acțiunea	Intervenția și măsurile întreprinse	Cadrul legal
1.	Sesizarea cazului	- Înregistrarea cazului în Registrul de evidență a altor informații cu privire la infracțiuni și incidente (R-2). - Organizarea imediată deplasarea la fața locului a grupului de reacționare operativă.	- Pct. 25, Ordinul interdepartamental nr. 121/254/286-0/95 din 18.07.2008 „Cu privire la evidența unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni”; - Art. 8 alin. (6), Legea nr. 45-XVI din 1 martie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. - Art. 19-23, Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului.
2.	Deplasarea la fața locului	- Convingerea agresorului de a deschide ușa apartamentului. - Solicitarea de a permite intrarea în apartament. - Somarea, că va fi asigurată intervenția în forță dacă agresorul se va opune cerințelor legitime ale poliției. - Fotografierea sau înregistrarea audio și video a acțiunilor în scop de asigurare a realizării atribuțiilor, fără încălcarea inviolabilității vieții private a persoanei, garantată de legislație. - Dacă agresorul nu s-a subordonat cerințelor legitime ale Poliției, polițistul va interveni în forță dacă prin alte căi nu a fost posibil pătrunderea sau curmarea acțiunilor.	- Art. 29 alin. (2) lit. b), alin. (3) Constituția Republicii Moldova. - Art. 12 Cod de procedură civilă. - Art. 25 alin. (5) pct. 13), 28) Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului.

	• Examinarea vizuală a împrejurărilor cazului. • Separarea victimei de agresor. • Verifică prezența armei de foc și asigură limitarea accesului la armă sau la alte obiecte periculoase. • Verifică informația despre agresor și victimă (afleckarea evidențiată nominală în categoria agresorilor familiali, deținerea armei de foc, dispunerea de antecedente penale sau contravenționale). • Verifică existența ordonanței de protecție pentru membrii familiei vizate. • Stabilește prezența altor victime (copiilor, vârstnicilor sau persoanelor cu dizabilități), în special persoanele care necesită asistență medicală primară sau de urgență. • La necesitate, acordă primul ajutor persoanelor care au avut de suferit în rezultatul actelor de violență în familie. • Solicită asistență medicală (la necesitate).	- Pct. 26, Ordinul interdepartamental nr. 121/254/286-0/95 din 18.07.2008 „Cu privire la evidențarea unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni”. - Pct. 25 Instrucțiunea metodică privind intervenția organelor afacerilor interne în prevenirea și combaterea cazurilor de violență în familie (Ordinul MAI nr. 275 din 14.08.2012).
3. Activitatea de constatare	• Cercetarea la fața locului. • Aplicarea mijloacelor speciale necesare pentru constatarea cazului (foto/video, etc.). • Obținerea probelor. • Ridicarea urmelor și corpurilor delictuale. • Audierea separată a persoanelor (victima, agresor, martori oculari).	- Art. 118, 140 alin. (4), 165 alin. (2), 166 alin. (1,4), 263, 265 alin. (3), 273 alin. (2-4), 274 Cod de procedură penală. - Art. 25 alin. (5) pct. 7), 10), 27), 28) Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul poliștilor.

	• Asigură evaluarea dinamică a riscului. • Eliberează îndreptare la examinarea medico-legală. • Dacă din conținutul actelor de constatare rezultă o bănuială rezonabilă, că a fost săvârșită infracțiunea prevăzută de art. 201¹ al Codului penal, polițistul va recepționa plângere de la victimă sau membrii familiei, sau va întocmi un proces-verbal în care se vor consemna acțiunile efectuate și circumstanțele constatate. • Va dispune înregistrarea imediată în ordinea stabilită a autosesizării, dar nu mai târziu decât în 24 ore, în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni (Registrul nr.1) al Serviciului de gardă al Inspectoratului de Poliție teritorial, pentru începerea procesului penal. • Asigură reținerea agresorului dacă în acțiunile acestuia există un pericol iminent de continuare a agresiunii, escaladarea situației, ce pune în pericol viața, sănătatea și bunurile victimelor. • Dacă acțiune de constatare au fost desfășurate fără consimțământul persoanei, sau s-a intervenit în forță, în decurs de 24 ore se va informa în scris judecătorul de instrucție, indicând motivele și circumstanțele acțiunilor, cu prezentarea materialelor acumulate referitor la caz, pentru autorizarea acțiunilor desfășurate.	- Art. 201¹ Cod penal. - Instrucțiunea metodică privind intervenția organelor afacerilor interne în prevenirea și combaterea cazurilor de violență în familie (Ordinul MAI nr. 275 din 14.08.2012). - pct. 177 Instrucțiunile referitoare la organizarea activității de urmărire penală în cadrul Inspectoratului General al Poliției al MAI (Ordinul IGP nr. 118 din 11.11.2017).
--	--	--

4.	Acor- darea asistenței	• Acordă asistență juridică victimelor violenței în familie. • Înmână beneficiarilor, contra semnătură înștiințarea despre drepturile și obligațiile de care beneficiază victima. • Informează imediat asistentul social comunitar. • Sesizează, în cazul copiilor victime ale violenței în familie, autoritățile tutelare. • În cazul în care, victime sunt copii, va acorda asistență autorității tutelare, în vederea dispunerii imediat luarea copilului de la părinți sau de la persoanele în grija cărora se află copilul, în vederea plasării copilului-victimă, în: a) familia rudelor sau a altor persoane cu care a stabilit relații apropiate (vecini, prieteni de familie etc.) și care doresc să primească/să țină copilul pentru a-l crește și educa în familia lor, în baza cererii scrise a acestora, pornind de la necesitatea asigurării stabilității și continuității în îngrijirea, creșterea și educația copilului, ținând cont de identitatea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică; b) servicii de plasament de tip familial; c) servicii de plasament de tip rezidențial. • la necesitate, cu acordul victimei, va acorda asistență la plasarea victimei și a copiilor în centrele specializate de plasament. • Referă victima și copilul către centrele de asistență psihologică, medicală, socială, juridică.	- Art. 8 alin. (6) lit. c),g),h),i),l),m) art. 15 ale Legii nr. 45-XVI din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. - Art. 8-11 Legea nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți. - Art. 21 lit. n) Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului. - Art. 215¹ Cod de procedură penală.
----	------------------------------	--	--

		• Dacă victima se află în stare de imposibilitate (fizică sau psihică), va înainta în instanța de judecată un demers cu anexarea materialelor de constatare în vederea emiterii ordonanței de protecție cu aplicarea restricțiilor față de agresor.	
5	Prevenirea individuală	• Asigură evidența nominală a agresorului. • Întocmește fișa de evidență (dosarul de acumulare) a lucrului de prevenire individuală. • Elaborează Planul de prevenire individuală. • Desfășoară activitatea de prevenire individuală aplicând metoda convingerii și după caz, metoda constrângerii. • Vizitează inopinat domiciliul agresorului. • Supraveghează comportamentul agresorului. • Invită agresorul în sediul Poliției pentru convorbire de prevenire. • Supraveghează ordonanța de protecție.	- Instrucțiunea metodică privind intervenția organelor afacerilor interne în prevenirea și combaterea cazurilor de violență în familie (Ordinul MAI nr. 275 din 14.08.2012). - Art. 21 lit. n) Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul poliștilor. - Art. 8 alin. (6) lit. b),e),g) Legea nr. 45-XVI din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie.

REZOLVAȚI SPEȚA NR. 4:

La 25.01.2014, aproximativ pe la orele 21³⁰, inspectorul serviciului siguranță copii, Coțaga Eugen a fost sesizată de cetățeanca Roșcovan Aurelia, că sub scara blocului din casa în care locuiește a observat un copil de 8-10 ani, care doarme învelit cu o scurtă murdară.

Deplasându-se la fața locului, inspectorul a depistat copilul.

Din discuțiile cu el a aflat, că acesta a fugit de acasă deoarece sistematic este maltratată de către concubinul mamei sale, care lucrează ocazional și face abuz de băuturi alcoolice.

Mama copilului la fel este bătută sistematic, dar nu are unde se duce în altă parte.

Copiliul nu a frecventat procesul de studii, de o săptămână locuiește în subso-lurile blocurilor locative.

Descrierea etapelor de acțiunile a ofițerului de sector care urmează a fi întreprinse în cazul expus.

Nr.	Acțiunea	Intervenția și măsurile întreprinse	Cadrul legal
1.	Sesizarea cazului	- Informarea ofițerului de serviciu prin intermediul apelului „902”. - Înregistrarea cazului în Registrul de evidență a altor informații cu privire la infracțiuni și incidente (R-2). (fapt ce va servi drept temei pentru deplasarea la fața locului).	- Pct. 25, Ordinul interdepartamental nr. 121/254/286-0/95 din 18.07.2008 „Cu privire la evidența unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni”; - Art. 8 alin. (6), Legea nr. 45-XVI din 1 martie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie.
2.	Deplasarea la fața locului	- Examinarea vizuală a împrejurărilor cazului. - Verifică informația despre copilul-victimă (<i>domiciliul, starea familială, locul de studii, identitatea părinților</i>). - La necesitate, acordă primul ajutor copilului. - Informează imediat asistentul social comunitar. - Sesizează imediat autoritatea tutelară. - Acorda asistență autorității tutelare, în vederea dispunerii imediat luarea copilului de la părinți sau de la persoanele în grija cărora se află copilul, în vederea plasării copilului-victimă, în: a) familia rudelor sau a altor persoane cu care a stabilit relații apropiate (vecini, prieteni de familie etc.) și care doresc să primească/să țină copilul pentru a-l crește și educa	- Art. 19-26, Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul poliștilor. - Pct. 26, Ordinul interdepartamental nr. 121/254/286-0/95 din 18.07.2008 „Cu privire la evidența unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni”. - Art. 118, 140 alin. (4), 165 alin. (2), 166 alin. (1,4), 263, 265 alin. (3), 273 alin. (2-4), 274 Cod de procedură penală. - Art. 8-11 Legea nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți

		ca în familia lor, în baza cererii scrise a acestora, pornind de la necesitatea asigurării stabilității și continuității în îngrijirea, creșterea și educația copilului, ținând cont de identitatea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică; b) servicii de plasament de tip familial; c) servicii de plasament de tip rezidențial. • Referă copilul către Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului, Centrul Național pentru Prevenirea Abuzului față de Copil. • Referă copilul către centrele specializate de asistență psihologică, medicală. • Cercetarea la fața locului. • Aplicarea mijloacelor speciale necesare pentru constatarea cazului (foto/video, etc.). • Obținerea probelor. • Ridicarea urmelor și corpurilor delict. • Informează ofiterul de serviciu prin intermediul apelului „902” despre împrejurările constatate, comunicând necesitatea deplasării la fața locului, la domiciliul copilului. • Deplasarea la domiciliul copilului. • Separarea victimei de agresor.

		• Verifică informația despre agresor și victimă (<i>aflarea la evidența nominală în categoria agresorilor familiari, deținerii armii de foc, dispunerea de antecedente penale sau contravenționale</i>). • Verifică existența ordonanței de protecție pentru membrii familiei vizate. • Stabilește prezența altor victime (copiilor, vîrstnicilor sau persoanelor cu dezabilități), în special persoanele care necesită asistență medicală primară sau de urgență. • La necesitate, acordă primul ajutor persoanelor care au avut de suferit în rezultatul actelor de violență în familie. • Solicită asistența medicală (la necesitate). • În cazul în care, inspectorul, în calitate de organ de constatare, prezent la fața locului va releva o bănuială rezonabilă cu privire la săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. ٢٠.١ al Codului penal, în funcție de circumstanțele și gravitatea cazului, precum și în cazul necesității efectuării altor acțiuni procesuale care nu suferă amîinare, în mod obligatoriu va anunța imediat Serviciul de gardă al Inspectoratului de Poliție teritorial, respectiv, inspectorul operativ de serviciu, va organiza deplasarea la fața locului a membrilor grupului de reacționare operativă, în frunte cu ofițerul de urmărire penală.

3.	Activitatea de constatare	• Cercetarea la fața locului. • Aplicarea mijloacelor speciale necesare pentru constatarea cazului (foto/video, etc.). • Obținerea probelor. • Ridicarea urmelor și corpurilor delictive. • Audierea separată a persoanelor (victima, agresor, martori oculari). • După caz asigură audierea copilului în prezența unui psihopedagog. • Asigură evaluarea dinamică a riscului. • La necesitate eliberează îndreptare la examinarea medico-legală. • Dacă din conținutul actelor de constatare rezultă o bănuială rezonabilă, că a fost săvârșită infracțiunea prevăzută de art. 201¹ al Codului penal, polițistul va recepționa plângere de la victimă sau membrii familiei, sau va întocmi un proces-verbal în care se vor consemna acțiunile efectuate și circumstanțele constatate. • Va dispune înregistrarea imediată în ordinea stabilită a autosesizării, dar nu mai târziu decât în 24 ore, în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni (Registrul nr.1) al Serviciului de gardă al Inspectoratului de Poliție teritorial, pentru începerea procesului penal. • Dacă în acțiunile agresorului există un pericol iminent	- Art. 118, 140 alin. (4), 165 alin. (2), 166 alin. (1,4), 263, 265 alin. (3), 273 alin. (2-4), 274 Cod de procedură penală. - Art. 25 alin. (5) pct. 7), 10), 27), 28) Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului. - Art. 201¹ Cod penal. - Instrucțiunea metodică privind intervenția organelor afacerilor interne în prevenirea și combaterea cazurilor de violență în familie (Ordinul MAI nr. 275 din 14.08.2012). - pct. 177 Instrucțiunile referitoare la organizarea activității de urmărire penală în cadrul Inspectoratului General al Poliției al MAI (Ordinul IGP nr. 138 din 11.11.2013).
----	---------------------------	---	--

		de continuare a agresiunii, escaladarea situației, ce pune în pericol viața, sănătatea și bunurile victimei și copilului, polițistul asigură reținerea acestuia.	
4.	Acordarea asistenței	• Acordă asistență juridică victimelor violenței în familie. • Înmână beneficiarilor, contra semnătură înștiințarea de-spre drepturile și obligațiile de care beneficiază victima. • Informează imediat asistentul social comunitar. • La necesitate, cu acordul victimei, va acorda asistență la plasarea victimei și a copilului în centrele specializate de plasament. • Referă victima și copilul către centrele de asistență psihologică, medicală, socială, juridică. • Dacă victima se află în stare de imposibilitate (fizică sau psihică), va înainta în instanța de judecată un demers cu anexarea materialelor de constatare în vederea emiterii ordonanței de protecție cu aplicarea restricțiilor față de agresor.	- Art. 8 alin. (6) lit. c),g),h),i),l),m) art. 15 ale Legii nr. 45-XVI din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. - Art. 8-11 Legea nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți. - Art. 21 lit. n) Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului. - Art. 215¹ Cod de procedură penală.
5	Prevenirea individuală	• Asigură evidența nominală a agresorului. • Întocmește fișa de evidență (dosarul de acumulare) a lucrului de prevenire individuală. • Elaborează Planul de prevenire individuală. • Desfășoară activitatea de prevenire individuală aplicând metoda convingerii și după caz, metoda constrângerii. • Vizitează inopinat domiciliul agresorului.	- Instrucțiunea metodică privind intervenția organelor afacerilor interne în prevenirea și combaterea cazurilor de violență în familie (Ordinul MAI nr. 275 din 14.08.2012). - Art. 21 lit. n) Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului.

		• Supraveghează comportamentul agresorului. • Invită agresorul în sediul Poliției pentru convorbire de prevenire. • Supraveghează ordonanța de protecție.	Art. 8 alin. (6) lit. b),e),g) Legea nr. 45-XVI din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie.
--	--	---	---

REZOLVAȚI SPEȚA NR. 5:

În jurul orelor 17³⁵, șeful de post, la telefon a fost informat de cetățeanca Catan Elisaveta, care a comunicat că, soțul ei, cet Catan Valeriu a intrat în gospodărie și spune că vrea să-și vadă copiii și a adus bani pentru întreținerea acestora.

Îi este frică că o va bate, deoarece el este foarte violent și anterior a amenințat că legea nu-i poate face nimic.

Instanța judecătorească din raion, cu 10 zile în urmă a eliberat o ordonanță de protecție pentru două luni de zile în privința soțului, fiind obligat să părăsească domiciliul și să nu se apropie de ea și de locul aflării copiilor.

Cu toate că, ordonanța i-a fost adusă la cunoștința lui, el totuși a intrat în casă, din motiv că soțul a contestat ordonanța de protecție la Curtea de Apel Bălți, însă pe acest caz instanța nu s-a pronunțat.

El consideră că casa este a lui, deoarece gospodăria a fost donată la nunta lor de către părinții lui și el amenință că o va da afară din gospodărie, iar copiii vor rămînea în casă.

Descrierea etapelor de acțiunile a ofițerului de sector care urmează a fi întreprinse în cazul expus.

Nr.	Acțiunea	Intervenția și măsurile întreprinse	Cadrul legal
1.	Sesizarea cazului	• Informarea ofițerului de serviciu prin intermediul apelului „902” • Înregistrarea cazului în Registrul de evidență a altor informații cu privire la infracțiuni și incidente (R-2). (fapt ce va servi drept temei pentru deplasarea la fața locului).	- Pct. 25, Ordinul interdepartamental nr. 121/254/286-0/95 din 18.07.2008 „Cu privire la evidența unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni”; - Art. 8 alin. (6), Legea nr. 45-XVI din 1 martie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie.
2.	Deplasarea la fața locului	• Examinarea vizuală a împrejurărilor cazului. • Separă victima de agresor. • Verifică informația despre agresor și victimă (<i>aflarea la evidența nominală în categoria agresorilor familiari, deținerea armei de foc, dispunerea de antecedente penale sau contravenționale</i>). • Verifică existența ordonanței de protecție pentru membrii familiei vizate și măsurile aplicate. • Stabilește prezența altor victime (copii, vârstnici sau persoane cu dezabilități), în special persoanele care necesită asistență medicală primară sau de urgență.	- Art. 19-26, Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul poliștilor. - Pct. 26, Ordinul interdepartamental nr. 121/254/286-0/95 din 18.07.2008 „Cu privire la evidența unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni”.

3. Activitatea de constatare	• Cercetarea la fața locului. • Aplicarea mijloacelor speciale necesare pentru constatarea cazului (foto/video, etc.). • Obținerea probelor. • Audierea separată a persoanelor (victima, agresor, martori oculari). • Asigură evaluarea dinamică a riscului. • Dacă din conținutul actelor de constatare rezultă o bănuială rezonabilă, că a fost săvârșită contravenția prevăzută de art. 318 cod contravențional, polițistul va recepționa plângere de la victimă sau membrii familiei, sau va întocmi un proces-verbal de constatare a contravenției în care se vor consemna acțiunile efectuate și circumstanțele constatate. • Dacă în acțiunile agresorului există un pericol iminent de continuare a agresiunii, escaladarea situației, ce pune în pericol viața, sănătatea și bunurile victimei și copilului, polițistul asigură reținerea acestuia. • Odată ce a fost relevat faptul că, restricțiile aplicate prin ordonanța de protecție „obligarea de a părăsi temporar locuința comună ori de a sta departe de locuința victimei, fără a decide asupra modului de proprietate asupra bunurilor; obligarea de a sta departe de locul aflării victimei; obligarea de a nu contacta victima, copii acestuia,	- Art. 118, 140 alin. (4), 165 alin. (2) pct. 2), 166 alin. (1,4), 263, 265 alin. (3), 273 alin. (2-4), 274 Cod de procedură penală. - Art. 25 alin. (5) pct. 7), 10), 27), 28) Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului. - Art. 201¹, 171 alin. (2) lit. b², 172 alin. (2) lit. b²) Cod penal. - art.15 alin. (1) din Legea cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. - art. 318⁴ alin. (2) Cod de procedură civilă. - art. 318 (<i>Neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executare a hotărâri instanței de judecată</i>) Cod contravențional. - art. 399 alin. (2) (<i>agentul constatare</i>) Cod contravențional. - art. 421 (<i>executorul judecătoresc</i>) Cod contravențional - Instrucțiunea metodică privind intervenția organelor afacerilor interne în prevenirea și combaterea cazurilor de violență în familie (Ordinul MAI nr. 275 din 14.08.2012).
--	---	--

		<i>alte persoane dependente de ea; interzicerea de a vizita locul de muncă și de trai al victimei; stabilirea unui regim temporar de vizitare a copiilor săi minori”, nu au fost respectate de către agresor, polițistul, în calitate de agent constatat va întreprinde acțiuni de constatare a contravenției, cu încheierea procesului-verbal de constatare, și expedierea materialelor de constatare în adresa executorului judecătoresc, în a cărui competență teritorială, stabilită de camera teritorială a executorilor judecătorești, se află domiciliul sau sediul, în vederea încheierii procesului-verbal cu privire la contravenție.</i>	
4.	Acordarea asistenței	• Acordă asistență juridică victimelor violenței în familie. • Înmină beneficiarilor, contra semnătură înștiințarea despre drepturile și obligațiile de care beneficiază victima. • Informează imediat asistentul social comunitar. • Sesizează executorul judecătoresc, în a cărui competență teritorială, stabilită de camera teritorială a executorilor judecătorești, se află domiciliul sau sediul, pentru inițierea procedurii de constatare a contravenției. • Sesizează, la necesitate autoritatea tutelară. • Asistă victima în formularea cererii în instanța de judecată, pentru schimbarea măsurilor de protecție și aplicarea restricțiilor mai dure față de agresor.	- Art. 8 alin. (6) lit. c),g),h),i),l),m) art. 15 ale Legii nr. 45-XVI din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. - Art. 8-11 Legea nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți. - Art. 21 lit. n) Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului. - Art. 215¹ Cod de procedură penală. - Art. 318⁴ alin. (2) Cod de procedură civilă.

5	Prevenirea individuală	• Asigură evidența nominală a agresorului. • Întocmește fișa de evidență (dosarul de acumulare) a lucrului de prevenire individuală. • Elaborează Planul de prevenire individuală. • Desfășoară activitatea de prevenire individuală aplicând metoda convingerii și după caz, metoda constrângerii. • Vizitează inopinat domiciliul agresorului. • Supraveghează comportamentul agresorului. • Invită agresorul în sediul Poliției pentru convorbire de prevenire. • Supraveghează ordonanța de protecție.	- Instrucțiunea metodică privind intervenția organelor afacerilor interne în prevenirea și combaterea cazurilor de violență în familie (Ordinul MAI nr. 275 din 14.08.2012). - Art. 21 lit. n) Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului. - Art. 8 alin. (6) lit. b),e),g) Legea nr. 45-XVI din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie.
---	------------------------	---	--

Anexa C.

Modele de Acte Procesuale

INSPECTORATUL GENERAL AL POLIȚIEI

INSPECTORATUL DE POLIȚIE _____

AVERTIZARE SCRISĂ

Subsemnatul, _____
(numele, prenumele, patronimicul)

(data, luna, anul nașterii, domiciliul, buletin de identitate)

Am fost avertizat de către _____
(funcția, gradul, numele, prenumele angajatului)

Motivul avertizării: _____

Conținutul avertizării: _____

(a se referi la neadmiterea comiterii actelor de violență în familie și abuzului

față de membrii de familie, manifestarea unui comportament decent în cadrul relațiilor familiale,

respectarea măsurilor aplicate prin ordonanța de protecție de către instanța judecătorească, etc.)

Totodată, mi s-a adus la cunoștință prevederile legislației în vigoare și răspunderea penală sau contravențională, care poate surveni ca cazul nerespectării intenționate a acestora.

“ ____ ” 20____ semnătura persoanei _____

(funcția, gradul, numele, prenumele angajatului Serviciului ofițeri operativi de sector
(Serviciului minori))

(semnătura)

Domnului _____

Şef al Inspectoratului de Poliţie

_____,
(gradul special)

de la _____

(Numele, prenumele victimei,
cetăţeană, anul naşterii,

locul naşterii, domiciliul, buletinul de
identitate, eliberat la, oficiul,

starea civilă, locul de muncă, numărul
persoanelor aflate la îngrijire)

C E R E R E

Rog intervenţia Poliţiei în vederea soluţionării situaţiei de violenţă şi maltratărilor frecvente din partea (membrul de familie agresor) _____
şi iniţierea procedurii de acumulare a materialelor pentru înaintarea demersului către instanţa de judecată, privitor la aplicarea următoarelor măsurilor de protecţie faţă de mine şi copiii _____

- al obliga pe _____,

(se solicită măsurile necesare pentru asigurarea protecţiei victimelor violenţei în familie, din cele prevăzute de art. 215¹ alin. (3) al Codului de procedură penală sau art. 318⁴ alin. (2) al Codului de procedură civilă).

Este important a indica situaţiile care atestă imposibilitatea victimei de a se adresa personal în instanţa judecătorească, privind emiterea ordonanţei de protecţie în procedura civilă.

Victima _____

(numele prenumele, semnătura)

data _____

CHESTIONAR DE EVALUARE A RISCULUI ÎN CAZURILE DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE

1. Data evaluării _____ Numărul de identificare a cazului _____
2. Numele, prenumele victimei _____
3. Data, luna, anul nașterii, date de contact _____
4. Domiciliul _____
5. Locul de muncă a victimei _____
6. Numele, prenumele agresorului _____
7. Data, luna, anul nașterii, date de contact _____
8. Domiciliul _____

	INDICATORI SEMNIFICATIVI AI RISCULUI	Da	Nu	Nu știu	Sursa informațiilor, dacă este alta decât victima
Capitolul I. Întrebări generale					
1	Agresorul este predispus la comiterea actelor de violență?	☐	☐	☐	
2	De când au început actele de violență? (dacă da, bifați) ☐ este pentru prima dată, ☐ de 2-3 zile, ☐ de o săptămână, ☐ de o lună, ☐ de câteva luni, ☐ de un an, ☐ de 2-3 ani, ☐ mai mult de 5 ani.	☐	☐	☐	
3	Agresiunile s-au agravat în timp și în intensitate?	☐	☐	☐	
4	Agresorul este nervos, are accese de furie/agresivitate?	☐	☐	☐	
5	Sunteți speriată? De ce anume vă temeți? (dacă da, specificați)	☐	☐	☐	
6	Există vreo altă persoană din familie care a aplicat, aplică sau amenință cu aplicarea actelor de violență, ori de care vă este teamă? (dacă da, precizați cine)	☐	☐	☐	
7	Agresorul a aplicat acte de violență asupra altcuiva? (dacă da, bifați asupra cui) ☐ copiilor, ☐ membri de familie, ☐ cineva din relație anterioară, ☐ altă persoană (copii adoptivi, rude pe linie dreaptă sau colaterală, persoane în etate)?	☐	☐	☐	
8	Agresorul este dependent de substanțe? (dacă da, bifați): ☐ cu conținut narcotic, ☐ droguri, ☐ alcool.	☐	☐	☐	
9	Agresorul a fost supus anterior sancțiunilor? (dacă da, bifați): ☐ pentru actele de violență în familie, ☐ pentru infracțiuni cu caracter sexual, ☐ pentru vătămarea corporală, ☐ pentru vătămări grave/omor, ☐ pentru alte infracțiuni. Specificați	☐	☐	☐	
10	Au fost aplicate anterior măsuri de protecție?	☐	☐	☐	

11	Nu au fost respectate restricțiile aplicate prin ordonanța de protecție?	☐	☐	☐	
Total răspunsuri afirmative					
Capitolul II. Violența fizică					
1	Ați suferit leziuni corporale în urma actului de violență în familie? (dacă da, specificați leziunile vizibile)	☐	☐	☐	
2	Cât de des ați fost agreată fizic? (dacă da, bifați) ☐ este prima dată, ☐ zilnic, ☐ la 2-3 zile, ☐ săptămânal, ☐ lunar, ☐ la câteva luni, ☐ de 2 ori pe an, ☐ o dată pe an, ☐ o dată la câțiva ani, ☐ s-a mai întâmplat foarte mult timp în urmă (10-15 ani)	☐	☐	☐	
3	Prin ce se manifestă agresiunile fizice? (dacă da, bifați): ☐ îmbrâncire/izbire, ☐ lovește peste diferite părți ale corpului, ☐ mușcă, ☐ aruncă cu diferite obiecte, ☐ înăbușă, ☐ trage de păr, ☐ legare, ☐ lăsarea într-un loc periculos, ☐ alte acțiuni ce provoacă durere fizică. Specificați	☐	☐	☐	
4	A folosit agresorul vreodată arme de foc, cuțite sau ale obiecte pentru a vă răni sau amenința cu folosirea lor?	☐	☐	☐	
5	V-a amenințat agresorul vreodată că va omorî au pe Dvs. sau pe alți membri de familie? (dacă da, bifați pe cine) ☐ pe Dvs., ☐ pe copiii, ☐ pe altcineva. Specificați	☐	☐	☐	
6	A încercat agresorul? ☐ să vă stranguleze, ☐ să vă sugrume, ☐ să vă sufocă, ☐ să vă înece? (dacă da, bifați)	☐	☐	☐	
7	S-ar putea repeta actele de violență fizică (dacă da, bifați cât de curînd) ☐ peste câteva ore, ☐ peste o zi, ☐ peste o săptămână, ☐ peste o lună, ☐ peste 2-3 luni, ☐ peste un an.	☐	☐	☐	
Total răspunsuri afirmative					

Capitolul III. Violența psihologică

1	Sunteți supusă controlului sau urmăririi din partea agresorului? (Menționați 2 - 3 exemple în vederea identificării tipului de control existent: telefon, relația cu familia/prietenii, bani, etc.)	☐	☐	☐	
2	Agresorul vă izolează? (dacă da, bifați) ☐ de familie ☐ rude ☐ de prieteni ☐ controlul strict al contactelor cu prieteni și/sau rudele, ☐ încuierea în locuință, ☐ deposedată de acte de identitate, ☐ Alte forme de izolare Specificați	☐	☐	☐	
3	Agresorul vă înjosește pe Dvs. sau pe membrii de familie? (dacă da, bifați) prin: ☐ injurie, ☐ insultare, ☐ ultragiere, ☐ jignire, ☐ ofensează, ☐ ia în deridere, ☐ poreclește	☐	☐	☐	
4	Agresorul ☐ șantajează ☐ distruge demonstrativ bunurile și obiectele ☐ amenință verbal ☐ manifestă acte de gelozie (dacă da, bifați)	☐	☐	☐	

Total răspunsuri afirmative

Capitolul IV. Violența sexuală

1	Agresorul a încercat să întrețină, va impus sau vă impune la acte sexuale împotriva voinței ori alte acțiuni perverse cu caracter sexual?	☐	☐	☐	
2	Agresorul a săvârșit/comite viol sau acțiuni violente cu caracter sexual, asupra? (dacă da, bifați) ☐ copiilor, ☐ celor adoptivi, ☐ rudelor, părinților, ☐ altor membri de familie? Specificați	☐	☐	☐	
3	Agresorul vă interzice/impune de a întrerupe sarcina sau de a folosi metode contraceptive?	☐	☐	☐	
4	Sunteți supusă molestării sau hărțuirii sexuale din partea partenerului?	☐	☐	☐	

5	Din partea agresorului sunt comise acțiuni care vă afectează intimitatea? (dacă da, bifați acțiunile): ☐ înjosire sexuală, ☐ discutarea în public a aspectelor intime, ☐ dezbrăcare, inclusiv publică, ☐ impunerea la exerciții strip-tease, inclusiv în public, ☐ obligarea de a viziona filme/poze cu conținut pornografic sau de a repeta conținutul lor în raporturile sexuale, ☐ expunerea comentarii sau glume umilitoare/degradante cu referințe sexuale.	☐	☐	☐	
Total răspunsuri afirmative					
Capitolul V. Întrebări de detaliere					
1	V-ați adresat anterior după ajutor? (dacă da, bifați unde) ☐ rudelor, ☐ autorității administrației publice locale, ☐ asistent social, ☐ medic de familie, ☐ poliție, ☐ procuror, ☐ judecătore, ☐ psiholog, ☐ centru specializat.	☐	☐	☐	
2	Intenționați să depuneți cerere pentru emiterea ordonanței de protecție?	☐	☐	☐	
3	Agresorul a fost supus anterior tratamentului forțat de dezalcoolizare sau dezintoxicare?	☐	☐	☐	
4	Ați avut sau aveți gânduri de sinucidere?	☐	☐	☐	
5	A amenințat agresorul că se va sinucide sau a încercat vreodată să se sinucidă?	☐	☐	☐	
6	Ați divorțat, sunteți în proces de divorț, ați încercat să divorțați?	☐	☐	☐	
7	Sunteți însărcinată sau ați născut recent (în ultimele 18 uni)?	☐	☐	☐	
8	În cazul unor eventuale acte de violență, există un loc sigur în care să mergeți ? Specificați unde:	☐	☐	☐	
Total răspunsuri afirmative					
Observațiile specialistului					

În baza evaluării riscului efectuate cu victima, indicați dacă există de asemenea o probabilitate de abuz asupra copiilor (dacă sunt în familia respectivă)

Risc de abuz asupra copiilor	S	M	R
------------------------------	---	---	---

Copiii din familie sunt expuși riscului? Da ☐ Nu ☐

Dacă Da, confirmați faptul că ați referit cazul către:

- Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului
Da ☐ Nu ☐ Data referirii _____
- Autoritatea tutelară
Da ☐ Nu ☐ Data sesizării _____

REGULI DE COMPLETARE A CHESTIONARULUI DE EVALUARE A RISCULUI

Chestionarul de evaluare a riscului se anexează la materialele de constatare și servește drept supliment la adoptarea deciziei pe marginea cazului de violență sesizat.

Nivelul de risc al violenței în familie, poate fi determinat de către specialist la propria sa convingere, în funcție de totalitatea răspunsurilor afirmative prezentate de către victimă, precum și în funcție de pericolul iminent și gradul prejudiciabil la care este supusă victima sau membrii familiei, în special ce ține de violența fizică, sexuală și psihologică, indiferent numărul răspunsurilor afirmative.

*Indicați nivelul riscului (S) – **Scăzut**; (M) – **Moderat**; (R) – **Ridicat**.*

Riscul iminent pentru victimă:

(S) **Scăzut**: nu există indicatori semnificativi ai riscului.

(M) **Moderat**: există indicatori identificabili ai riscului, existând probabilitatea că agresorul poate să supună victima abuzului și actelor de violență.

(R) **Ridicat**: există indicatori identificabili ai riscului, existând probabilitatea survenirii unor urmări grave, escaladarea situației, avînd un impact negativ grav.

Determinarea nivelului de risc în funcție de răspunsurile afirmative:

I (întrebări generale) răspunsuri afirmative Da:

1-2 – risc **Scăzut**, 3-4 – risc **Moderat**, mai mult de 5 – risc **Ridicat**

II (violența fizică) răspunsuri afirmative Da:

1 – risc **Scăzut**, 2-3 – risc **Moderat**, mai mult de 4 – risc **Ridicat**

III (violența psihologică) răspunsuri afirmative Da:

1 – risc **Scăzut**, 2 – risc **Moderat**, mai mult de 3 – risc **Ridicat**

IV (violența sexuală) răspunsuri afirmative Da:

1 – risc **Scăzut**, 2 – risc **Moderat**, mai mult de 3 – risc **Ridicat**

V (întrebări finale) răspunsuri afirmative Da:

1-2 – risc **Scăzut**, 3-4 – risc **Moderat**, mai mult de 5 – risc **Ridicat**

În rubrica „sursa informațiilor dacă este alta decît victima” se indică orice altă

persoană sau specialist (martor, membru de familie, rudă, asistent social, medic de familie, polițist, autoritatea tutelară, psiholog, profesor etc.), care vine în contact cu victima sau membrii familiei sau care cunoaște situația în familia respectivă, referitor la actele de violență și care oferă un răspuns cert la întrebări, în cazul în care victima nu oferă nici un răspuns sau neagă a da răspuns la întrebări.

GHIDUL SPECIALISTULUI PENTRU EVALUAREA RISCURILOR

- Informați victima că, scopul acestor întrebări vizează protecția și siguranța ei și copiilor.
- Explicați victimei că evaluarea are loc pentru constatarea riscului iminent de producere a actelor de violență în familie.
- Nu comentați răspunsurile victimei.
- Bifați căsuța dacă factorul este prezent.
- Utilizați observațiile altor specialiști pentru a extinde oricare dintre răspunsuri.
- Dacă sursa principală de informații nu este victima, specificați în coloana din dreapta.

A se avea în vedere de către specialist:

- Există alte informații relevante (oferite de victimă sau de specialist) care ar putea să crească nivelul riscului?
- Aveți în vedere situația victimei în ceea ce privește dezabilitățile, abuzul de substanțe, problemele de sănătate mentală, bariere culturale/lingvistice și minimalizarea situației.
- Victima este dispusă să coopereze și să vă accepte ajutorul?
- Aveți în vedere ocupația/interesele agresorului.
- Ar putea acesta să ofere acces la arme?
- Care sunt prioritățile principale ale victimei cu privire la siguranța acesteia?
- Urmărește victima sau agresorul scopuri patrimoniale sau matrimoniale?

MANAGEMENTUL RISCULUI:

Un rol important în evaluarea riscului o are managementul sau administrarea riscului.

Înlăturarea riscului: prin emiterea ordinului de restricție (dacă o astfel de procedură este prevăzută de legislația în vigoare), reținerea agresorului și obținerea unei ordonanțe de protecție.

Evitarea riscului: prin plasarea victimei într-un centru/refugiu pentru victimele violenței în familie, asigurându-se confidențialitatea locului de plasament și asistarea în obținerea ordonanței de protecție

Reducerea riscului: prin crearea unui plan de siguranță, elaborat de către polițist, împreună cu victima și asistarea în obținerea ordonanței de protecție

Acceptarea riscului: prin intervenția continuă a polițistului și a asistentului social, precum și în funcție de caz a reprezentanților administrației publice locale, în vederea aplanării conflictului de violență în familie; prin referirea agresorului către instituții/organizații, ce prestează servicii de reabilitare/consiliere pentru agresori.

CHESTIONAR DE IDENTIFICARE A CAZULUI DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE

1. Data întocmirii _____ Numărul de identificare a cazului _____
2. Numele, prenumele victimei _____
3. Data, luna, anul nașterii, date de contact _____
4. Domiciliul _____
5. Locul de muncă a victimei _____
6. Numele, prenumele agresorului _____
7. Data, luna, anul nașterii, date de contact _____
8. Domiciliul _____

nr. d/o	Indicatori de identificare a cazului de violență în familie	Da	Nu
1.	Cine a sesizat despre comiterea actului de violență în familie (dacă da, bifați): ☐ victima, ☐ membrii de familie, ☐ asistentul social, ☐ medicul de familie, ☐ medicul legist, ☐ profesorul, ☐ autoritatea tutelară, ☐ alte persoane care vin în contact cu victima sau familia, ☐ alte autorități (specialiști). Specificați.	☐	☐
2.	Sunt prezente acțiuni de violență în familie	☐	☐
3.	Tipul de violență în familie (dacă da, bifați): ☐ fizică, ☐ sexuală, ☐ psihologică, ☐ spirituală, ☐ economică	☐	☐
4.	Natura relației dintre subiecții violenței în familie	☐	☐
5.	Condițiile de conlocuire: ☐ conlocuire ☐ locuire separată	☐	☐
6.	Au mai existat victime (dacă da, bifați): ☐ copii, ☐ persoane în etate, ☐ persoane cu handicap/dezabilități, ☐ alte persoane Specificați	☐	☐
7.	Au existat martori (dacă da, bifați): ☐ copii, ☐ persoane în etate, ☐ persoane cu handicap/dezabilități, ☐ alte persoane Specificați	☐	☐
8.	Victima se află în situație de criză sau în stare de neputință	☐	☐
9.	Agresorul este posesor de armă de foc sau sunt prezente alte arme în locuință	☐	☐

10.	Există riscul ca cazul de violență să devină unul critic sau mai grav	☐	☐
11.	Agresorul amenință cu răfuială fizică sau omor	☐	☐
12.	Au avut loc agresiuni anterioare	☐	☐
13.	Pentru actele de violență anterioare, agresorul a fost sancționat (dacă da, bifați): a) ☐ contravențional (☐ amendă, ☐ arest) b) ☐ penal (☐ amendă, ☐ muncă neremunerată în folosul comunității, ☐ liberat condiționat de răspundere penală, ☐ privațiune de libere) ☐	☐	☐
14.	Se află sau s-a aflat agresorul la evidența Poliției, în categoria agresorilor familiali	☐	☐
15.	Au fost anterior aplicate măsuri de protecție	☐	☐
16.	Există acțiuni procesuale ce țin de stabilirea custodiei copilului	☐	☐
17.	Victima și copiii au fost nevoiți să părăsească locuința din cauza actelor de violență	☐	☐
18.	După comiterea actelor de violență, agresorul a părăsit locuința	☐	☐
19.	Ca urmare a actelor de violență în familie, agresorul este reținut	☐	☐

ANTETUL INSPECTORATULUI DE POLIȚIE

nr. ____ din „ ____ ” ____ 20 ____

Domnului _____
Președintele Judecătoriei raionale (mu-
nicipale, sectoriale)
Inspectoratul de Poliție al raionului (mu-
nicipiului, sectorului) _____
în interesele victimelor violenței în familie

(Numele, prenumele victimei)

și a copiilor: _____

(Numele prenumele copiilor, anul nașterii)

Reclamant (victima): _____

(Numele, prenumele victimei)

(adresa de domiciliu)

Pîrîtul (agresorul): _____

(Numele, prenumele victimei)

(adresa de domiciliu)

DE M E R S

Privind aplicarea măsurilor de protecție pentru victimele violenței în familie

1. **Obiectul demersului:** Aplicarea măsurilor de protecție victimelor violenței în familie: _____ și copiilor: _____.

La „ ____ ” ____ 20 ____, în adresa Inspectoratului de Poliție _____, a parvenit spre examinare petiția cet. _____, domiciliată în _____, înregistrată în Registrul de evidență a altor informații cu privire la infracțiuni și incidente (R-2) al Inspectoratului de Poliție _____, (Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni (R-1) al Inspectoratului de Poliție _____) sub nr. _____, prin care sesizează faptul existenței violenței fizice/psihologice în familia sa, în decursul unei perioade îndelungate, manifestate prin maltratări sistematice aplicate asupra ei de către membrul de familie _____, insultări, ingosiri, certuri, care necătând la faptul că anterior a fost sancționat pentru aceleași fapte, agresorul în continuare manifestă comportament violent, îndreptat la aplicarea violenței fizice și

psihologice atât în privința victimei _____, cât și în privința copiilor _____.

Studiind toate circumstanțele cauzei, la _____, organul de urmărire penală al Inspectoratului de Poliție _____, a pornit cauza penală nr. _____, în baza elementelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzute de art. 201¹ al Codului penal. (în cazul urmăririi penale)

2. Baza juridică: art. art. 7 alin. (1) lit. b), 8 alin. (6) lit. g), 14 alin. (1) și 15 din Legea nr. 45-XVI din 01 martie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, art. 215¹ alin. (2) al Codului de procedură penală, art. 21 lit. n) al Legii nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.1 din 28.05.2012 „Cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a prevederilor Capitolului XXX¹ din Codul de procedură civilă (aplicarea măsurilor de protecție în cazurile de violență în familie).

3. Relațiile de familie cu pârâtul (agresorul): potrivit certificatului de divorț eliberat de Oficiul Stării Civile _____, din „ ____ 20 __, soții _____ și _____ sunt în relație de divorț (căsătorie), ultimii locuiesc de comun cu copiii în condiția conlocuirii.

4. Potrivit art. 3 al Legii nr. 45-XVI din 01 martie 2007, cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, **subiecți ai violenței** în familie pot fi:

a) în condiția conlocuirii – persoanele aflate în relații de căsătorie, de divorț, de concubinaj, de tutelă și curatelă, rudele lor pe linie dreaptă sau colaterală, soții rudelor, alte persoane întreținute de acestea;

b) în condiția locuirii separate – persoanele aflate în relații de căsătorie, copiii lor, inclusiv cei adoptivi, cei născuți în afara căsătoriei, cei aflați sub tutelă sau curatelă, alte persoane aflate la întreținerea acestora.

5. **Date suplimentare despre victimă:** Numele, prenumele, patronimicul, cetățeană, anul nașterii, locul nașterii, adresa de domiciliere, buletinul de identitate, eliberat de oficiul nr., data eliberării, valabil, starea civilă, locul de muncă, copii sau alte persoane aflate la întreținere, numele, prenumele și anul nașterii al acestora.

6. **Date suplimentare despre Pîrît (agresor):** Numele, prenumele patronimicul, cetățeană, anul nașterii, locul nașterii, adresa de domiciliere, buletinul de identitate, eliberat de oficiul nr., data eliberării, valabil, starea civilă, locul de muncă, date despre antecedente penale.

7. Alte procese judiciare în curs de desfășurare în care este implicată Victima, copiii ei sau Pârâtul (agresorul): Victima intenționează inițierea procedurii civile de partajare a averii comune.

8. Faptele și circumstanțele cauzei:

(se indică actele de violență în familie, comise anterior, înregistrate, soluționate și deciziile adoptate)

9. Explicații motivate solicitării aplicării măsurilor de protecție pentru a sublinia eventualului pericol al securității, sănătății sau a bunăstării victimei. Luând act de declarațiile enunțate mai sus și reieșind din sancțiunile aplicate anterior Pârâtului, în acțiunile acestuia mai există tendințe și pericol pentru aplicarea violenței, acesta fiind predispus la comiterea actelor de violență în familie.

10. Probe (se anexează):

- a) cererea victimei;
- b) referința autorității publice locale;
- c) caracteristica de la locul de lucru;
- d) explicații de la victimă sau membrii de familie, vecini, rude referitor la comportamentul agresorului;
- e) copiile proceselor-verbale cu privire la contravenții, întocmite pentru actele de violență în familie, comise anterior;
- f) copiile ordonanțelor de protecție emise de către instanța de judecată și informații referitoare la executarea acestora;
- g) copiile proceselor-verbale, privind intervențiile echipelor multidisciplinare în cazurile violenței în familie;
- h) copiile proceselor-verbale de evaluare a condițiilor de trai (întocmit trimestrial de către asistentul-social);
- i) informații de la centrele de expertiză medico-legală, referitoare la stabilirea vătămarilor corporale cauzate victimei;
- j) copiile materialelor examinare privind comiterea cazurilor de violență în familie;
- k) copia chestionarului de evaluare a riscului;
- l) copia chestionare de identificare a cazului de violență în familie.

11. Reclamantul (organul de urmărire penală) solicită instanței de judecată să aplice măsuri de protecție pentru următoarele persoane:

1. _____
(Numele, prenumele, anul nașterii victimei, relația cu Pârâtul – de divorț în condiția conlocuirii)

2. _____
(Numele, prenumele, anul nașterii al copiilor, instituțiile de creșă, de studii, adresa instituțiilor)

12. Reclamantul (organul de urmărire penală) solicită instanței de judecată să aplice următoarele măsuri de protecție pentru Victime: (se solicită măsurile necesare pentru asigurarea protecției victimelor violenței în familie, din cele prevăzute de art. 215¹ alin. (3) al Codului de procedură penală sau art. 318⁴ alin. (2) al Codului de procedură civilă).

13. Durata aplicării măsurilor de protecție stipulate în pct. 12 al prezentului demers este de _____ (termenul de aplicare a măsurilor de protecție se indică în dependență de necesitatea aplicării acestora și circumstanțele cazurilor pe un termen de pînă la 90 zile).

14. Supravegherea executării măsurilor de protecție stabilite de instanța de judecată, în temeiul art. 15 alin. (5) din Legea nr. 45-XVI din 01 martie 2007, cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, a dispune Inspectoratului de Poliție _____ și secțiilor de protecție socială a raionului _____, în conformitate cu prevederile art. 8, din aceeași act legislativ.

Anexa: Demers – 3 exemplare pe _____ file.

Copiile materialului probatoriu pe _____ file.

Șef al Inspectoratului de Poliție _____,

(gradul special, numele, prenumele, semnătura)

DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE VICTIMELOR VIOLENȚEI ÎN FAMILIE.

(Legea nr. 45-XVI din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie)

Dreptul la protecție al victimei

- 1) Victimei i se garantează apărarea drepturilor și intereselor legitime.
- 2) Persoanele cu funcție de răspundere, alte persoane care cunosc existența unui pericol pentru viața și sănătatea unei potențiale victime trebuie să comunice acest fapt autorităților abilitate cu funcții de prevenire și combatere a violenței în familie.
- 3) Victima are dreptul la asistență pentru recuperare fizică, psihologică și socială prin acțiuni speciale medicale, psihologice, juridice și sociale. Acordarea serviciilor de protecție și asistență nu este condiționată de dorința victimei de a face declarații și a participa la procese de urmărire în justiție a agresorului. Dreptul la viața privată și confidențialitatea informației privind victima sînt garantate.
- 4) Autoritățile abilitate cu funcții de prevenire și combatere a violenței în familie sînt obligate să reacționeze prompt la orice sesizare și să informeze victimele:
 - despre drepturile lor;
 - despre autoritățile și instituțiile cu funcții de prevenire și combatere a violenței în familie;
 - despre tipul serviciilor și organizațiile la care se pot adresa după ajutor;
 - despre asistența disponibilă pentru ele;
 - unde și cum pot depune o plîngere;
 - despre procedura ce urmează după depunerea plîngerii și rolul lor după asemenea proceduri;
 - cum pot obține protecție; în ce măsură și în ce condiții au acces la consultanță sau asistență juridică;
 - dacă există un pericol pentru viața sau sănătatea lor în cazul eliberării unei persoane reținute sau condamnate;
 - dacă a fost anulată ordonanța de protecție.
- 5) Cazurile de violență în familie pot fi supuse medierii, la cererea părților. Medierea se efectuează de către mediatori atestați, iar în lipsa acestora, de către co-

misiile pentru probleme sociale, cu participarea, după caz, a asistentului social.

6) Victima are dreptul la asistență juridică primară și calificată gratuită conform legislației cu privire la asistența juridică garantată de stat.

7) Victimei i se acordă asistență medicală de instituțiile medico-sanitare în conformitate cu Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală.

8) Viața privată și identitatea victimei sînt protejate. Înregistrarea, păstrarea și utilizarea datelor cu caracter personal privind victima se efectuează în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

9) Persoanele care pot depune cerere despre comiterea actelor de violență în familie sînt:

- a) victima;
- b) în situație de criză, membrii de familie;
- c) persoanele cu funcție de răspundere și profesioniștii care vin în contact cu familia;
- d) autoritatea tutelară;
- e) alte persoane care dețin informații despre pericolul iminent de săvîrșire a unor acte de violență sau despre săvîrșirea lor.

10) Cererea despre comiterea actelor de violență în familie se depune:

- a) Poliție;
- b) în instanță de judecată;
- c) la organul de asistență socială și de protecție a familiei și copilului;
- d) la autoritatea administrației publice locale.

11) Cererea se depune la locul:

- a) de domiciliere al victimei;
- b) temporar de reședință al victimei dacă aceasta a părăsit domiciliul pentru a evita continuarea violenței directe;
- c) de reședință al agresorului;
- d) în care victima a căutat asistență;
- e) în care a avut loc actul de violență.

12.) Pentru depunerea în instanță de judecată a cererii despre comiterea actelor de violență în familie nu se plătește taxă de stat.

13) Cererea depusă în la Poliție se examinează conform procedurii prevăzute

de legislație.

14) Cererea depusă în instanță de judecată se examinează conform Codului de procedură civilă sau Codului de procedură penală.

15) Cererea depusă în orice autoritate abilitată cu funcții de prevenire și combatere a violenței în familie este readresată conform competenței în decursul unei zile lucrătoare.

16) Cererea privind aplicarea măsurilor de protecție se depune la instanța judecătorească de către victima violenței în familie sau de reprezentantul ei legal, iar în cazul copilului – de organul de tutelă și curatelă.

17) În caz de imposibilitate de depunere a cererii de către victimă, la solicitarea ei, cererea poate fi depusă de către Procuror, organul de asistență socială sau poliție.

18) Cererea privind aplicarea măsurilor de protecție se depune la instanța judecătorească competentă de la domiciliul sau locul de aflare a victimei sau a agresorului, de la locul unde victima a solicitat asistență sau de la locul unde a avut loc actul de violență.

19) În cererea privind aplicarea măsurilor de protecție se indică circumstanțele actului de violență, intensitatea, durata, consecințele suportate și alte circumstanțe care indică necesitatea aplicării măsurilor de protecție.

20) După primirea cererii, instanța de judecată contactează imediat poliția de sector de la locul aflării agresorului și solicită informarea acestuia despre procedura inițiată.

21) Instanța poate solicita organului de asistență socială sau poliției, după caz, prezentarea unui raport de caracterizare a familiei vizate și a agresorului. Instanța poate solicita și alte acte necesare pentru examinarea cererii.

22) Neprezentarea agresorului la ședința de judecată nu împiedică instanța să examineze cererea.

23) Instanța de judecată emite, în 24 de ore de la primirea cererii privind aplicarea măsurilor de protecție, o încheiere prin care admite sau respinge cererea.

24) În cazul admiterii cererii, instanța emite o ordonanță de protecție prin care aplică agresorului una sau mai multe dintre următoarele măsuri:

- a) obligarea de a părăsi temporar locuința comună ori de a sta departe de locuința victimei, fără a decide asupra modului de proprietate asupra bunurilor;

- b) obligarea de a sta departe de locul aflării victimei, la o distanță ce ar asigura securitatea victimei;
- c) obligarea de a nu contacta victima, copiii acesteia, alte persoane dependente de ea;
- d) interzicerea de a vizita locul de muncă și de trai al victimei;
- e) obligarea, pînă la soluționarea cazului, de a contribui la întreținerea copiilor comuni cu victima;
- f) obligarea de a plăti cheltuielile și daunele cauzate prin actele sale de violență, inclusiv cheltuielile medicale și cele de înlocuire sau reparare a bunurilor distruse sau deteriorate;
- g) limitarea dispunerii unilaterale de bunurile comune;
- h) stabilirea unui regim temporar de vizitare a copiilor;
- i) interzicerea de a păstra și purta armă.

25) Ordonanța privind măsurile de protecție prevăzute la lit. e) și f) pct. 24) se remite spre executare imediată executorului judecătoresc în a cărui competență teritorială, stabilită de camera teritorială a executorilor judecătorești, se află domiciliul agresorului.

26) în cauzele penale, instanța judecătorească, la demersul organului de urmărire penală poate aplica și măsurile:

- a) obligarea de a face un examen medical privind starea psihică și dependența de alcool (droguri) și, dacă există avizul medical ce confirmă dependența de ele, de a face un tratament medical forțat de alcoolism (narcomanie);
- b) obligarea de a participa la un program special de tratament sau de consiliere dacă o asemenea acțiune este determinată de instanța de judecată ca fiind necesară pentru reducerea violenței sau dispariția ei.

27) Măsurile de protecție se aplică pe un termen de pînă la 3 luni.

28) Instanța remite de îndată ordonanța de protecție poliției și organului de asistență socială spre executare.

29) Responsabilitatea de informare a agresorului despre ordonanța de protecție și de aplicare a acesteia revine inspectorului de sector în conlucrare cu asistentul social.

30) Supravegherea executării măsurilor de protecție stabilite de instanță ține de competența Poliției, organelor de asistență socială și altor organe, după caz.

31) Termenul măsurilor de protecție poate fi prelungit de instanța de judecată

la cererea repetată ca urmare a comiterii faptelor de violență în familie sau ca rezultat al nerespectării condițiilor prevăzute în ordonanța de protecție.

32) La cererea întemeiată a victimei, instanța de judecată poate revoca măsurile de protecție aplicate, asigurându-se că voința victimei este liber exprimată și nu a fost supusă presiunilor din partea agresorului.

33) Încheierea privind admiterea sau respingerea cererii de aplicare a măsurilor de protecție și încheierea privind aplicarea ordonanței de protecție pot fi atacate cu recurs conform Codului de procedură civilă.

34) Contestarea încheierii privind aplicarea ordonanței de protecție nu suspendă executarea măsurilor aplicate.

35) Aplicarea măsurilor de protecție nu împiedică inițierea procedurii de divorț, partajării averii comune, decăderii din drepturile părintești, luării copilului fără decădere din drepturile părintești și altor acțiuni prevăzute de legislația în vigoare.

36) Membru de familie

Prin membru de familie se înțelege:

- a) în condiția conlocuirii: *persoanele aflate în relații de căsătorie, de concubinaj, persoanele divorțate, persoanele aflate în relații de tutelă și curatelă, rudele lor pe linie dreaptă sau colaterală, soții rudelor;*
- b) în condiția locuirii separate: *persoanele aflate în relații de căsătorie, copiii lor, inclusiv cei adoptivi, cei născuți în afara căsătoriei, cei aflați sub curatelă.*

37) **Organul de poliție este obligat** să asigure protecția victimelor violenței în familie și să supravegheze executarea ordonanței de protecție în conformitate cu legislația.

38) În cazul în care victima violenței în familie se află în stare de neputință, **organul de poliție este în drept** să se adreseze instanței de judecată pentru obținerea ordonanței de protecție, în baza cererii depuse de victimă sau a sesizării de caz.

39) **Articolul 171 Cod penal.** Violul, adică raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică sau psihică a persoanei sau profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra ori de a-și exprima voința, săvârșit asupra unui membru de familie, se pedepsește cu închisoare de la 5 la 12 ani.

40) **Articolul 172. Cod penal. Acțiuni violente cu caracter sexual**, adică homosexualitatea sau satisfacerea poftelor sexuale în forme perverse, săvârșite prin

constrângere fizică sau psihică a persoanei ori profitînd de imposibilitatea acesteia de a se apăra sau de a-și exprima voința, săvîrșite asupra unui membru de familie, se pedepesc cu închisoare de la 5 la 12 ani.

41) Articolul 201¹. Violența în familie, adică acțiunea sau inacțiunea intenționată, manifestată fizic sau verbal, comisă de un membru al familiei asupra unui alt membru al familiei, care a provocat suferință fizică, soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății, suferință psihică ori prejudiciu material sau moral, se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 150 la 180 de ore sau cu închisoare de pînă la 2 ani.

Aceeași acțiune săvîrșită asupra a doi sau mai multor membri ai familiei sau care a provocat vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății, se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore sau cu închisoare de pînă la 5 ani.

Aceeași acțiune care a cauzat vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, a determinat la sinucidere sau la tentativă de sinucidere sau a provocat decesul victimei, se pedepsește cu închisoare de la 5 la 15 ani.

(data semnării prezentului act)

(funcția, gradul, numele, prenumele, semnătura persoanei cu funcții de răspundere)

(Numele, prenumele semnătura victimei)

INSPECTORATUL GENERAL AL POLIȚIEI

INSPECTORATUL DE POLIȚIE _____

F I Ș A

de evidență a lucrului de prevenire individuală cu agresorii familiari

nr. _____ din „ _____ ” _____ 20 ____

Numele _____

Prenumele _____

Patronimicul _____

Data nașterii _____

Locul nașterii _____

Locul de muncă _____

Starea civilă _____

Studiile _____

Adresa de domiciliu _____

Buletin de identitate: seria _____ nr. _____ , data eliberării _____

Data luării la evidență _____ Termenul de aflare la evidență _____

Alte date necesare pentru evidență _____

Nr. d/o	Data, luna, anul, efectuării controlului	Rezultatele controlului	Semnătura angajatului Poliției responsabil	Semnătura persoanei verificate

*(funcția, gradul, numele, prenumele
angajatului Serviciului interacțiune comunitară)*

(semnătura)

REGULILE COMPLETĂRII, PĂSTRĂRII, EVIDENȚEI ȘI PREDĂRII FIȘEI DE EVIDENȚĂ A LUCRULUI DE PREVENIRE INDIVIDUALĂ CU AGRESORII FAMILIALI

1. Fișa de evidență a lucrului de prevenire individuală cu agresorii familiali se înregistrează în Registrul de evidență a agresorilor familiali, gestionat în cadrul Serviciului prevenire a Secției securitate publică a Inspectoratului de Poliție raionale (municipale, de sector), cu indicarea numărului de înregistrare, a datelor de identitate a agresorului familial.
2. Asupra fiecărui agresor familial aflat la evidență se eliberează o fișă de evidență a lucrului de prevenire individuală, termenul controlului fiind stabilit de minim un an, sau în legătură cu radierea de la evidență.
3. Fișele sunt păstrate în safeu, în biroul de serviciu al angajaților Serviciului interacțiune comunitară.
4. Însemnările în fișe se efectuează lizibil și fără corectări.
5. În caz de transfer de la sectorul administrativ, angajații Serviciului interacțiune comunitară predau fișele șefului sau șefului adjunct al secției securitate publică a Inspectoratului de Poliție, cu ulterioare predare angajaților Serviciului interacțiune comunitară nou numiți în funcție, contra semnătură.
6. În caz de transfer a agresorului familial cu domiciliul în altă localitate sau în alt sector administrativ (oraș, raion), fișa se expediază conform competenței teritoriale în Inspectoratul de Poliție care deservește sectorul administrativ unde s-a domiciliat persoana.
7. În caz de transfer cu loc permanent de trai pe același sector administrativ (oraș, raion), a persoanei care se află la evidență, fișa de evidență a lucrului de prevenire individuală cu agresorii familiali, împreună cu dosarul de acumulare se expediază potrivit competenței, în conformitate cu prevederile legale.
8. La radierea agresorului familial din evidență, fișa de evidență a lucrului de prevenire individuală cu agresorii familiali, împreună cu dosarul de acumulare se transmite în cancelaria Inspectoratului de Poliție și se păstrează în decursul a 3 ani, după care se nimicește în modul stabilit.
9. Fișa de evidență și materialele sunt pentru uz de serviciu și se gestionează cu respectarea Legii nr. 982-XIV din 11.05.2000 privind accesul la informație și Legii nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

10. Numerotarea fișei se face în felul următor (spre exemplu, agresorul familial, Ion Tomac, fișa nr. T-01/14):

- litera „T”, corespunde cu prima literă a numelui agresorului familial;
- cifra 01, numărul de ordine (corespunde cu numărul de înregistrare din registrul de evidență a agresorilor familiari);
- cifra peste bară, corespunde cu anul în care agresorul familial a fost luat la evidență.

11. La finisarea fișei, se întocmește o nouă fișă, căreia i se atribuie același număr, iar fișa finisată se anexează la dosarul de prevenire.

ANTETUL INSPECTORATULUI DE POLIȚIE

nr. _____ din „ _____ ” _____ 20_____

Domnului _____

Președintele Judecătoriei raionale (de sector, municipale)

copie: Doamnei _____

(numele, prenumele,
adresa de domiciliere a victimei)

Prin prezenta Vă informăm, că în adresa Inspectoratului de Poliție _____, a parvenit spre examinare petiția victimei violenței în familie _____, domiciliată _____, prin care sesizează faptul existenței violenței fizice (sexuale, psihologice, economice, spirituale) în familia sa, în decursul unei perioade îndelungate, manifestate prin _____ sistematice aplicate în privința ei de către membrul de familie agresor _____, care necătând la faptul că anterior a fost sancționat pentru acțiuni similare, agresorul în continuare manifestă același comportament, orientat la aplicarea violenței fizice (sexuale, psihologice, economice, spirituale) atât în privința victimei _____, cât și în privința copiilor _____.

În conformitate cu prevederile art. 7 alin. (1) lit. b), 8 alin. (6) lit. g), 14 alin. (1) și 15 ale Legii nr. 45-XVI din 01 martie 2007, cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, petiționara solicită intervenția organelor abilitate cu funcții de prevenire și combatere a violenței în familie.

Reieșind din cele menționate, în temeiul art. 15 alin. (1) al Legii nr. 45-XVI din 01 martie 2007 și Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.1 din 28.05.2012 „Cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a prevederilor Capitolului XXX¹ din Codul de procedură civilă (aplicarea măsurilor de protecție în cazurile de violență în familie), cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, expediem în adresa Dumneavoastră demersul cu privire la aplicare măsurilor de protecție victimelor violenței în familie.

Șef al Inspectoratului de Poliție _____

(gradul special, numele, prenumele, semnătura)

Ex. _____

Tel. _____

APROB:

Şef al Inspectoratului de Poliție _____

_____,

(gradul special)

„ _____ ” _____ 20 _____

PLAN**de prevenire individuală cu agresorul familial nr. _____**(corespunde cu nr. fişei
de evidenţă)

Nr. d/o	Măsurile propuse spre realizare	Termenul de realizare a mă- surii	Menţiuni referitoare la reali- zarea măsurii
1	2	3	4

Planul de prevenire individuală cu agresorul familial, se elaborează de către angajaţii Serviciului interacţiune comunitară se coordonează cu persoana în vîinţa căreia se desfăşoară lucrul de prevenire individuală (agresorul) şi prevede măsurile care urmează a fi realizate, stabileşte periodicitatea întîlnirilor sau convorbirilor de prevenire cu agresorii şi/sau victimele violenţei în familie, acţiunile educativ-curative care urmează a fi realizate atît în cadrul activităţilor de prevenire individuală, cît şi în cadrul supravegherii ordonanţelor de protecţie, stabileşte modul în care, victima să înştiinţeze în mod prioritar pe poliţist, prin intermediul legăturii telefonice, despre orice tentativă de comitere a actelor de violenţă sau de încălcare de către agresor a măsurilor de protecţie, în caz contrar prin intermediul legăturii telefonice „902”.

(funcţia, gradul, numele prenumele persoanei responsabile
de elaborarea planului, semnătura)

COORDONAT: _____

(numele, prenumele, semnătura agresorului)

Data întocmirii „ _____ ” _____ 20 _____

PROCES-VERBAL

privind înmînarea actului de procedură (ordonanței de protecție) și altor documente

1. _____ (data, luna, anul întocmirii)
2. _____ (localitatea)
3. _____

(funcția, gradul, numele, prenumele angajatului Serviciului interacțiune comunitară) _____ abilitat cu competențe de prevenire și combatere a cazurilor de violență în familie)

4. Agresorul _____ (numele, prenumele, domiciliul persoanei în privință căreia a fost dispusă înmînarea și executarea _____ actului de procedură (ordonanței de protecție) sau altor documente)

5. Victima _____

6. _____
(denumirea autorității care a emis actul de procedură (ordonanța de protecție) și denumirea actului) _____

7. Conținutul actului care se înmînează: _____
(a se referi la conținutul ordonanței de protecție, restricțiile _____

aplicate agresorului de către instanța de judecată, drepturile și obligațiile agresorului _____

și/sau victimei, obligarea de a executa măsurile stabilite prin ordonanța de protecție, răspunderea _____

penală sau contravențională care poate surveni în cazul neexecutării intenționate a acestora) _____

8. _____ (numele, prenumele, calitatea persoanei căreia i se înmînează _____ actul de procedură (ordonanței de protecție)

(semnătura)

9. _____ (funcția, gradul,
numele, prenumele angajatului angajații Serviciului interacțiune comunitară)

abilitat cu competențe de prevenire și combatere a cazurilor de violență în familie care a întocmit procesul-verbal)

(semnătura)

10. _____
(mențiune referitor la refuzul agresorului de a semna procesul-verbal ca dovadă de primire a actului de procedură (a ordonanței de protecție) sau imposibilitatea de a-l semna)

1. martor (numele, prenumele, domiciliul)

2. martor (numele, prenumele,
domiciliul)

(semnătura)

(semnătura)

INSPECTORATUL GENERAL AL POLIȚIEI

INSPECTORATUL DE POLIȚIE _____
(al raionului, sectorului, municipiului)

REGISTRUL
DE EVIDENȚĂ A AGRESORILOR FAMILIALI

(funcția, gradul)

(numele, prenumele persoanei responsabile de gestionare a registrului)

Început « _____ » _____ 20 ____

Terminat „ _____ ” _____ 20 ____

_____ 20 ____

(denumirea localității)

Numărul de înregistrare (de ordine)	Numele, prenumele, patronimul (se completează la pagina literei alfabetice, în corespundere cu numele agresorului)	Ziua, luna, anul și locul nașterii	Domiciliul, actul de identitate, seria, numărul, organul de către care a fost eliberat	Locul de muncă, studii. Funcția.

Temeiul luării la evidență	Data luării la evidență	Data radierii din evidență	Angajatul Poliției responsabil de desfășurarea activității de prevenire individuală	Mențiuni referitoare la existența ordonanței de protecție, perioada, modul executare , etc.

REGULILE DE COMPLETARE A REGISTRULUI DE EVIDENȚĂ A AGRESORILOR FAMILIALI

1. Registrul de evidență a agresorilor familiari este prevăzut pentru înregistrarea și evidența nominală a agresorilor familiari, luați la evidența Poliției, gestionat în cadrul Serviciului prevenire a Secției securitate publică a Inspectoratului de Poliție raionale (municipale, de sector).
2. Registrul de evidență a agresorilor familiari se folosește la analiza și sistematizarea datelor referitoare la agresorii familiari, temeiul luării și perioada aflării la evidență, precum și persoanele responsabile de desfășurarea măsurilor de prevenire individuală.
3. Registrul se înregistrează în cancelaria Inspectoratului de Poliție, se înmânează inspectorului principal al Serviciului prevenire al Secției securitate publică contra semnătură, se numerotează, se coase și se sigilează.
4. Însemnările în Registru, se efectuează cu precizie și ordonat, în care se înregistrează persoanele (agresorii familiari), care motivat, au fost luate la evidență, în privința cărora au fost inițiate dosare de acumulare (fișe de evidență) a lucrului individual de prevenire.
5. Datele cu privire la persoanele luate la evidență se înscriu în Registru, în baza actelor de identitate, raportului colaboratorului de poliție, cererilor victimelor violenței în familie, rezultatelor examinării sesizărilor cu privire la actele de violență în familie. Completarea tuturor pozițiilor din Registru este obligatorie.
6. Termenul de valabilitate a Registrului de evidență a agresorilor familiari este de 5 ani.
7. La completare, Registrul se divizează în secțiuni în ordinea alfabetică (luându-se în calcul numărul de agresori, numele cărora începe cu aceeași literă).
8. Înscrierea în Registru a agresorului familial luat la evidență, se face în felul următor (spre exemplu, agresorul familial, Ion Tomac, numărul de înregistrare în registru T-01/14):
 - litera „T”, corespunde cu prima literă a numelui agresorului familial și se înscrie în ordine crescândă în secțiunea divizată ce corespunde literei „T”;
 - cifra 01, numărul de ordine;
 - cifra peste bară, corespunde cu anul în care agresorul familial a fost luat la evidență.

9. Numărul de înregistrare în Registru, este atribuit fișei de evidență a lucrului de prevenire cu agresorul vizat.
10. La finisarea Registrului, expirarea termenului de valabilitate a acestuia, deteriorării și imposibilității utilizării în continuare, se întocmește un nou Registru, în care se vor include date actualizate despre agresorii rămași la evidență (în acest sens, numerotarea fișelor de evidență va corespunde cu datele actualizate din noul registru).
11. Registrul utilizat urmează a fi predat în cancelaria Inspectoratului de Poliție și nimicit în modul stabilit.
12. Modalitatea completării și evidenței Registrului este supusă verificării semestrial de către șeful Inspectoratului de Poliție, iar șeful Secției securitate publică efectuează verificarea trimestrial.
13. Despre rezultatele efectuării verificării de către superiori, în Registru se efectuează mențiunile respective.

INSPECTORATUL GENERAL AL POLIȚIEI

INSPECTORATUL DE POLIȚIE _____
(al raionului, sectorului, municipiului)

R E G I S T R U L
DE EVIDENȚĂ A ORDONANȚELOR DE PROTECȚIE

(funcția, gradul)

(numele, prenumele persoanei responsabile de gestionare a registrului)

Început « _____ » _____ 20 ____

Terminat „ _____ ” _____ **20** ____

_____ **20** ____

(denumirea localității)

Numărul de înregistrare (de ordine/în cancelarie)	Numele, prenumele, patro- nomicul victimei (inclusiv victimelor copii, persoane în etate, cu dezabilități)	Ziua, luna, anul și locul nașterii	Domiciliul, actul de iden- titate, seria, numărul, organul de către care a fost eliberat	Numele, prenumele, Patro- nomicul agresorului	Domiciliul, actul de iden- titate, seria, numărul, organul de către care a fost eliberat

Instanța de judecată care a emis ordonanța de protecție	Data emiterii	Data expirării	Angajatul Poliției responsabil de supravegherea ordonanței de protecție	Mențiuni referitoare la executarea, neexecutarea, prelungirea, contestarea, revocarea ordonanței de protecție	Mențiuni referitoare la măsurile aplicate în cazul neexecutării sau eschivării de la executarea ordonanței de protecție

REGULILE

DE COMPLETARE A REGISTRULUI DE EVIDENȚĂ A ORDONANȚELOR DE PROTECȚIE

1. Registrul de evidență a ordonanțelor de protecție este prevăzut pentru înregistrarea și evidența ordonanțelor de protecție emise de către instanțele judecătorești, atât în procedură civilă cât și în procedură penală, gestionat în cadrul Serviciului prevenire a Secției securitate publică a Inspectoratului de Poliție raionale (municipale, de sector).
2. Registrul de evidență a ordonanțelor de protecție se folosește la analiza și sistematizarea datelor referitoare la ordonanțele de protecție emise de către instanțele judecătorești, perioada de acțiune a restricțiilor aplicate prin ordonanță, persoanele responsabile de supraveghere a ordonanței, precum și date referitoare la executarea, neexecutarea, prelungirea, contestarea sau revocarea ordonanței, cât și măsurile întreprinse în cazul neexecutării ordonanței de protecție.
3. Registrul se înregistrează în cancelaria Inspectoratului de Poliție, se înmânează inspectorului principal al Serviciului prevenire al Secției securitate publică contra semnătură, se numerotează, se coase și se sigilează.
4. Însemnările în Registru, se efectuează cu precizie și ordonat, în care se înscriu toate datele referitoare la ordonanțele de protecție, asigurându-le ordinea numerică.
5. Datele cu privire la victime și agresori, în privința cărora au fost aplicate măsuri de protecție se înscriu în Registru, în baza actelor de identitate, ordonanței de protecție propriu zisă, procesului-verbal privind înmînarea actului de procedură (ordonanței de protecție). Completarea tuturor pozițiilor din Registru este obligatorie.
6. Termenul de valabilitate a Registrului de evidență a agresorilor familiali este de 5 ani.
7. După înregistrarea ordonanței de protecție în Registru, documentul se anexează la mapa de acumulare.
8. La numărul de înregistrare în Registru, este înscris și numărul de înregistrare în cancelarie.

9. La finisarea Registrului, expirarea termenului de valabilitate a acestuia, deteriorării și imposibilității utilizării în continuare, se întocmește un nou Registru, în care se vor include date actualizate despre ordonanțele de protecție.
10. Registrul utilizat urmează a fi predat în cancelaria Inspectoratului de Poliție și nimicit în modul stabilit.
11. Modalitatea completării și evidenței Registrului este supusă verificării semestrial de către șeful Inspectoratului de Poliție, iar șeful Secției securitate publică efectuează verificarea trimestrial.
12. Despre rezultatele efectuării verificării de către superiori, în Registru se efectuează mențiunile respective.



Anexa D.

Centre de asistență și protecție a victimelor violenței în familie

CENTRE DE ASISTENȚĂ ȘI PROTECȚIE A VICTIMELOR VIOLENȚEI ÎN FAMILIE:

AO „Centrul de Drept al Femeilor” (CDF), Chișinău

Tel./Fax: (+373) 22 23 73 06

Mob.: (+373) 68 85 50 50

E-mail: office@cdf.md, www.cdf.md

Centrul de Asistență și Protecție a Victimelor și Potențialelor Vic- time ale Traficului de Ființe Umane Chișinău

Tel.: (+373 22) 55 30 42

Tel.: (+373 22) 55 84 41

Fax.: (+373 22) 92 71 37

E-mail: shelter_team@iom.md

<http://www.iom.md/>

AO „Centrul Internațional pentru Protecția și Promovarea Drep- turilor Femeii „La Strada”, Chișinău

Telefonul de Încredere pentru femei 08008 8008 (apel gratuit pe teritoriul Republicii Moldova) +373 22 24 06 24 apeluri internaționale, mobil)

Tel.: (+373 22) 23 49 06

Fax: (+373 22) 23 49 07

E-mail: office@lastrada.md

<http://www.lastrada.md/en/>

Refugiul „Casa Mărioarei”, Chișinău

Tel.: (+373 22) 72 58 61

E-mail: cmarioarei@gmail.com

<http://casamarioarei.blogspot.com/>

AO Promo-Lex

Tel: + 373 22 45 00 24, 49 26 84, 44 96 26

Fax: +373 22 45 00 24

E-mail: info@promolex.md

<http://www.promolex.md>

Centrul de Resurse pentru Tineret din Soroca

tel: +373 230 23 619

tel: +373 230 93 064

tel: +373 230 93 007

E-mail: tineri.liberi@gmail.com

<http://www.youthsoroca.md>

Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii "Memoria"

Telefon: +373 22 72 49 33, 28 73 49

E-mail: rctv@memoria.md; l_popovici@yahoo.com

<http://www.memoria.md>

AO "Onoarea și Dreptul Femeilor Contemporane" Bălți,

Tel: +373 231 77 794

E-mail: olgapatlati@mail.ru

Centrul de Asistență și Consiliere pentru Agresorii Familiali, Drochia

Tel. +373 252 20 308

E-mail: simionsirbu@yahoo.com

Centrul Maternal „Pro Familia”, din Căușeni

Tel.: +373 243 26 975

Tel.: +373 243 26 835

E-mail: ipcmprofamilia@yahoo.com

Centrul raional Maternal „Pro-Femina”, Hîncești

Tel.: +373 269 23 364

Tel.: +373 269 22 934

E-mail: profemina.2009@mail.ru

Centrul Maternal din Cahul

Tel.: +373 299 44 080

E-mail: centru-maternal.cahul@mail.ru

Centrul maternal Ariadna", Drochia

Tel.: +373 252 20 308

Tel.: +373 252 21 032

E-mail: CM_Ariadna@yahoo.com

Centrul de plasament maternal pentru cupluri părinte – copil

Ungheni, Cornești

Tel.: +373 236 60 734

Centrul de plasament temporar și reabilitare pentru copii, Bălți

Tel.: +373 231 71 003

E-mail: cpptcopii@yandex.ru

Centrul de Criză Familială „Sotis”, Bălți

Tel.: +373 231 92 541

<http://ccfsotis.jimdo.com/>

AO „Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii”, Chișinău

Tel: (+373) 22 758 806

Fax: +373 22 74 83 78

E-mail: office@cnpac.org.md